

ÅRSRAPPORT 20 23

Det danske Hedeselskab
Klostermarken 12 8800
Viborg

Cvr.nr. 42 34 46 13

Årsrapporten er fremlagt og godkendt på
årsmøde d. 29. april 2024

Dirigent: Janus Skak Olufsen

HEDESELSKABET

Grøn innovation siden 1866

facebook.com/hedeselskabet.dk

instagram.com/hede_insta/

linkedin.com/company/hedeselskabet

Hedeselskabet sikrer, at forretningen arbejder på et højt, etisk, fagligt og lønsomt niveau med naturværdier og naturressourcer, både i og uden for Danmark.

Hedeselskabet arbejder desuden aktivt med at forbedre bo- og levevilkårene primært i landområderne og med at udnytte naturressourcer til gavn for samfundet gennem forskning, udvikling og formidling inden for natur, miljø og energi.

Hedeselskabet kan opføre, erhverve, etablere samt drive faste ejendomme eller virksomheder inden for Hedeselskabets formål, idet Hedeselskabets virksomheder drives i selskabsform med begrænset ansvar.

Hedeselskabets formålsparagraf

An aerial photograph of a construction site. In the foreground, a large excavator is working on a dark, muddy bank next to a river. Another excavator is visible further up the bank. The river flows through the center of the image. In the background, there are several buildings, including a large white one with a dark roof and a smaller brown one. A green field and trees are also visible.

01

Ledelsesberetning

Hoved- og nøgletal	08
Hovedaktivitet	11
Ledelsesberetning	12
Beretninger fra forretningsområder	16
Rapportering og forventninger	30
Redegørelse for god fondsledelse	34
Mangfoldighed	38
Dataetik	41
Risikostyring	43

02

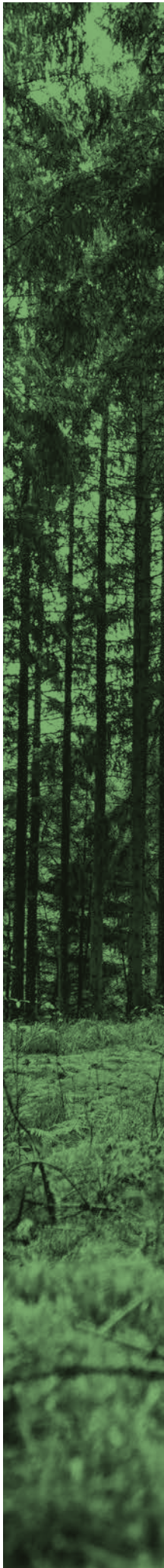
ESG

ESG-hoved- og nøgletal	48
Redegørelse for samfundsansvar	51
E: Miljø, klimaaftryk og biodiversitet	52
S: Sociale forhold og medarbejderansvar	56
G: Governance	60
Antikorruption og transparens	63
Verdensmålene	66

03

Regnskabsberetning

Organisation og repræsentantskab	72
Påtegninger	77
Årsregnskab	81
Juridisk organisationsdiagram	112

Ledelsesberetning

10

Hoved- og nøgletal

	2023	2022	2021	2020	2019
	millioner kroner	millioner kroner	millioner kroner	millioner kroner	millioner kroner
Nettoomsætning	2.298,9	2.158,8	1.990,5	1.736,1	1.695,8
- heraf international omsætning	19%	16%	15%	17%	20%
Resultat af primær drift (EBIT)	61,0	64,7	50,2	-22,7	-10,7
Resultat af kapitalandele efter skat	3,5	0,3	4,6	2,3	-0,1
Finansielle poster	-3,9	-1,6 ¹	14,1 ²	-4,6 ³	-8,7 ⁴
Årets resultat af fortsættende aktiviteter	48,5	53,4	60,5	-20,4	-17,5
Årets resultat efter skat af ophørte aktiviteter	4,7	4,3	-4,2	36,2	63,0
Årets resultat	53,2	57,7	56,3	15,8	45,5
Anlægsaktiver	966,6	876,7	817,8	748,4	748,8
Omsætningsaktiver	971,6	915,5	873,8	904,5	803,6
Aktiver i alt	1.938,2	1.792,2	1.691,6	1.652,8	1.552,5
Grundkapital	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
Egenkapital	1.152,8	1.104,3	1.040,2	983,4	972,9
Hensatte forpligtelser	57,8	59,8	69,1	74,6	124,5
Langfristede gældsforpligtelser	213,0	149,6	170,9	192,4	109,4
Kortfristede gældsforpligtelser	514,5	478,5	411,5	402,4	345,6
Passiver i alt	1.938,2	1.792,2	1.691,6	1.652,8	1.552,5
Pengestrøm fra drift	53,4	54,0	-77,3	78,4	59,7
Pengestrøm fra/til investering, netto	-109,1	20,1	-79,6	-192,9	81,0
- heraf investering i materielle anlægsaktiver, netto	51,6	61,1	68,7	36,5	36,0
Pengestrøm fra/til finansiering	28,6	-2,0	-18,6	105,9	-2,4
Årets pengestrøm	-27,1	72,1	-175,5	-8,6	138,3
Nøgletal (definition - se anvendt regnskabspraksis)					
Før skat margin (EBT-margin)	2,8	3,1	3,2	0,6	2,3
Afkastningsgrad (fortsættende aktiviteter)	3,3	4,1	3,1	-0,3	-0,3
Soliditetsgrad	59,5	61,6	61,5	59,5	62,7
Egenkapitalforrentning	4,7	5,4	5,6	1,6	4,8
Egenkapitalens udvikling					
Egenkapital primo	1.104,3	1.040,2	983,4	972,9	934,0
Overført af årets resultat	53,2	57,7	56,3	15,8	45,5
Kursreguleringer vedr. udenlandske virksomheder	2,5	-1,5	-0,7	-2,7	0,2
Dagsværdiregulering af sikringsinstrumenter	-3,8	10,4	1,8	-1,0	-6,3
Øvrige reguleringer	-3,4	-2,4	-0,6	-1,7	-0,5
Egenkapital ultimo	1.152,8	1.104,3	1.040,2	983,4	972,9
Ansatte					
Gennemsnitligt antal ansatte ⁵	839	912	1.077	1.036	1.448

Sammenligningstal for perioden 2019 - 2020 er ikke tilpasset for ophørte aktiviteter

¹ Indeholder nedskrivninger af finansielle aktiver på 1,3 mio. kr.

² Indeholder tilbageførte nedskrivninger af finansielle aktiver på 7,1 mio. kr.

³ Indeholder tilbageførte nedskrivninger af finansielle aktiver på 1,8 mio. kr.

⁴ Indeholder nedskrivning af finansielle aktiver på 0,2 mio. kr.

⁵ Indeholder ansatte vedrørende fortsættende og ophørte aktiviteter

Gennem efteråret og vinteren arbejdede HedeDanmark med kystsikring af Solrød Strand. I området har HedeDanmark etableret diger, spuns, højvandsmure samt en højvandsluse ved Solrød Bæk, som kan lukkes, hvis der er risiko for, at havvand vil få bækken til at gå over sine bredder og oversvømme husene i området, som det skete mange steder i den voldsomme stormflod i efterårsferien i 2023.

I området ved Solrød Strand fik HedeDanmark også ad hoc opgaver i form af sandfodring for at sikre kyststrækningen efter stormfloden i oktober 2023. Foruden sandfodring skal nyplantede sandhjelme også hjælpe med at holde på sandet, så havet ikke æder for meget af stranden.

Hovedaktivitet

Hedeselskabet er en forening med status som en erhvervsdrivende fond, som driver kommerciel virksomhed. Vi udvikler og leverer løsninger med naturen som omdrejningspunkt, der bidrager til at modvirke og afbøde klimaforandringer samt styrke biodiversiteten. Med udgangspunkt i den vedtægtsbestemte formålsparagraf for Det danske Hedeselskab arbejder vi med genanvendelse af naturens knappe ressourcer.

Hedeselskabets forretningsaktiviteter udføres af en række underliggende forretningsenheder og brands under HedeDanmark a/s samt Blå Biomasse A/S, en række skovselskaber og Enricom Sp. z o.o. Hedeselskabet er repræsenteret i Danmark, Sverige, Estland, Letland, Litauen, Polen, Tyskland og England. I nærværende beretning vil der blive redegjort for aktiviteter og resultater samlet under ét, og derfor vil der primært blive refereret til Hedeselskabet og ikke de enkelte selskaber herunder.

Forretningen består af fem overordnede forretningsområder:

Grøn Service
Landskab & Anlæg
Skov
Cirkulær Bioøkonomi
Grønne Investeringer

Fælles for forretningsaktiviteterne er, at de er relateret til virksomhedens kernekompetencer, og på hver deres måde bidrager til strategien og visionen.

2023

- stigende fokus på klima og biodiversitet

Siden Hedeselskabets grundlæggelse for over 150 år siden har vi i partnerskab med naturen bidraget til at udvikle vores omverden og løse de udfordringer og tilfredsstille de behov, som tiden har skabt. Ved grundlæggelsen handlede det om at gøre hedejord til landbrugsjord og brødføde en sulten befolkning i et lille land.

I dag er situationen en lidt anden. Nu handler det i højere grad om at passe på den klode, vi har til låns, og det i en tid, hvor både klima- og biodiversitetskrisen er en realitet. Det blev blandt andet understreget i 2023, som blev et år med mange vejrrekorder, der belastede både borgere, landskab og økonomi. I 2023 oplevede vi en opblomstring i den generelle interesse for det udfordrede liv i de danske farvande, både i medierne, blandt borgerne og hos politikerne, da der ad flere omgange blev ført bevis for et udfordret havmiljø, hvor både planter og dyr er under pres.

Det kalder på handling, og ønsket om at handle ses på mange niveauer af samfundet: globalt og nationalt, fra FN over EU til Folketinget, samt i offentlige og ikke mindst private virksomheder, som ønsker at bidrage og tage ansvar for handling. Viljen er der - til gengæld

kan det være en udfordring at være sikker på, at man gør det helt rigtige, der har beviselig effekt, og som møder forståelse i omverdenen.

Det er på denne baggrund, at Hedeselskabet fortsat i 2023 har oplevet stor - og stigende - interesse for og efterspørgsel efter de løsninger, der er med til at modarbejde både årsagerne til og konsekvenserne af klimakrisen og biodiversitetskrisen. Løsninger, der bygger på den indgående viden om naturen og dens processer, som vi har bygget op over halvandet århundrede.

Klimaskove og naturprojekter

Vi har i 2023 rejst klimaskove, der optager og lagrer CO₂ i træ, som senere kan erstatte mere klimabelastende materialer som beton, stål og plastic i byggeri og produktion. Vi har etableret stenrev i havet, dyrket muslinger og undersøgt muligheden for at plante ålegræs under havoverfladen for at skabe bedre vilkår for liv i vandet.

Vi har i samarbejde med kommunale vandselskaber plantet vandskove, som rejses i vandindvindingsområder og som i lighed med størstedelen af vores andre skove dyrkes uden pesticider

Bevidstheden om klima og biodiversitet har skabt stor efterspørgsel efter naturprojekter.

og gødning, så skoven er med til at passe på vores drikkevand. Og vi har genslynget åer, oversvømmet drænet landbrugsjord og gravet søer for at sikre bedre vilkår for biodiversiteten, ligesom vi har opbygget erfaring med at certificere biodiversitetstiltag i skoven, så vi kan dokumentere effekten af tiltagene.

Vi oplever i det hele taget en langsomt, men sikkert stigende bevidsthed om betydningen af en større biodiversitet hos vores omverden. Her kan vi, med vores kompetencer inden for klima og biodiversitet, vejlede og give vores kunder mulighed for at tænke biodiversiteten ind i de løsninger, vi leverer - fra store anlægsprojekter til den daglige drift og service. Og vi anbefaler altid at en biodiversitetsløsning monitoreres over tid, så vi kan sikre, at tiltagene virker og har reel effekt på mangfoldigheden af liv. Vi har i 2023 taget en lang række initiativer for ikke kun at sikre vores fortsat høje kompetenceniveau på biodiversitet, men også udbrede vores viden gennem oplysningsaktiviteter, uddannelse og dialog på folkemøder, i medier etc.

Endelig har vi fortsat vores historisk lange arbejde med etablering, drift

og ejerskab af skov både i og uden for Danmark. Vi udfordrer både her og i resten af forretningen hele tiden vores processer i en mere bæredygtig retning. Efterspørgslen efter råtræ er dalet, men markedet for træflis, som er en ikke-fossil energikilde, mærkede en stigende efterspørgsel, særligt først på året, da krigen i Ukraine fortsat satte sit præg på energimarkedet.

Konklusion på året 2023

Således kan Hedeselskabet præsentere et tilfredsstillende resultat i et udfordrende år, hvor et stigende renteniveau og inflation i starten af 2023 har udfordret driften. På trods af disse udfordringer er det særdeles tilfredsstillende, at kunne realisere en stigning på 23 % i driftsresultatet fra 70,4 mio.kr. i 2022 til 86,5 mio.kr. i 2023. Dette kan blandt andet tilskrives, at der har været god efterspørgsel efter og tilsvarende gode priser på træflis grundet krigen i Ukraine, særligt først på året. Bevidstheden om klima og biodiversitet har skabt stor efterspørgsel efter naturprojekter. Og så har årets vanskelige vejr-situation med både tørke og regn affødt efterspørgsel efter klimasikringsløsninger. Omvendt har særligt de store mæng-

der regn skabt udfordringer i andre dele af vores forretning, hvor vandet har udfordret kørsel, gravearbejde etc.

2023 har således været et år, hvor vi igen har fået bekræftet, at vores prioriteringer i vores 2025-strategi er korrekte: mindske udledning af CO₂, styrke biodiversiteten, øge genanvendelsen af ressourcer og indarbejde alt dette i vores løsningsforslag til vores kunder - alt med naturen som partner og omdrejningspunkt.

Vi har i samarbejde med kommunale vandselskaber plantet såkaldte vandskove, som rejses i vandindvindingsområder og som i lighed med størstedelen af vores andre skove dyrkes uden pesticider og gødning, så skoven er med til at passe på vores drikkevand.

2023

Beretninger fra forretningsområderne

Grøn Service

I forretningsområdet Grøn Service tilbyder Hedeselskabet at vedligeholde og forbedre grønne udearealer ved at klippe, beskære, ukrudtsbekæmpe eller på anden vis forme eller udvikle grønne bynære områder på ansvarlig vis. Derudover kan løsningerne fra Grøn Service også bidrage til at styrke biodiversiteten i et område. I vinterperioden udføres der ligeledes vintersikring i form af sne-rydning og saltning.

Optimering af drift

På den forretningsmæssige side har der gennem året været et overordnet fokus på at stabilisere og optimere forretningsenhedens drift. Blandt andet har vi i 2023 justeret forretningen og arbejdsgange for at sikre profitabilitet nu og i fremtiden, og samtidig tilbyde kunderne en fleksibel og velsmurt driftsorganisation.

Fra 2023 har vores kunder bidraget med et beredskabshonorar for at sikre, at Grøn Service kan stå permanent klar med køretøjer til sne-rydning og saltning hen over vinterperioden. Det sikrer kunderne en stabil service samtidig med, at de generelle kørselspriser kan holdes nede på trods af de perioder, hvor der

ikke er sne, og køretøjerne således ikke er i brug.

Alt håndværktøj og maskineri vil fremadrettet blive registreret i et digitalt værktøjssystem for bedre ressourcestyring. Det nye system giver samtidig medarbejderne adgang til opdateret sikkerhedsinformation om det pågældende værktøj.

Understøttelse af biodiversitet

Grøn Service har i 2023 oplevet en stigende efterspørgsel efter projekter, som giver en øget naturværdi, for eksempel ved at forbedre vilkårene for biodiversiteten. Dette er helt i tråd med Hedeselskabets værdier, hvor vi prioriterer helhedsorienterede løsninger for at forbedre naturværdien på arealerne. Her inddrager vi alle aspekter for at kunne skabe sunde økosystemer og sikre fødegrundlag for blandt andet insekter, padder, fugle og små pattedyr.

Vi har haft fokus på at genbruge materialer som afklip fra træer og buske til kvashegn, reducere CO₂-aftrykket med mindre græsklipning og omlægning til naturgræs, arbejdet med indsamling af regnvand og i øvrigt brugt naturlige materialer.

Fra benzin til el

I 2023 er hovedparten af de fossildrevne værktøjer udskiftet med eldrevne.

For at imødekomme EU-kravene omkring måling af biodiversitet hos virksomheder har Hedeselskabet valgt at opdele sine løsninger til forbedring af naturværdi i to kategorier, 'Plads til mere liv' og 'Biodiversitet'. Forskellen på de to modeller er et krav om monitorering og dokumentation af udviklingen i liv på arealet, når løsningen er i kategorien 'Biodiversitet'.

Grøn Service benytter sig af flere metoder, når det handler om at indsamle data, der beviser et projekts effekt i forhold til forbedret biodiversitet. Hertil har vi ansat fagpersoner, som står for feltarbejde, databehandling, afrapportering og rådgivning, blandt andet i forbindelse med baselinemålinger.

I 2023 har Grøn Service gennemført biodiversitetsmålinger for en række kunder, heriblandt målinger for Odense Kommune og SEF A/S samt i Hedeselskabets egen park ved hovedkvarteret på Klostermarken i Viborg.

Skadedyrsbekæmpelse

Grøn Service har i årets løb videreudviklet sine ydelser inden for skadedyrsbekæmpelse, da denne aktivitet skaber

god synergi med de andre ydelser, som i dag tilbydes vores kunder.

Fokusområdet er blandt andet detailhandelen, fødevarerproducerende virksomheder og ejendomsområdet.

Skadedyrsafdelingen tilbyder både analoge og digitale forebyggende sikringsordninger, samt bekæmpelse af gnavere, fugle, flyvende og kravlende insekter så som kakerlakker, skægkræ, væggelus, myrer, hvepse mm.

En styrke i afdelingen er vores akutvagt, hvor vi kan assistere vores kunder i hele landet inden for fire timer, samt at alle serviceteknikerne råder over minimum en rottehund.

I 2024 er der særligt fokus på standardisering af processer, CEPA-certificering og udvikling af kundeportalen.

Miljø og klima

Forretningen har løbende tilpasset sin drift de stigende krav og forventninger til en praksis, der tager hensyn til miljø og klima. Et forbud mod brug af glyphosat (også kendt som Roundup) på befæstede områder, såsom flise- eller grusbelagte områder, trådte i kraft pr.

1. januar 2024. Midlet er nu udfaset og erstattet af andre bekæmpelsesmetoder, efter de indledende forberedelser til overgangen i løbet af 2023.

Forretningen er desuden ved at nå til ende med arbejdet med at udskifte fossildrevne værktøjer til el-drevne værktøjer. Der er i denne forbindelse investeret flere millioner kroner i nyt el-værktøj henover særligt de senest 3 år.

Indtjening i 2023

Da vejret i 2023 har afvejet fra normen med en tør forsommer, en meget våd højsommer og en lang vækstsæson for græs, har det krævet stor fleksibilitet i organisationen, og isoleret set udfordret indtjeningen. Omvendt har vinterforløbet været bedre end budgetteret, hvilket delvist har kompenseret for den udfordrede indtjening. Samlet set sluttede året dog under det forventede.

Forventninger til 2024

For 2024 er det forventningen, at der fortsat vil skulle opereres i et marked med lave marginer, hvorfor arbejdet med sikring af profitabilitet fortsat vil skulle være i fokus.

Landskab & Anlæg

Hedeselskabets forretningsområde Landskab & Anlæg arbejder med anlægsopgaver i by og land, klimaløsninger, afledning af regnvand, vandløbspleje, naturpleje og naturgenopretning inden for alle typer af naturprojekter, og løser udfordringer skabt af klimaforandringer samt etablerer løsninger, der kan forebygge og modstå dem.

Efterspørgsel efter naturgenopretning hos Landskab

Igen i år har der for Landskab været stor efterspørgsel på stort set alle ydelser inden for klimasikring, naturgenopretning, biodiversitet og vandløbsrestaurering, samt beplantning omkring solcelleparker, hvilket har medført en høj omsætning og et godt resultat.

Ligeledes har opgaver med håndtering af arealer langs banestrækninger udviklet sig særdeles positivt med mange opgaver. Der er ansat nye medarbejdere for at imødekomme den store opgavemængde.

En tung og langsommelig statslig tilskudsordning med mange krav og usikkerhed hos lodsejerne omkring deres jorders fremtidige værdi har til gengæld begrænset søgningen til den statslige skovrejsningsordning. Dette er en stor udfordring for den statslige ambition om mere skov i Danmark.

Landskab har desuden gennemført flere større naturgenopretningsprojekter. Her har Landskab blandt andet forestået genslyngningen af Langvad Å, som hermed bliver til faunapassage for havørred. Landskab har også udført arbejde i lavbundsprojektet Ringfæner ved Store Vildmose, hvor områder med tørv vådgøres for at reducere udledningen af drivhusgasser.

Endelig etablerede forretningsenheden Randers Stenrev i samarbejde med Randers Kommune, hvor udlægningen af sten på kort tid har skabt nyt liv i fjorden.

Vejr og konkurrence præger Anlæg
Markedet inden for byggerelaterede projekter har i 2023 været præget af et stagnerende marked og dermed øget konkurrence, samt deraf følgende lavere priser, hvilket har medført et lavere aktivitetsniveau.

Visse byggerelaterede projekter blev udskudt på grund af fund af asbest i byggeriet, hvilket har betydet, at Anlæg Øst ikke har opnået den forventede aktivitet.

Vejret har i 2023 været særdeles vådt samt med sne og frost de sidste måneder, hvilket generelt har medført lavere aktivitet og øgede omkostninger. Det har betydet, at specielt Anlæg ikke har kunnet få udført den nødvendige opgavemængde i forhold til budgettet for de enkelte måneder.

Investeringer i specialmaskiner

Der er investeret i nye, store specialmaskiner, herunder den fleksible Menzi Muck, der kan operere i vanskeligt terræn, samt en fældeudkører til rydnings- og skovopgaver. Tilsammen åbner disse maskiner for at løse en lang række specialiserede opgaver, blandt andet i relation til klima og miljø i skov, landskab og langs jernbaner. Ejerskabet af maskinerne giver en ny fleksibilitet i forretningen og er desuden et adgangskort til opgaver for kunder, der selv mangler dette maskineri.

Indtjening i 2023

Landskab & Anlæg er i 2023 kommet i mål med at øge lønsomheden i

2023

Med genslyngningen af Langvad Å blev der i 2023 åbnet for en faunapassage for havørreden.

forretningen, som var et fokuspunkt. Afdelingen for Landskab er i 2023 således lykkedes med at realisere et højt aktivitetsniveau og med en tilfredsstillende indtjening. Derimod er Anlæg ramt af den manglende aktivitet i byggeriet kombineret med den øgede konkurrence, hvilket har medført at det forventede aktivitetsniveau ikke er opnået og indtjeningen dermed ikke har været tilfredsstillende.

Forventninger til 2024

Forventningen til 2024 er, at året bliver tilnærmelsesvis sammenligneligt med 2023, hvilket vil sige et højt aktivitetsniveau og stor efterspørgsel efter Landskabs ydelser, men også med en fortsat udfordret skovrejsningsordning. Der forventes at skulle udføres flere opgaver i havmiljøet samt udvikle enhedens ydelser inden for dette område. Anlægsmarkedet vil fortsat været presset og præget af hård konkurrence om opgaver.

Skov

Siden 1866 har Hedeselskabet arbejdet med skovrejsning, skovdrift og -rådgivning, og skovrelateret arbejde udgør den dag i dag stadig en betydelig del af Hedeselskabets aktiviteter. Hedeselskabets forretningsområde Skov forvalter skov og beplantninger, og beskæftiger sig med alle facetter af skovdyrkning, helt fra produktionen af frø til afsætning af træeffekter samt salg af udstyr til brug i skoven.

Klima, miljø og biodiversitet

Et af årets markante skovrejsningsprojekter var etableringen af en klimaskov for virksomheden Solar ved Vejen. Her er der erhvervet 50 hektar landbrugsjord, hvoraf 38 hektar er blevet beplantet med en blanding af nåletræer og løvtræer, ligesom der er etableret lysåbne områder og små stier. Skovens optag af CO₂ estimeres og certificeres af en uafhængig tredjepart over en årrække, og kan hermed indregnes i ejervirksomhedens klimaregnskab. Skoven forventes desuden at bidrage til en forbedret biodiversitet i området.

Udover klima- og biodiversitetsformålet er skoven også rejst for at være et rekreativt tilbud til medarbejdere og lokalmiljø, hvor folk kan gå tur og nyde skoven.

I 2024 sætter HD Forest, som er en del af Skov, gang i et omfattende klimaskovprojekt i Baltikum, også med Solar som kunde. Her skal tilplantes 430 hektar ud af 670 hektar på en ejendom, Solar har erhvervet.

Igennem det seneste årti har Skov arbejdet med konceptet vandskov, som har til formål at beskytte grundvandet, men skoven kan også have en gavnlig

effekt på både klima og biodiversiteten i området. I 2023 blev aftalen om endnu en vandskov til grundvandsbeskyttelse i et partnerskab mellem Aarhus Kommune og Hedeselskabet indgået. Læs mere om partnerskabet i afsnittet om Samfundsansvar.

Vi har i 2023 gennemført de første FSC økosystemcertificeringer, som både certificerer skovens optag af CO₂ til indregning i virksomhedens klimaregnskab, og som også omfatter biodiversitet. Vi arbejder på, at vi i 2024 kan levere endnu flere data om klima og biodiversitet til de skovejere, vi forvalter skov for.

De skovarealer, som Hedeselskabet forvalter i Danmark, Baltikum og Tyskland, har en betydelig positiv klimaeffekt, som dels skyldes lagringen af CO₂ i træer i skoven og i lagrede træprodukter, dels at træ kan erstatte mere klimabelastende materialer som cement, mursten, stål, plastik, gas og kul.

Vi vil arbejde for, at netto-klimagevinsten ved skovdrift bliver endnu større i fremtiden ved at stræbe efter fossilfri værdikæder inden 2040, for eksempel ved at eliminere fossile brændstoffer fra transport og maskineri, men vi vil også arbejde for at hæve tilvæksten i skoven, udnytte træet bedre og arbejde med BCCS (Biological Carbon Capture and Storage) og BCCU (Biological Carbon Capture and Utilization), hvilket er fangst, lagring og anvendelse af drivhusgasser.

Vi ønsker desuden at understøtte skovejere i at generere større værdi af deres skove gennem indsatsen for klima og biodiversitet. Det kan blandt andet ske ved at koble skovejere, der gerne vil arbejde mere med klima og biodiversitet, med private virksomheder, som har

midler til at bidrage med finansiering til projekterne.

Efterspørgsel efter træ og skovprodukter

I første halvår af 2023 var der stadig en meget stor efterspørgsel efter energi, hvorfor priserne på energiprodukter fra skoven også var meget høje. Dette er fortsat året ud, og der forventes heller ikke generelt faldende priser på træ til energi i første halvår af 2024. Som følge af prisniveauet har aktiviteten på flisområdet også været høj.

Råtræmarkedet er derimod aftaget i løbet af året. Lige nu er afsætningen for træprodukter fra savværkerne på et lavere niveau end tidligere år. Tilgangen af råvarer fra skoven er dog samtidig lav, hvorfor priserne på råtræ fra skoven ikke er faldet markant. Det er en usædvanlig situation, som forventes at ændre sig i løbet af 2024, hvor en muligt faldende rente kan medføre stigende aktivitet i byggebranchen.

HD Seed er den enhed i Hedeselskabet, der leverer frø til produktion af buske og træer. Her har efteråret været ekstraordinært travlt, da 2023 har været det største agern-år i Danmark nogensinde. Da der samtidig har været en mindre mængde agern i resten af Europa, har HD Seed både håndteret en stor mængde og en stor afsætning. Der har til gengæld ikke været frøsætning i Hybridlærk og Nordmannsgran, hvilket har indflydelse på den forventede omsætning og indtjening i 2024.

Et nyt optisk frøsorteringssystem har vist sig særdeles effektivt og betyder, at der nu kan sorteres og leveres frø af en exceptionelt høj kvalitet, hvor stort set alle frø er spiredygtige og frø med selve de mindste fejl bliver sorteret fra. He-

342 mio.

Så mange frø blev der solgt i 2023 - det ender med at blive til 240 mio. planter.

200.000

Knap 200.000 ha skov i Europa er under forvaltning af HedeDanmark.

deselskabet er de første på det danske marked for skovfrø, der anvender denne teknologi.

Pr. 1. januar 2023 overtog Hedeselskabet ejerskabet af virksomheden Danish Hardwood, som har speciale i at distribuere træ til Fjernøsten. Der er i årets løb arbejdet på at realisere synergierne i opkøbet, herunder at få udbredt den viden, som nu findes in-house omkring træeksport på tværs af lande og kontinenter.

Egenproduktion af juletræer er steget lidt i forhold til 2022. Afsætningen af juletræer har været på niveau med tidligere, men med en øget afsætning imod Frankrig i forhold til Tyskland. Priserne hos vores leverandører har været let stigende i 2023, og vi forventer yderligere prisstigning i 2024.

Antallet af juletræsproducenter er faldende, hvilket også betyder fald i omsætningen af produkter til juletræsproducenterne. På markederne uden for Danmark har vi dog kunnet fastholde omsætningen. Aktiviteten har dermed været faldende i afdelingen HD2412, som afsætter produkter til juletræsproduktionen, mens aktiviteten var let stigende i HD NordicTrees, som beskæftiger sig med salg af juletræer og pyntegrønt.

Aktiviteter uden for Danmark

Hedeselskabet fortsatte i 2023 den skovforvaltning i den tyske delstat Brandenburg, som begyndte i 2022. Vi er blevet taget positivt imod af skovejere, og processen er forløbet godt, selvom det er en udfordring at indtræde i et nyt skovforvaltningsområde.

Væksten på skovforvaltning i Baltikum har været lavere end de tidligere år som følge af et mere usikkert finansielt miljø og stigende renter. Vi forvalter ved udgangen af 2023 cirka 106.000 ha i de tre baltiske lande. Skovningsaktiviteten har til gengæld specielt i første halvår været høj, og vi har samtidig sat gang i udviklingsarbejdet for vores skovejere i Baltikum med henblik på opsætning af vindmøller i eksisterende skove.

Indtjening i 2023

Generelt har der været et stort aktivitetsniveau på skovområdet, som også medfører tilfredsstillende resultater samt en stor værdiskabelse hos vores kunder.

Den økonomiske udvikling i aktiviteterne i de tre baltiske lande er meget tilfredsstillende, hvor et højt aktivitetsniveau i kombination med effektive systemer og processer har medført

endnu et år med gode resultater, både for Hedeselskabet og for de kunder, vi driver skov for.

På samme måde har vores opkøb af Danish Hardwood også været positivt og allerede første år givet bedre afsætningsmuligheder for skovejere til blandt andet Asien.

Forventninger til 2024

2023 har været præget af krige og energikrise, og urolighederne er fortsat ind i 2024. Markedet har dog løbende forsøgt at tilpasse sig tilstandene, og forventes henover 2024 for en stor del at blive normaliseret med genopbygning af alternative forsyningsveje for ressourcer.

Forretningen har oplevet en stigende interesse for anlæggelse af områder med bynær natur som her ved Naturpark Sønder vold i Fredericia, hvor HedeDanmarks Grøn Service står for vedligeholdelsen.

Solars klimaskov handler om at gøre en reel forskel for klima og biodiversitet – og om at handle i nærmiljøet

Der går ikke mange år, før den klimaskov, som Hedeselskabet i 2023 etablerede for virksomheden Solar i Vejen, kommer til at se ud som en 'rigtig' skov. Her har man beplantet 38 hektar tidligere landbrugsjord med en blanding af nåletræer og løvtræer.

Når træerne vokser op, binder de CO₂ fra atmosfæren, og dette optag kan indregnes i virksomhedens klimaregnskab. Og så vil skoven også være et godt grundlag for at give biodiversiteten bedre vilkår i området.

Området er designet, så der kommer vandrestier og lysåbne områder i skoven. Det gør skoven til et godt rekreativt tilbud til Solars medarbejdere og folk fra lokalmiljøet, som kan komme og gå en tur i skoven og nyde naturen.

Cirkulær Bioøkonomi

Hedeselskabets forretningsområde Cirkulær Bioøkonomi arbejder med ressourceanvendelse gennem recirkulering af næringsstoffer og begrænsede ressourcer, og i form af produktion af biogas. Hedeselskabet vurderes at være blandt de førende i Danmark inden for håndtering og genanvendelse af restprodukter til gødning, foder og biogas. Hedeselskabet driver også forretning inden for cirkulær bioøkonomi i Sverige.

BioRec Danmark

I Hedeselskabets danske afdeling for cirkulær bioøkonomi, HD BioRec Danmark, har vi ligesom i 2022 oplevet høje gødningspriser i 2023, og dermed en stor efterspørgsel på vores produkter. Vi har på meget tilfredsstillende vis formået at agere i et turbulent marked for gødningsprodukter, både ved at hjælpe kunderne i den konkrete markedssituation, og ved at gennemføre en række optimeringer på projektniveau.

Igen i år har vi haft udfordringer med, at der endnu ikke er kommet politisk sikkerhed i forhold til grænseværdier for PFAS i spildevandsslam. Det har særligt været en udfordring for vores kunder, men vi har i mange tilfælde lykkedes med at afhjælpe vores kunder disse problemer, blandt andet ved at udvikle et nyt koncept for brandslam i samarbejde mellem BioRecs projektledere og MiljøCenter Lundgårds medarbejdere.

Biogaspriserne har i 2023 ligget markant under prisniveauet i slutningen af 2022, hvilket har udfordret afsætningen af biogassubstrater, hvilket afspejles i forretningsområdets 2023-resultat. Der er tiltrådt en ny leder for biogasteamet i Q4 2023, og vi forventer en stabil vækst i 2024.

BioRec Sverige

Vi oplever en betydelig priskonkurrence på markedet for biogødning i Sverige, hvilket presser marginen på vores nyvundne projekter. Det har også betydet en reduceret volumen på grund af tabte ordrer. Således har den svenske forretning i 2023 været udfordret både på margin og volumen.

MiljøCenter Lundgård

MiljøCenter Lundgård er Hedeselskabets center for modtagelse af affalds- og restprodukter som slam, jord samt have- og byggeaffald, som blandt andet forarbejdes til betonklodser. Ledelsen på centret har igennem 2022 og 2023 gennemført en omfattende turnaround, som har resulteret i, at vi i 2023 for første gang leverer et beskedent positivt resultat i dette forretningsområde.

Det positive resultat bygger både på eksisterende og udvikling af nye cirkulære produktområder, og en omstrukturering og effektivisering af kapacitetsomkostninger.

Forretningsområdet er inde i en meget positiv udvikling, blandt andet med større og strategisk interessante samarbejdspartnere, og vi forventer en fortsat positiv udvikling i forretningsområdet i 2024.

Enricom

Gennem virksomheden Enricom driver Hedeselskabet to vedvarende energianlæg i Polen, der indvinder gas fra lossepladser til produktion af strøm og varme, i stedet for at sive til atmosfæren.

Dette forretningsområde har været udfordret af en række produktionsstop i 2023, som har medført en mindre produceret volumen. Det har bidraget

325 ha vandskov

Om 2-3 år står mere end 300 hektar ny vandskov klar til bl.a. at beskytte grundvand på fyn og ved Aarhus

til, at dette forretningsområde ikke har leveret som forventet. For 2024 forventes en mere stabil produktion.

Indtjening i 2023

For det samlede forretningsområde var 2023-aktiviteten under det forventede for året, hvilket både skyldes nedgang, men også lavere priser. Det lykkedes imidlertid at opnå en samlet indtjening for året som var på niveau med det forventede.

Forventninger til 2024

Der forventes for det samlede forretningsområde en mere stabil vækst i 2024 sammenlignet med den udvikling, som vi oplevede fra 2022 til 2023. Indtjeningsmæssigt forventes der for det samlede forretningsområde et resultat på niveau med det realiserede i 2023.

Grønne investeringer

Inden for forretningsområdet Grønne Investeringer arbejder Hedeselskabet med at indgå alliancer og rejse midler, så vi kan tage ejerskab til at øge biodiversiteten og accelerere den grønne omstilling. Der er fokus på investeringer i projekter i og for naturen – og på at indgå i strategiske alliancer og partnerskaber, der bidrager til at skabe en bæredygtig fremtid.

Skovejerskab

Rejsning, udvikling og drift af skov har været en helt central aktivitet i hele Hedeselskabets historie. I dag er vi mere end nogensinde før opmærksomme på skovens uvurderlige rolle i forhold til at optage CO₂ fra atmosfæren, foruden at skoven skaber rum for biodiversitet og kan beskytte grundvandsressourcer. Samtidig skal skoven drives som en rentabel forretning.

Hedeselskabets afdeling for skovejerskab relaterer sig til Hedeselskabets eget ejerskab af skovområder. Her tager vi aktivt ansvar for at fastholde og øge omfanget af skov, både i Danmark og internationalt, ved at påtage os skovejerskab, alene eller i samarbejde med partnere. I alt udgør Hedeselskabets samlede skovejerskab ved udgangen af 2023 et areal på godt 12.000 hektar skov i Danmark og udlandet. Vores mål er, sammen med kunder, partnere og andre aktører at bidrage til, at der rejses 30.000 hektar ny skov i Danmark inden 2030.

Flere af årets investeringer er dedikeret til at rejse såkaldte vandskove, som er skove, der etableres oven på områder med grundvandsreserver. Skovene dyrkes pesticidfrit, og friholder således grundvandet fra sprøjtegifte. I 2023 er der sammen med eksterne partnere foretaget investeringer i flere arealer, der skal omdannes til vandskov, herunder 275 hektar i Holmehave på Fyn og

50 hektar ved Aarhus. Her vil der blive etableret skov og ny natur i løbet af de næste 2-3 år. Herefter vil områderne indgå i Hedeselskabets samlede skovportefølje.

Blå Biomasse

Blå Biomasse A/S blev etableret i 2016 i samarbejde mellem Hedeselskabet og Thyborøn Invest A/S. I virksomheden Blå Biomasse iværksætter vi projekter, hvor naturlige elementer som muslinger, tang og ålegræs er med til at genoprette naturen i de danske farvande og kan bidrage til øget biodiversitet. Muslinger kan fungere som naturlige filtre i forhold til de næringsstoffer, der kan belaste vores farvande, og er desuden en klimavenlig kilde til protein, både til mennesker og dyr.

Undervandsenge med ålegræs giver rum til nyt og mere mangfoldigt liv i de kystnære farvande. Blå Biomasse har i alt cirka 100 hektar muslingeopdræt i Limfjorden.

Danske muslinger er en stor delikatesse, som samtidig har et meget lavt klimaaftryk, sammenlignet med andre animalske proteiner. Fokus har i 2023 været på fortsat at bruge muslinger som et effektivt middel til naturgenopretning i de kystnære farvande, og samtidig styrke afsætningen af muslinger til konsummarkedet nationalt og internationalt, efter at den globale Covid-19 pandemi i nogle år har lagt en dæmper på efterspørgslen.

Indtjening i 2023

For skovejerskab har der gennem 2023 været en positiv værdiudvikling af priserne på skovejendomme både i Danmark og Baltikum, og det betyder, at vi kan opskrive vores skoves kapitalværdi. Både afregningspriserne på råtræ og flis, samt indtægterne fra udlejning af jagt, har ligget på et højt niveau i 2023 og bidraget positivt til regnskabet.

I Blå Biomasse oplevede vi som tidligere omtalt en stigende efterspørgsel, hvilket medførte en aktivitet, som var højere end tidligere år og over det forventede. Således var den samlede indtjening ligeledes forbedret sammenlignet med de tidligere år og på niveau med det forventede.

Forventninger til 2024

I skovejerskab forventer vi i 2024 at fortsætte omfanget af skovning, ligesom arbejdet med biodiversitet og rekreative formål også fortsætter. Vi vil desuden fortsat samarbejde med lokale vandselskaber om opkøb af jord til etablering af vandskove.

I Blå Biomasse vil vi fortsat i 2024 undersøge og iværksætte tiltag, hvor vi arbejder med naturlige virkemidler som muslingeopdræt til at genoprette naturen og styrke biodiversiteten i de danske farvande.

Blå Biomasse deltager således i en række innovationsprojekter inden for både tang og muslingeproduktion, som uddybes i afsnittet om forskning, innovation og udvikling.

12.000 ha skov

Hedeselskabet ejer i 2023 ca. 12.000 ha skov i ind- og udland.

Forskning, udvikling og innovation

Hedeselskabet har ikke ejere eller aktionærer, som modtager udbytte. Gennem vores forening bliver en del af overskuddet fra forretningsaktiviteterne derimod anvendt til at støtte innovations- og udviklingsinitiativer samt projekter, der på forskellig vis bidrager positivt til udviklingen af naturen, miljøet og samfundet til gavn for nuværende og fremtidige generationer.

I forretningen arbejder vi med innovation for at udvikle nye produkter, teknologier og ydelser, der på kort eller lang sigt skal bidrage til at finde løsninger på både kundernes udfordringer og de samfundsmæssige udfordringer. Vores innovationssamarbejder og -projekter har ligeledes til hensigt at identificere samarbejdspotentiale på tværs af interessenter og organisationer, og at udnytte synergier til at udvikle løsninger på fælles udfordringer. Vi tager den nyeste forskning og viden i brug og indgår gerne i dialog med forskere for at fremme forskningen inden for de områder, vi arbejder med.

Et udpluk af de forskningsprojekter og samarbejder vi i 2023 indgik i:

Projekt SMART TANG

Projektet SMART TANG vil bringe dansk produceret sukkertang i spil som en vigtig skalerbar grøn løsning til at producere en attraktiv bioressource, som kan bruges til dyrefoder. Samtidig kan tangdyrkingen forbedre havmiljø og klima på en måde, der kan opskaleres for større effekt. Innovationsprojektet går ud på at øge arealeffektiviteten ved dyrkingen på liner i havet, mekanisere en del af processerne og sikre lagerstabiliteten umiddelbart efter høst. Projektet sigter på at integrere

Insekttælling

Hedeselskabet arbejder for at udvikle sikre metoder til at kunne måle biodiversitet gennem teknologiske samarbejder.

tangproduktion med den eksisterende muslingeproduktion, og dermed øge udbytte og effektivitet.

Projekt MuMiFast

Projekt MuMiFast er et forskningsprojekt, der handler om at forbedre værdikæden i muslingeproduktion, og dermed øge klimagevinsten af denne i forvejen klimavenlige måde at producere protein på. Projektet handler om at håndtere forekomsten af små og uensartede muslinger, som ikke passer ind i den gængse produktion. Det undersøges, hvordan disse kan omdannes til nye, værdifulde former for dyrefoder og dermed minimere spildet af denne bæredygtige ressource. Projektet samler ekspertise på tværs af Europa.

Udvikling af metode til opgørelse af naturværdier på egne arealer

I 2023 påbegyndte vi arbejdet med at etablere en metode til at opgøre kvaliteten af naturen på Hedeselskabets egne arealer. Arbejdet omfatter brug af eksisterende digitale data, suppleret med observationer. Formålet er at kunne rapportere meningsfyldt på de krav, der stilles i EU's direktiv om virksomheders bæredygtighedstiltag, CSRD, samt at kunne tilbyde virksomheder, der efterspørger naturbaserede løsninger,

en solid rapporteringsmetode. Arbejdet forventes afsluttet i 2024.

Samarbejde med FaunaPhotonics om teknologisk måling af biodiversitet

Hedeselskabet arbejder aktivt med dokumentation af biodiversitet. Det gør vi dels for internt løbende at styrke vores viden om og forståelse for biodiversitet, og eksternt for at kunne sikre vores kunder viden om effektiviteten af biodiversitetsløsninger. Udover biologisk feltarbejde undersøger vi muligheden for at bruge teknologiske løsninger til for eksempel at registrere flyvende insekter. Her har vi indgået et samarbejde med virksomheden FaunaPhotonics. I 2023 har en måler været opstillet i Biodiversitetsparken i Viborg og Hørbylunde bakker i den Jenssen-Buchske plantage, hvilket har været starten på den løbende dataindsamling, som skal styrke vores viden og forståelse for biodiversitet.

Uddelingsprincipper og uddelinger

Det er en vigtig aktivitet for Hedeselskabet at kunne foretage udlodning, og det sker i det omfang, bestyrelsen med repræsentantskabets godkendelse afsætter midler hertil. Det foregår i dag gennem udlodninger til større projekter, udlodninger via Medlemspuljen, hvor medlemmerne selv søger om støtte til mindre projekter, og udlodninger via Hedeselskabets Grønne Fremtid, som er et studielegat. Hensigten med udlodningerne er blandt andet at understøtte kendskabsgraden til Hedeselskabet, tiltrække nye medlemmer samt medvirke til at skabe innovation og bæredygtig udvikling af det danske samfund i tråd med Hedeselskabets formålsparagraf og strategien.

Selve udvælgelsen af projekter, som støttes, sker i henhold til formålsparagraffen og visionen, så der både er et hensyn til nytteeffekt og brug af forrettningens viden og kompetencer.

Udlodningerne er en blanding af små og store beløb. Rammen fastlægges af bestyrelsen og godkendes af repræsentantskabet ved regnskabsaflæggelsen fra år til år.

Hedeselskabet støtter og uddeler midler til projekter, som ligger inden for Hedeselskabets formålsparagraf. I løbet af året er der disponeret udlodninger indenfor Hedeselskabets formål på et historisk højt niveau på i alt 2,4 mio. kr. fordelt på:

2023	
Medlemspuljen 2023, 10x 25.000	250.000
Studielegat: Hedeselskabets Grønne Fremtid 2023, 18 x 12.000	216.000
Grønne potentialer med Grandis	200.000
Kvæg i Oasen	250.000
Naturbasen	250.000
Nørre Alslev rekreative skov	250.000
Udelæringsrum Silkeborg Ungdomsskole	160.000
Regnvandsbassin med udsigtsbro	100.000
Naturpark med biodiversitet i Klokkeholm	70.000
Biodiversitet i 15 felter på Klostermarken	35.000
Kysthjælper stenrev i Limfjorden	100.000
Smoltpassage ved Årslev Engsø	150.000
Stenrev Køge Bugt	150.000
Fortælling om læplantning i Vestjylland	60.000
Sten i Landskabet	75.000
Skovens Hus Corselitze	66.250
I alt	2.382.250

Nyt liv i Randers Stenrev

Kun et halvt år efter, at Hedeselskabet etablerede fire nye stenrev i Randers Fjord, kunne Randers Kommune på sin hjemmeside meddele ud, at der var masser af liv omkring de nye rev. Der var blevet udlagt flere tusinde tons sten på den bare sandbund, og sidst på året groede der allerede masser af bevoksning på stenene, hvor småfisk som kutlinger, savgylter og havkarusser kunne gemme sig.

Hedeselskabet har bidraget med både designet og placeringen af stenrevet og med selve etableringen. Efter etableringen gav Hedeselskabet desuden økonomisk støtte med fondsmidler til beplantning af ålegræs og tang på havbunden. Hedeselskabet støtter hvert år udvalgte projekter, der skaber værdi for samfundet og styrker biodiversiteten.

2023

Rapportering og forventninger

Resultat for 2023

Omsætningen udgør i 2023 2.299 mio. kr., hvilket er 140 mio. kr. højere end opnået i 2022. Årets resultat udgør et overskud på 65 mio. kr., hvilket er 5 mio. kr. lavere end i 2022. Resultatet før skat er over det forventede resultat før skat for året, som var i niveauet 40 mio. kr., hvorfor resultatet før skat vurderes at være tilfredsstillende.

Aktiver

Balancesummen udgør pr. 31. december 2023 1.938 mio. kr., hvilket er 146 mio. kr. mere end ved udgangen af 2022.

I 2023 er materielle anlægsaktiver steget med 67 mio. kr. efter årets

afskrivninger. Dette kan hovedsageligt henføres til dagsværdireguleringer og tilkøb af skovejendomme under biologiske aktiver. Der har herudover været væsentlige tilgange i forbindelse med nye kontrakter i forretningsområdet Grøn Service.

Varebeholdninger steg i 2023 med 42 mio. kr., hvilket hovedsageligt skyldes øgede lagerbeholdninger af råtræ og flis til imødekommelse af en stigende efterspørgsel. I lighed med sidste år er en større del af de likvide indeståender placeret i kortfristede og let omsættelige værdipapirer, hvilket oprindeligt er gjort med henblik på at minimere effekten af negative rentetilskrivninger på

2.299
mio. kr.

Omsætningen i 2023 voksede med 140 mio. kr. i forhold til 2022.

65
mio. kr.

Resultat før skat er ca. 25 mio. kr. højere end det forventede resultat.

1.153
mio. kr.

Egenkapitalen steg med 49 mio. kr. i 2023.

de likvide indeståender. Der har i langt overvejende grad været tale om højtratede danske realkreditobligationer.

Egenkapital

Egenkapitalen udgør 1.153 mio. kr. ved udgangen af 2023 mod 1.104 mio. kr. ved udgangen af 2022. Egenkapitalen er positivt påvirket af årets resultat med 53 mio. kr. Minoritetsinteressernes andel af egenkapitalen udgør 29 mio. kr. ved udgangen af 2023 mod 30 mio. kr. ved udgangen af 2022. Soliditeten er ved udgangen af året 59,5 % mod 61,6 % ved udgangen af 2022. Niveaulet anses højt og tilfredsstillende, og fastholdelsen tilskrives en begrænset udvikling i arbejdskapitalen i årets løb på trods af stigende aktivitet.

Pengestrømsopgørelse

Likvider som udover likvide beholdninger omfatter den andel af den kortfristede gæld til kreditinstitutter, der indgår som en del af Hedeselskabets løbende likviditetsstyring, udgør 68 mio. kr. ved udgangen af 2023 mod 91 mio. kr. ved udgangen af 2022. Værdipapirer optaget under omsætningsaktiver på 51 mio. kr. anses også som en del af det daglige likvide beredskab. Det samlede likvide beredskab udgør således 119 mio. kr. ved udgangen af 2023 mod 145 mio. kr. ved udgangen af 2022. Årets afgang fra det daglige likvide beredskab er samlet set 26 mio. kr.

Årets pengestrømme fra driften udgør 53 mio. kr., hvilket er 1 mio. kr. lavere end opnået i 2022, hvilket hovedsageligt skyldes et forbedret resultat før afskrivninger sammenlignet med 2022. Modsat har den øgede aktivitet medført en forøgelse af arbejdskapitalen sammenlignet med 2022. Der vil i 2024 blive arbejdet målrettet med nedbringelse af arbejdskapitalen og dermed en styrkelse af likviditeten.

I pengestrømmene fra investeringerne indgår købesummer fra årets investeringer i immaterielle og materielle anlægsaktiver på i alt 67 mio. kr., mens salgssummerne fra salg af immaterielle og materielle anlægsaktiver udgør 10 mio. kr. Som led i den løbende likviditetsstyring er der gennemført repoforretninger, hvor der under investeringer indgår salg af kortfristede værdipapirer med 2 mio. kr. Under finansiering indgår afdrag på langfristede lån i kreditinstitutter.

Gældsforpligtelser

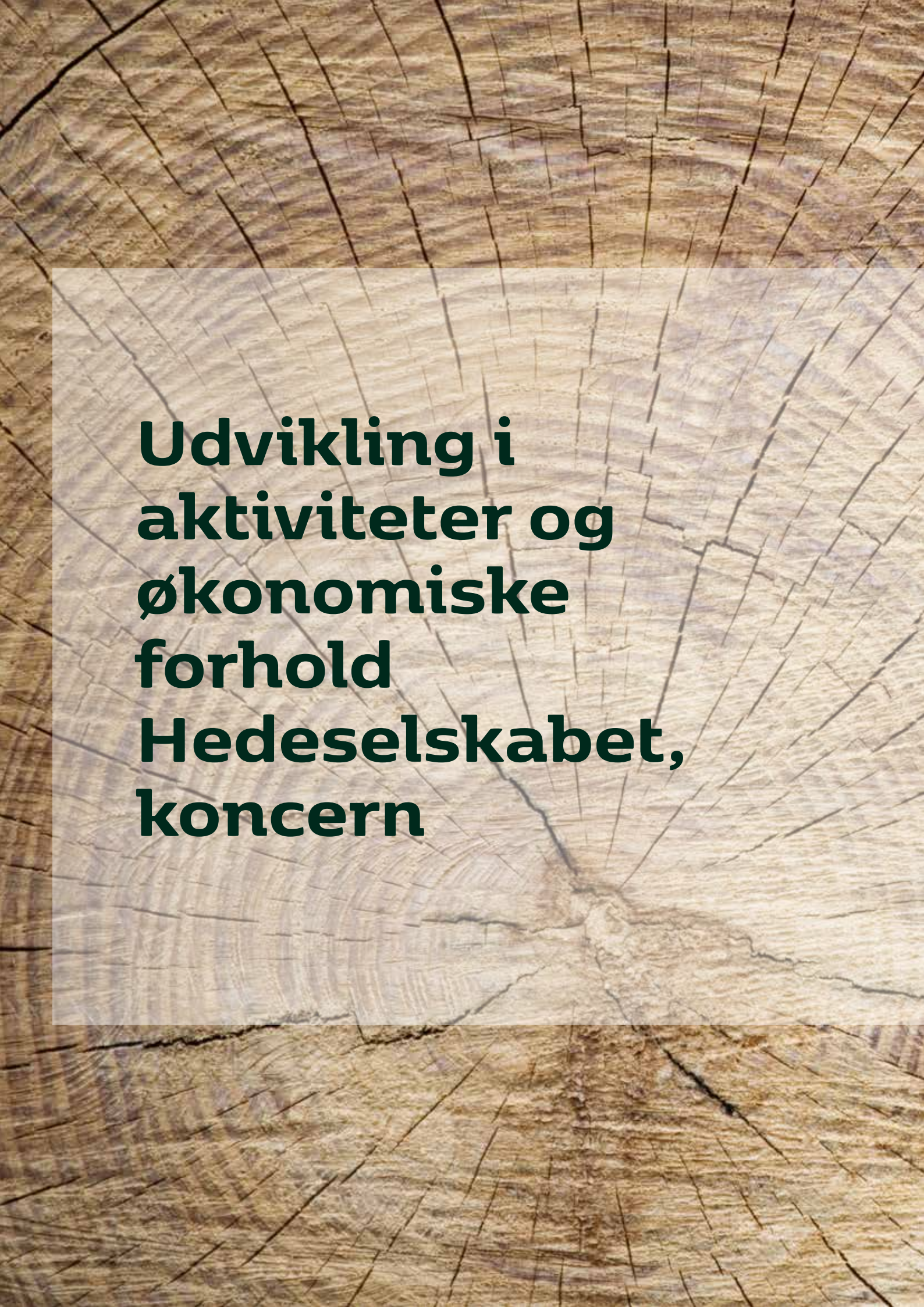
Ved udgangen af 2023 udgør de samlede rentebærende poster en nettogæld på 105 mio. kr. Dette fordeler sig på likvider og omsættelige værdipapirer på 122 mio. kr. og gældsforpligtelser med kredittilsagn på mere end et år med 224 mio. kr., samt gældsforpligtelser med kredittilsagn på mindre end et år med 3 mio. kr. Samlet er de nettorentebærende poster steget sammenlignet med 2022, idet de samlede rentebærende poster udgjorde en nettogæld på 24 mio. kr. ved udgangen af 2022. De langfristede lån er baseret på fastforrentede lån i lighed med sidste år.

Forventninger og begivenheder efter regnskabsårets udløb

Hedeselskabet har fortsat en målsætning om profitabel vækst i både omsætning og resultat med respekt for naturen. Det betyder, at vi i forbindelse med væksten også fremadrettet vil have fokus på den grønne omstilling og investere i udvikling af løsninger og indkøb, der bidrager positivt hertil. Der vil samtidig være fokus på at øge lønsomhed i de enkelte forretningsområder gennem blandt andet styrket brug af digitale og innovative løsninger med konkurrencedygtige produkter og serviceydelser, som forventes at blive til

gavn for kunderne, da det forventes at medføre forbedrede kundeoplevelser.

Hedeselskabets samlede forventning på baggrund af ovenstående er et lidt stigende aktivitetsniveau og et resultat før skat for 2024 i niveauet 50 mio. kr.

The background of the slide is a close-up photograph of a tree trunk's cross-section, showing the natural wood grain and growth rings in shades of brown and tan. A semi-transparent white rectangular box is centered on the page, containing the text.

**Udvikling i
aktiviteter og
økonomiske
forhold
Hedeselskabet,
koncern**

23 22

Nettoomsætning	2.299	2.159
Årsresultat	53	58
Egenkapital	1.153	1.104
Soliditetsgrad %	59,5	61,6
Antal medarbejdere	839	912

Redegørelse for god fondsledelse

For redegørelse om god fondsledelse jævnfør årsregnskabslovens §77 a henvises til Hedeselskabets hjemmeside:
www.hedeselskabet.dk/om-hedeselskabet/aarsrapport

Hedeselskabet er en forening med status som erhvervsdrivende fond, der er omfattet af Anbefalinger for god Fondsledelse.

Anbefalingerne omfatter blandt andet bestyrelsens ansvar og opgaver, åbenhed og kommunikation samt ledelsens vederlag.

Danske blåmuslinger er havets naturlige filter – og en ægte, dansk delikatesse

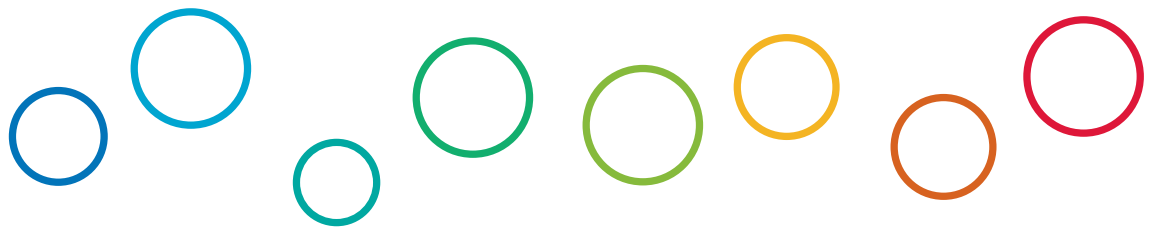
Blåmuslinger fra Blå Biomasse er både en lækker og naturligt forekommende dansk råvare og spiller desuden en vigtig rolle som naturligt rensningsfilter i de danske farvande, hvor muslingen kan bidrage væsentligt til naturgenopretning i havmiljøet.

De mange blåmuslinger dyrkes i SmartFarms, der består af rør og net, hvor muslingelarverne kan fæstne sig. Muslingerne filtrerer vandet for næringsstoffer, og det forbedrer miljøet ved at øge lysforholdene i farvandene og fremme livsbetingelserne for ålegræs, der har en vigtig funktion for havets biodiversitet.

Efter høst bliver muslingerne enten solgt i Danmark eller udlandet som en populær delikatesse eller brugt til dyrefoder, hvor muslingerne har et betydeligt lavere CO₂-aftryk sammenlignet med de fleste andre proteinkilder. Skallerne kan også bruges til biofiltre eller vejfyld.

Blå Biomasse A/S er etableret i samarbejde mellem Hedeselskabet og Thyborøn Invest A/S.

Mangfoldighed

Hedeselskabet er en mangfoldig arbejdsplads, hvor diversitet er en styrke. En mangfoldig sammensætning af medarbejdere skaber et dynamisk og givende arbejdsmiljø. Samtidig bidrager mangfoldigheden til at gøre os konkurrencedygtige og giver os de bedste forudsætninger for at skabe succes i både forretningen og som en attraktiv arbejdsplads.

Hedeselskabets diversitetspolitik bidrager til fortsat at sikre, at alle har lige muligheder og de bedste rammer for at gøre karriere uafhængig af køn, alder, hudfarve, politisk og religiøs anskuelse, seksuel orientering, national, social og etnisk oprindelse. Kompetencer er til enhver tid det afgørende parameter i ansættelser og ved forfremmelser. Internt opfordres alle på lige vilkår til at søge lederstillinger, såfremt kompetencerne matcher stillingerne. Hedeselskabet tilbyder alle medarbejdere mulighed for, gennem udvikling i jobbet og deltagelse i relevante interne og eksterne kurser og uddannelse, at udvikle faglige og personlige kompetencer.

Ud af 832 ansatte i Hedeselskabet, opgjort ud fra headcounts, ved udgangen af 2023 var gennemsnitsalderen 45 år, og gennemsnitsanciennitet godt 9 år.

Den kønsmæssige fordeling ud fra den juridiske definition var 23 % kvinder og 77 % mænd.

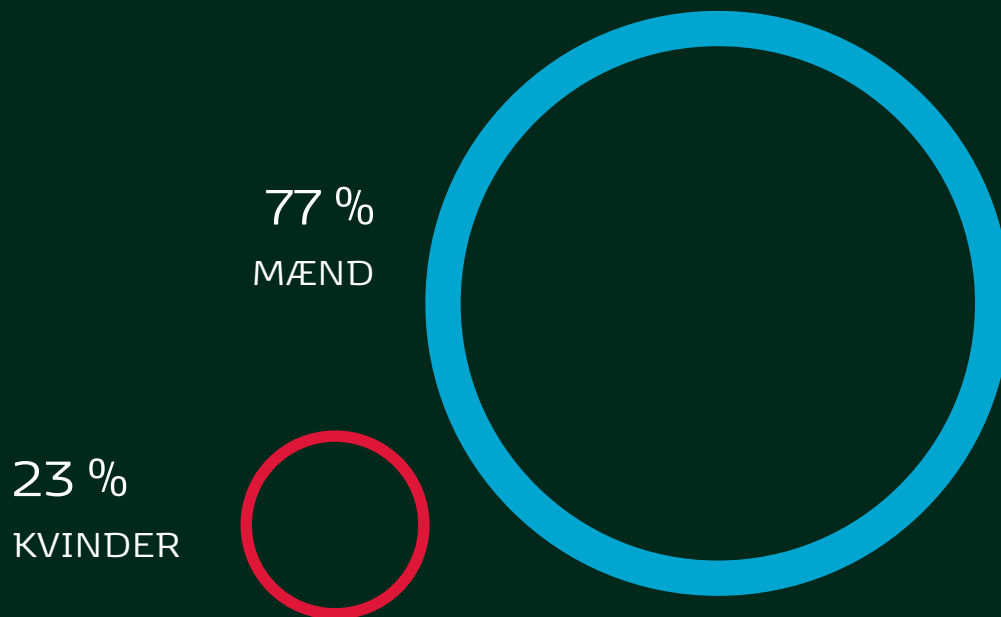
Hedeselskabets øverste ledelsesorgan, bestyrelsen, består af ni personer inklusiv tre medarbejderrepræsentanter. Ud af de seks repræsentantskabsvalgte bestyrelsesmedlemmer er to kvinder og fire mænd. Det underrepræsenterede køn udgør således 33 % af Hedeselskabets bestyrelse målt på eksterne medlemmer og ligeledes 33 % målt på den samlede bestyrelse med medarbejderrepræsentanter. Der er hermed opnået afbalanceret kønsmæssig fordeling, jf. myndighedernes vejledninger herom. Det er også for 2024 målsætningen, at den kønsmæssige fordeling fortsat er afbalanceret.

Hedeselskabets første ledelsesniveau, direktionen, består af to personer,

heraf en kvinde og en mand, og der er således en 50 % kønsmæssig fordeling. Hedeselskabets andet ledelsesniveau omfatter personer med personaleansvar, som refererer direkte til det første ledelsesniveau under det øverste ledelsesorgan, dvs. til direktionen. Niveauet består af 14 personer, heraf 4 kvinder. Dermed udgør det underrepræsenterede køn for andet ledelsesniveau 29 %, mens det samlet for øvrige ledelsesniveauer er 31 %. Der har i 2023 pågået et arbejde med at opsætte måltal, tidshorizont og handlinger, der skal bidrage til at realisere en ligelig kønsmæssig fordeling.

Forventningen til 2024 er en fortsættelse af politikken på området samt en fortsat indsats for at styrke diversitet, ligestilling og mangfoldighed i Hedeselskabet.

ANTAL ANSATTE 832
GENNEMSNETSALDER (ÅR) 45
GENNEMSNETSANCINITET (ÅR) 9

Øverste ledelsesniveau

Samlet antal medlemmer	6
Underrepræsenteret køn i %	33
Måltal i %	33

Øvrige ledelsesniveau

Samlet antal medlemmer	16
Underrepræsenteret køn i %	31
Måltal i %	33
Årstal for opfyldelse af måltal	2030

Dataetik

Siden 2022 har Hedeselskabet haft en politik for dataetik, som er udarbejdet på baggrund af etiske overvejelser ved anvendelse af data samt Hedeselskabets interne retningslinjer for databehandling. Hedeselskabets politik for dataetik redegør for vores interne retningslinjer for, hvordan Hedeselskabet arbejder med dataetik, herunder hvordan vi bl.a. indsamler, behandler og anvender data etisk korrekt, ansvarligt og gennemsigtigt.

Direktionen har det overordnede ansvar for, at politikken er i tråd med strategien, og at den efterleves i praksis. Ledergruppen har det daglige ansvar for, at de respektive forretningsområder agerer i overensstemmelse med retningslinjerne for dataetik. Dataetiske dilemmaer skal diskuteres og vurderes af de relevante ansvarlige i Hedeselskabet, når de opstår. Arbejdsgruppen foretager løbende, og som minimum én gang årligt, en evaluering af indsatser, handlinger og politikker inden for dataetik, herunder brugen af ny teknologi. Evalueringen skal inkludere en vurdering af, hvorvidt det er nødvendigt eller hensigtsmæssigt at foretage ændringer i den vedtagne politik.

Risikostyring

Hedeselskabet betragter risikostyring som et vigtigt værktøj til at skabe vækst i forretningen og til at beskytte medarbejdere, aktiver og omdømme. Hedeselskabet har i 2023 fortsat det forløb, som har pågået i de senere år, og som har til formål at sikre en mere ensartet og værdiskabende anvendelse af risikostyring i Hedeselskabet.

Det betyder, at Hedeselskabet:

- Anvender et effektivt og integreret risikostyringssystem, samtidig med at den forretningsmæssige fleksibilitet bevares.
- Identificerer og vurderer væsentlige risici forbundet med Hedeselskabet.
- Overvåger, styrer og begrænser risici.

Siden 2021 har arbejdet med risikostyring primært bestået af en fortsat forbedret integration af risikostyring med andre væsentlige processer, hvilket vil fortsætte i 2024.

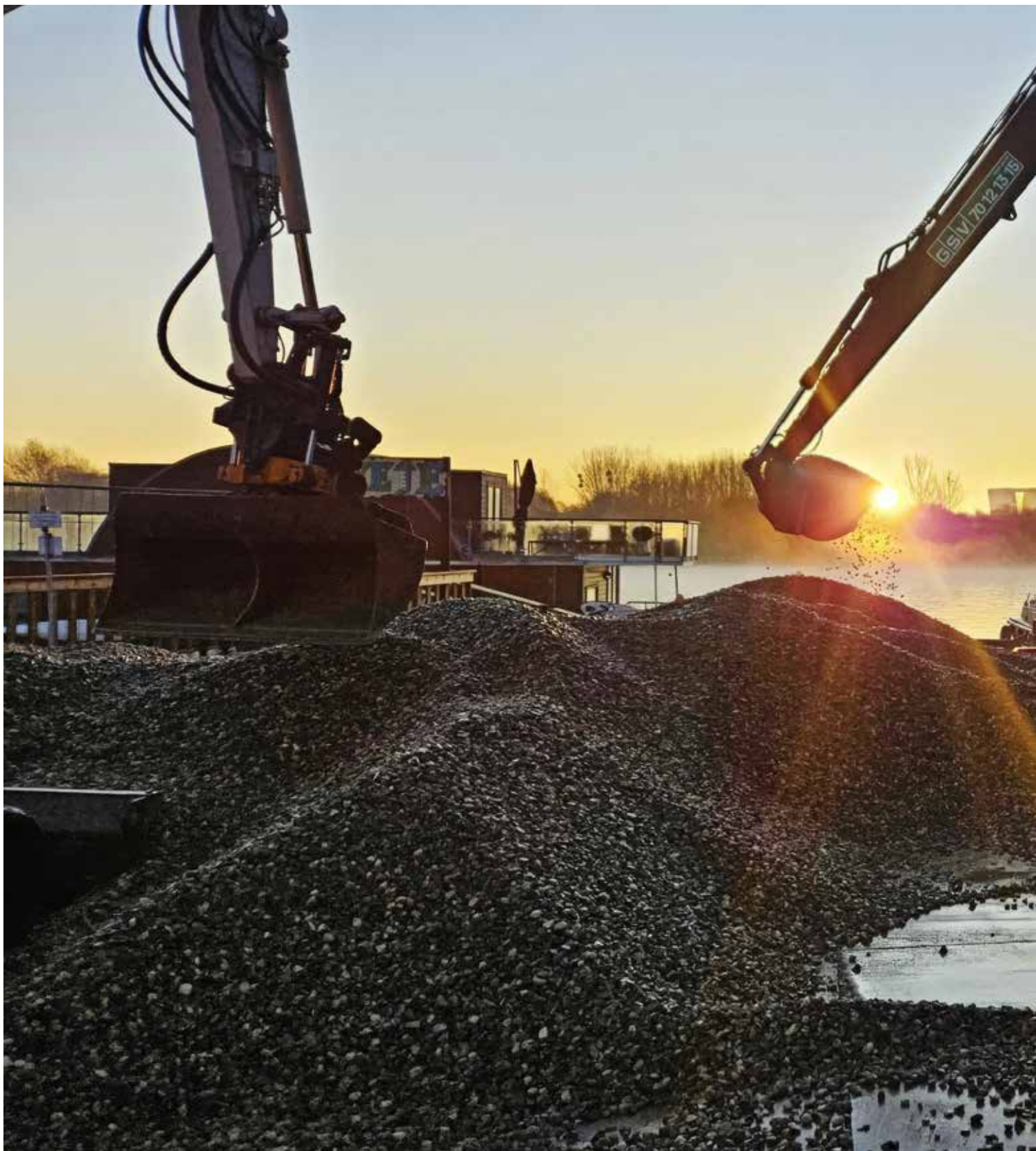
Hedeselskabets diversifikation i kommercielle aktiviteter er i sig selv et element af risikostyring. Flere af de risici, herunder f.eks. vejrforhold, kan påvirke Hedeselskabet negativt i dele af forretningen, mens andre dele af forretningen kan have en positiv effekt af de samme risici. Vi søger at begrænse kontraktuelle risici gennem omfattende kvalitetsprocedurer, kompetenceregler, professionelle ansvarsforsikringer og garantier. Risici, som følger med internationale aktiviteter, søger vi at begrænse ved at anvende lokale eksper-

ter, som supplerer de allerede etablerede kvalitetsprocedurer for indenlandske aktiviteter. Risici relaterede til politiske og klimatiske forhold søger vi proaktivt at reducere ved at følge det politiske arbejde og udviklingen i klimaet samt tilpasse aktiviteterne og samarbejdsaftalerne i overensstemmelse hermed.

I forhold til IT-afhængighed, digitalisering og sikkerhed implementeres løbende ny teknologi og metoder, som optimerer opgaveløsningen over for kunder samt beskytter aktiver og viden. Hedeselskabet gennemførte i 2023 implementering af yderligere tiltag i takt med de øgede trusler fra cyberkriminalitet og større krav til datasikkerhed som følge af regulering. Implementering af yderligere tiltag bliver løbende i 2024 vurderet og igangsat i takt med, at trusselsbilledet og kravene ændrer sig. Hedeselskabet har fokus på at have de rette kompetencer til udførsel af de enkelte opgaver og tilstræber at mindske personafhængighed. Således skal alle opgaver udføres af kompetente medarbejdere uden risiko for egen eller andres sikkerhed.

Det er Hedeselskabets politik at have den fornødne likviditet til rådighed. Hedeselskabets stabile og gode soliditet kombineret med fokus på fortsat nedbringelse af nettorentebærende gæld medfører en høj kreditværdighed, som kommer til udtryk i hensigtsmæssige kreditfaciliteter og lånetilsagn på både kort og langt sigt, samt i den ønskede

fleksibilitet med hensyn til forfalds- og genforhandlingstidspunkter, hvilket bidrager til at minimere likviditets- og lånerisici. Kreditrisici minimeres gennem diversifikation og kreditforsikring i forretningsområderne samt gennem reduceret eksponering, mens renterisici afdækkes med kreditter og lån på lange renteaftaler.

Vand med plads til liv

I årets løb har Hedeselskabet været med til at skabe fundamentet for masser af liv i de danske åer, søer og kystnære vande. I vores projekter giver vi naturen en nødvendig hjælpende hånd, når vi genslynger en å til et mere naturligt forløb eller skaber en sø med gode vilkår for flora og fauna, vi bygger stenrev til glæde for havets mangfoldige liv, og vi beplanter havbunden, så ål og andre dyr får gode levesteder.

Vi har blandt andet flyttet store mængder ålegræs fra Lynetteholm-projektet ind i kanalerne i Københavns Nordhavn, hvor ålegræsområderne skal være levesteder for havets dyr og bidrage til et forbedret vandmiljø.

Vi har lagt 800 tons grus og småsten sammen med 200 teglrør ud i Københavns Havn så den truede europæiske ål kan finde nye levesteder og skjul.

Vi har gravet to søer ved Tubæk Å på Sydsjælland, som skal understøtte rovfisk, blandt andet den truede brakvandsgedde, der er vigtig i den naturlige fødekæde.

Vi har lavet naturgenopretning af 345 hektar land og genetableret en mose ved Ringfener i Store Vildmose ved at sætte membran ned og lukket grøfter og dræn, så området er forandret fra landbrugsjord til mose.

Og vi har omdannet Langvad Å ved Roskilde til en naturlig faunapassage ved at etablere over tre kilometer nyt vandløb, som forbinder Kattinge Sø med Roskilde Fjord. Det giver fiskene i systemet passage til 80 kilometer vandløb, som de tidligere har være afskåret fra.

Environment Social Governance

- indsatser inden for miljø og klima, sociale forhold og virksomhedsadfærd inden for bæredygtighed

02

ESG-hoved- og nøgletal

Pr. 31. december 2023

	Enhed	Mål	2023	2022	2021
ENVIRONMENT – miljødata¹					
Scope 1	tons CO ₂ e	42% reduktion	4.817	4.794	4.057
Scope 1 - Ændret kulstofpulje i skov - egne skove	tons CO ₂ e		-18.033	-24.905	-17.633
Scope 2	tons CO ₂ e	42% reduktion	183	192	176
Scope 3	tons CO ₂ e	25% reduktion	106.692	121.793	111.026
Scope 3 - Ændret kulstofpulje i skov - fast forvaltede	tons CO ₂ e		-228.162	-268.702	-242.303
Uden for scope	tons CO ₂ e		515.114	502.073	580.664
Substitutionseffekter og undgået emissioner	tons CO ₂ e		-789.594	-808.107	-826.869
SOCIAL – sociale data²					
Antal medarbejdere (headcounts)	personer		832	903	803
Kønsdiversitet (forhold: kvinder:mænd)	%		23:77	23:77	23:77
Sygefravær	timer		75.187	69.308	49.520
Ulykkesfravær ³	timer		4.964	3.855	-
Elever, lærlinge og praktikanter	personer		85	59	53
Ansæt på §56, fleksjob, løntilskud eller mentorvilkår	personer		24	23	19
Gennemsnitsalder	år		45	49	45
Gennemsnitsanciennitet	år		9	8	9
GOVERNANCE - ledelsesdata					
Bestyrelsens kønsdiversitet (forhold: kvinder:mænd)	%	33:67	33:67	33:67	33:67
Kønsdiversitet i øvrige ledelsesniveauer – direktion og personer med personaleansvar og med reference til direktionen (forhold: kvinder:mænd)	%	33:67	31:69	33:67	24:76
Tilstedeværelse på bestyrelsesmøder	%		100	96	100
Lønforstel mellem CEO og medarbejdere (medianløn)	Gange		19,80	16,38	14,15

For anvendt ESG-regnskabspraksis henvises til note 31.

¹ Jf. Hedeselskabets klimaregnskab. Måltal for 2030 baseret på baseline 2020.

² 2022-data baseret på headcounts eksklusive ansatte i Emirates Landscape L.L.C.

³ Fra 2022 er der anvendt en ny og mere retvisende metode til opgørelse af ulykkesfravær, og der forefindes derfor ikke sammenlignelige tal.

Redegørelse for samfundsansvar

Hedeselskabet har siden selskabets stiftelse haft fokus på at løse aktuelle samfundsmæssige udfordringer og være forudseende og forberedte i forhold til potentielt kommende problemstillinger. Det ligger naturligt i Hedeselskabet at agere agilt, kontinuerligt bevæge os fremad og tilpasse vores forretningsmodel i forhold til udviklingen, så vi er i stand til at anvende såvel kriser som muligheder konstruktivt. Med klimakrisen og biodiversitetskrisen som bagtæppe er den grønne omstilling således udgangspunktet for den forretningsmodel, som Hedeselskabet opererer ud fra i dag. For en nærmere beskrivelse af forretningsmodellen henvises til afsnittene vedrørende hovedaktiviteter og beretninger fra forretningsområderne.

I Hedeselskabet tilstræber vi at minimere vores eget negative aftryk og øge det positive aftryk – både når det handler om klima og biodiversitet. Vores samfundsmæssige værdiskabelse ligger dog primært i, at de løsninger, som vi udvikler og tilbyder vores kunder, kan bidrage til, at de udleder mindre CO₂, binder kulstof, øger biodiversitet og benytter naturens knappe ressourcer hensigtsmæssigt.

Arbejdet med samfundsansvar

Hedeselskabets arbejde med samfundsansvar bliver udviklet i tæt dialog mellem bestyrelse, direktion, ledelse og medarbejdere og bliver drøftet med repræsentantskabet på henholdsvis årsmødet og det årlige dialogmøde. Strategien og politikker på området er senest behandlet af bestyrelsen i september 2023. Der pågår en kontinuerlig opfølgning, udvikling og eventuel tilpasning af politikkerne samt de igangsatte handlinger.

Hedeselskabet afrapporterer på sit samfundsansvar i overensstemmelse med principperne for ESG-rapportering, dækkende Environment, Social and Governance.

Miljø, klimaaftryk og biodiversitet i Hedeselskabet

Hedeselskabets klimaregnskab

Hedeselskabet har strategisk fokus på at medvirke til at reducere klimaforandringerne. Dette gør vi igennem de løsninger, vi tilbyder vores kunder gennem vores forretningsområder. Vi arbejder samtidig med vores eget klimaaftryk. Begge dele afrapporterer vi på i vores klimaregnskab, og vi har siden 2020 aflagt fuldt klimaregnskab for vores samlede forretning.

Mange virksomheder er udfordret af at skulle reducere deres emissioner, hvis de samtidig oplever organisk vækst, da dette gør, at reduktionsmålene skal indfries samtidig med, at aktivitetsniveauet øges.

For Hedeselskabet, hvor skovdrift er en central del af forretningen, er indsatsen for at reducere klimapåvirkning yderligere kompliceret af, at skoven binder CO₂, hvorfor en troværdig indsat for klimaet både kræver reduktion i emissioner, samt at der bindes mere CO₂ i træet, og dette sekvestreres, altså lægges på lager eller anvendes til et permanent formål, for eksempel byggeri.

Hedeselskabet har deltaget som pilottest-virksomhed på Greenhouse Gas Protocol Land Sector and Removal Guidance, som er den globale standard for, hvordan virksomheder måler deres udledning og opsamling af drivhusgasser. Pilottestfasen var planlagt til at slutte februar 2023. Her var Hedeselskabet blandt 40 virksomheder på globalt plan, som aflagde klimaregnskab efter den nye standard. Siden er pilottestperioden forlænget, blandt andet på baggrund af vores input.

Hedeselskabets målsætninger for aktiv klimahandling er fastlagt i overensstemmelse med Science Based Target initiativ (SBTi). Vores mål om at nedbringe scope 1 og 2 emissionerne med 42 procent i 2030 og scope 3 emissionerne med 25 procent i 2030, begge med udgangspunkt i 2020 baseline, er således på linje med SBTi net-zero guidance.

I forhold til SBTi volder Hedeselskabets kompleksitet dog nogle udfordringer. Som skovejer og skovbrugsvirksomhed er vi omfattet af SBTi's FLAG (Forest, Land and Agriculture) standard, og dermed forpligtet til at sætte FLAG targets, som er målsætning for reduktioner og for bindinger. Vi har i Hedeselskabet brugt en del kræfter på at forstå SBTi FLAGs metodik for tømmer og træfiber (Timber and Wood Fiber pathway). I den forbindelse har vi kunnet påvise en række fejl i de forudsætninger, der ligger til grund for målene i SBTi FLAG.

Hedeselskabets indsats har været medvirkende til, at metodikken for tømmer og træfiber blev suspenderet ved udgangen af 2023. Vi følger fortsat SBTi tæt med et ønsket om at tilslutte os, når de opsatte mål er realistiske.

På baggrund af nu fire års klimaregnskaber ser vi desuden, at vores emissioner ikke er reducerede, hvilket skyldes organisk vækst i virksomheden. I 2024 vil der været et stærkt strategiske fokus på at få udarbejdet den handlingsplan, som vil sikre en opfyldelse af 2030-målene.

Hedeselskabet er bekendte med potentielle risici relateret til vores aktiviteter og services, herunder miljømæssige risici som for eksempel anvendelse af fossile brændstoffer i forbindelse med snerydning eller vedligeholdelse af skovarealer.

Lanceringen af Naturbaserede Løsninger

Flere og flere virksomheder og organisationer vælger i disse år at tage ansvar for aktivt at være med til at løse de globale og lokale udfordringer inden for klima og biodiversitet. Det er imidlertid komplekse udfordringer, der skal løses, og som kræver en dyb indsigt i dynamikkerne omkring klima, miljø og biodiversitet.

Derfor efterspørger mange en partner og nogle løsninger, der kan garantere, at indsatsen reelt gør en markant forskel. Derfor lancerede Hedeselskabet i 2023 en portefølje af løsninger under navnet Naturbaserede Løsninger. Løsningerne er udviklet til at gøre en positiv forskel for klima og biodiversitet, og dermed kan de også påvirke virksomhedens ESG-evaluering positivt.

En naturbaseret løsning tager hånd om en konkret klima- eller naturrelateret udfordring. Det kan ske på land, for eksempel i form af en CO2-bindende klimaskov, genslyngning af en å, opførelsen af et mangfoldigt biodiversitetslandskab, etablering af nye, diversitetsfremmende vådområder eller styrkelsen af et mere mangfoldigt dyre- og planteliv i byens geografi. Vi udvikler også løsninger til brug i de kystnære havområder i form af opbygningen af nye stenrev, plantning af ålegræs eller etablering af muslinge-kolonier.

Løsningerne kan således være til glæde for både klima, natur og borgere i nærmiljøet, men kan også bidrage til virksomhedens eller organisationens omdømme, og i nogle tilfælde konkret indregnes i virksomhedens CO2-regnskab.

Virksomheder og organisationer vil nu og i de kommende år opleve øgede krav til rapportering i overensstemmelse med EU's CSRD-direktiv om virksomheders bæredygtighedsrapportering, og skal således også forholde sig til deres påvirkning af klima, miljø og biodiversitet i et nyt omfang. Det skaber behov for at foretage aktive investeringer i naturbaserede klima- og biodiversitetsløsninger i Danmark, og derigennem tiltrække privat kapital til forbedring af den danske natur.

Hedeselskabet er fra 2023 end-to-end leverandør af disse løsninger, der trækker på de kompetencer og den naturforståelse, som Hedeselskabet har bygget sit virke på siden grundlæggelsen.

Biodiversitet på Kongenshus Hede
Kongenshus Hede er et stort hedeområde, som administreres af Hedeselskabet, og hvor man blandt andet finder Kongenshus, der er en mindepark for de mennesker, som fra slutningen af 1700-tallet var de første til at opdyrke heden. Området har fået særlig offentlig opmærksomhed i 2023 på grund af den danske storfilm, Bastarden, der bygger på historien om den første større opdyrkning af den danske hede. Hedeselskabet har blandt andet bidraget med rådgivning om natur- og kulturhistoriske forhold til filmselskabet Zentropa, der står bag filmen, for at skabe større kendskab til disse danmarkshistoriske begivenheder.

Bestyrelsen for Kongenshus har bedt Aarhus Universitet om en vurdering af, hvad der skal til for at forbedre biodiversiteten i området. Det kan blandt andet ske ved at ændre græsningsregimet fra får til helårsgræsning med kvæg. Disse anbefalinger er gået videre til Hedeselskabets samarbejdspartner, konsulent-

Vi har

43 forskellige registrerede dyrearter

i vores Biodiversitetspark i første halvår af 2023

virksomheden Faunaforst, som forestår dialogen og ansøgninger til kommune og andre myndigheder om dispensation fra diverse lovgivninger.

Partnerskaber om vandskove til grundvandsbeskyttelse

Hedeselskabet ønsker at tage aktivt ansvar i forhold til at sikre Danmark rent drikkevand i fremtiden. Etableringen af vandskove er et vigtigt redskab i den ambition. En vandskov er en skovrejsning, som sker oven på et grundvandsrigt område, hvor vandet sikres, fordi skoven drives uden brug af pesticider og lignende kemikalier. Projekterne sker typisk i samarbejde med kommunale vandselskaber, hvor Hedeselskabet tager ejerskab over hele eller dele af det areal, der udlægges til projektet.

I 2023 indgik Hedeselskabet således et nyt partnerskab med Aarhus Kommune og Vandplanudvalget i Aarhus om at skabe et nyt skov- og naturlandskab i det nordlige Aarhus, hvor den første tilplantning er påbegyndt. Formålet med projektet er at sikre nye arealer til skovrejsning og natur og derigennem beskytte grundvandet i området, øge biodiversiteten, binde CO2 og give aarhusianerne og besøgende nye

rekreative muligheder. Hedeselskabet tager ejerskab over cirka 500 hektar af de i alt 2.000 hektar, der omfattes af projektet.

Projektet bygger på frivillige aftaler med lodsejerne i området, som vil få tilbudt at bytte eller sælge jord til skovrejsning og natur, så det sikres, at lodsejerne får en økonomisk kompensation, der gør det attraktivt for dem at være med til at fremtidssikre deres bedrifter og bidrage til fælles mål om rent drikkevand og værdifuld natur, både nu og i fremtiden.

Når skovene er rejst og naturområderne anlagt, er det Hedeselskabet, der både ejer og står for driften uden omkostninger for de øvrige parter. Området omkring Lystrup, Elev og Trige, hvor vi også i starten af 2024 indvier et nyt driftscenter, er et af de vigtigste områder for drikkevandsforsyningen i Aarhus. I området ligger der flere store kildepladser til grundvand, som er truet af pesticider fra landbruget, og som nu bliver beskyttet.

Hedeselskabet fortsatte desuden i 2023 det samarbejde om Brylle Vandskov, der i 2017 blev etableret sammen med

Odense Kommune og Vandcenter Syd på Fyn. Projektet var det første, hvor en privat virksomhed og et vandselskab gik i partnerskab om et større skovrejsningsprojekt. Eftersom skoven, i lighed med de fleste af Hedeselskabets øvrige skove, drives uden brug af gødning og pesticider, bidrager projektet til at beskytte grundvandsressourcerne i området.

I 2020 gentog succesen sig, da Hedeselskabet, igen i samarbejde med Vandcenter Syd, indgik en lignende aftale med Assens Kommune om etableringen af Holmehave Vandskov ved Assens, og hvor Hedeselskabet ejer jorden. Målet er at skabe et naturområde på op til 550 hektar, hvor de 300 hektar erhverves med henblik på skovrejsning, og de 250 hektar bliver omlagt til vådområder.

Projektet skal binde CO2, beskytte grundvandet og reducere udvaskning af kvælstof til Odense Fjord og forbedre vandmiljøet. Målet er, at projektområdet på sigt bliver et enestående mosaiklandskab af lysåben natur, skov og landbrug. I den første jordfordeling i området har mere end 40 ejendomme lagt jord til projektet, og mere end 600 hektar jord har skiftet hænder.

En del af det areal, som Hedeselskabet har erhvervet i forbindelse med Holmehave, bliver til medarbejderskov for Hedeselskabets medarbejdere, som får brugsretten til området. Her påtænkes det, at der bliver etableret shelters, vandrestier og lysninger til ophold. Medarbejderne er med til at finansiere etableringen via valg af julegave og også at bestemme, hvad skoven skal rumme. Første sektion blev plantet i 2023 og resten skal rejses over de kommende år.

FSC Økotjenestesystemcertificering af biodiversitet

For at sikre effekten af tiltag for klima og biodiversitet, anbefaler vi vores kunder at gennemføre en uafhængig tredjeparts-certificering af klima og biodiversitet, så der er et grundlag at vurdere effekten ud fra.

Hedeselskabet har således i 2023 gennemført den såkaldte FSC økostystemtjenestecertificering af biodiversitetstiltag i to danske naturområder, nemlig Den Jenssen-Buchske plantage ved Hørbylund ved Silkeborg, som er ejet af Hedeselskabet selv, samt i Svaneke Bjerge, som er ejet af Bikuben-fonden.

FSC-certificeringen bygger på anerkendte internationale standarder, og er udstedt af Soil Association Certification i samarbejde med den rådgivende ingeniørvirksomhed WSP, som dokumenterer, at der gøres en positiv indsats for biodiversiteten i den pågældende skov.

Hedeselskabet, som har stået for opgaven og samarbejdet med tredjeparten, har dermed fået erfaring med at gennemføre processen, der kan bruges, når andre kunder vil have reelle og dokumenterbare biodiversitetsforbedringer ud af et projekt.

Øget forståelse for natur og biodiversitet

Det er en høj prioritet for Hedeselskabet at bidrage til en øget biodiversitet i naturen. En forudsætning for at lykkes med denne prioritet er, at der er en helt grundlæggende forståelse for betydningen af en bedre biodiversitet blandt både borgere og beslutningstagere. Derfor tager vi løbende initiativ til en række aktiviteter, som handler om at

tilvejebringe mere viden om biodiversitet, og om at få formidlet denne viden videre til de rette interessenter.

I 2023 valgte vi for eksempel at uddanne vores medarbejdere i Grøn Service, så de kan tale med kunder om og arbejde med biodiversitet. Det gjorde vi ved at udvikle et virkemiddelkatalog til beskrivelse af de tiltag, man kan gøre for at skabe plads til mere liv og øge den biologiske mangfoldighed. Der er også udarbejdet en række baselinemålinger af biodiversiteten for forskellige typer af kunder, så medarbejderne kan tage en dialog om, hvilke tiltag man med fordel ville kunne gøre på ejendommen.

I årets løb har vi samarbejdet med tænketanken Kraka om mere vedvarende energi på land, herunder i plantager, og om hvordan man kan lave mere naturgenopretning i forbindelse med vindprojekter. Budskaberne er blevet brugt som indspil i den politiske samtale om vedvarende energi.

Der er også blevet samarbejdet med Tænketanken Hav, hvor vi har bidraget med viden om muslingers rolle i naturgenopretningsprojekter i havet. Vi har bidraget til flere rapporter, og desuden har vi engageret os i Ålegræssets Dag, som løber af stablen i 2024.

I 2023 ansatte Hedeselskabet en havbiolog for at styrke vores viden om det marine miljø. Med den kapacitet forventer vi at styrke vores dialog med politikere og NGO'er, foruden at vi kan udvikle nye koncepter for naturgenopretning til kommuner og stat.

Der er afholdt møder med politiske ordførere og NGO'er i efteråret 2023, og i 2024 vil vi bidrage aktivt med hørings-

svar om relevante, havrelaterede emner som havplaner etc.

Teknologi og ressourceforbrug

Vi har i årets løb gennemført en række tiltag på teknologi-, materiale- og energifronten for løbende at tilstræbe en mere energi- og ressourcevenlig drift.

Vi har opsat et antal ladestandere for elbiler ved vores kontorer i Viborg og Esbjerg, så det er nemmere for gæster, kunder og medarbejdere med elbiler at lade op. Ved udgangen af 2024 er det målet at have adgang til ladestandere ved alle større lokationer.

Som en del af strategien om at overgå fra benzindrevet til eldrevet håndværktøj har vi i 2023 indgået aftale med værktøjsproducenten Makita om at indgå i deres program, hvor gamle benzindrevne værktøjer bliver udskiftet med elektriske, når de er udtjent.

Der er i 2023 ligeledes indgået aftale med byggemarkedet Stark om indkøb af byggematerialer. Stark har opgjort det nøjagtige klimaaftryk for 35.000 varerenumre, så det bliver lettere at vælge de mest klimavenlige materialer.

Sociale forhold og medarbejderansvar

Hedeselskabet agerer socialt og samfundsmæssigt ansvarligt både internt og i forhold til det omkringliggende samfund. Internt er der fokus på, at Hedeselskabet er en ansvarlig og inkluderende arbejdsplads. Det er defineret i politikker på området og udmøntes i konkrete handlinger og tiltag i forhold til medarbejdertrivsel, det psykiske og fysiske arbejdsmiljø og kompetenceudvikling. Eksternt arbejder Hedeselskabet på at skabe rum for og tage hensyn til udsatte grupper og sociale vilkår i øvrigt.

Hedeselskabet arbejder for, at personer med mentale, sociale eller fysiske udfordringer kan komme i job, så de værdifulde ressourcer, personerne rummer, kan komme i spil til gensidig gavn for virksomheden og de berørte medarbejdere. Vi er en del af et samarbejdsprojekt, som har til formål at skabe jobåbninger for tidligere kriminelle. Der er dog endnu ikke rekrutteret medarbejdere ad denne vej. Derudover er vi i løbende dialog med de nationale jobcentre om rekruttering, også vedrørende ansættelser på særlige vilkår. I 2023 har 24 personer været ansat i fleksjob, med løntilskud, på mentorordning eller på §56-aftale. Det er ordninger, som kan indgås, hvis medarbejderen for eksempel har væsentligt forøget sygdomsrisiko og dermed øget risiko for sygefravær.

I det omfang, det er muligt, har medarbejdere mulighed for hjemmearbejdspladser, fleksible arbejdstider og frihed under ansvar til at skabe en balance mellem arbejde og fritid, der passer til den enkelte. Vi tilstræber at skabe og være en rummelig arbejdsplads, hvor der er plads til alle, og hvor vi kan finde en gensidig, tilfredsstillende arbejdsform.

Hedeselskabet samarbejder med Forsvaret og Interforce om at forbedre forholdene for de medarbejdere, som har både en militær og civil erhvervmæssig forpligtelse.

Elever og uddannelse

Vi påtager os et ansvar for at sikre, at vi og andre virksomheder er i stand til at rekruttere kvalificeret arbejdskraft i fremtiden. I løbet af 2023 havde vi 39 elever og 46 praktikanter, og på den måde bidrager vi samtidig til unge menneskers uddannelse og fremtidige jobmuligheder.

Der er i 2022 etableret et elevkoncept på tværs af vores forretningsområder, og det er blevet videreudviklet i 2023. Vi har arbejdet på at skabe et netværk på tværs eleverne imellem, hvorved de får mere viden og indsigt i de forskellige forretningsområder.

I 2024 skal vi arbejde med roller og ansvar i virksomheden, så centrale personer i elevkonceptet kender til de forventninger, der er i den rolle, de har i forhold til elever, så vi kan sikre, at elever får den bedste mulighed for læring og udvikling. Vi ønsker desuden, at konceptet kan bidrage til, at flest muligt ønsker en fastansættelse ved endt uddannelse.

Rekruttering og modtagelse af nye medarbejdere er en prioriteret og væsentlig aktivitet i Hedeselskabet. I 2023 er den digitaliserede proces omkring rekruttering blevet implementeret. I 2024 tilføjes nye elementer for at sikre en større grad af fastholdelse og professionalisme i onboarding af nye medarbejdere.

Vores mentorordning for timelønnede er implementeret i alle forretningsområder. Ordningen bidrager til, at nye medarbejdere kommer godt i gang med opgaverne og bliver introduceret til processer, systemer og de nye kolleger. Der er udpeget en række mentorer, som har været igennem en intern mentoruddannelse, hvor de blandt andet møder

arbejds miljø- og tillidsrepræsentanter. Det sikrer, at den nye medarbejder introduceres til såvel arbejds miljø og overenskomst.

I 2023 har vi påbegyndt uddannelse og opkvalificering af en række af vores ledere. God ledelse er en høj prioritet, og vi anser det for afgørende for vores medarbejders trivsel og deres ønske om at blive ved med at være en del af Hedeselskabet. Lederudviklingen vil i første omgang være målrettet ledere i driften og vil omfatte temaer som vores ledelsesprincipper, trivsel, stressforebyggelse, arbejds miljø, personalejura med videre.

Vores ledelsesprincipper er blevet implementeret i hele virksomheden i 2023 og beskriver, hvordan man er en god leder i Hedeselskabet. Principperne er følgende: Nærvær, Tydelig rammesætning, Helhedsorienteret kundefokus, Selvindsigt og Udviklingsorienteret.

Generel efteruddannelse og opkvalificering af medarbejdere er ligeledes en prioritering i Hedeselskabet, så de fastholder et højt kompetenceniveau. I forretningsområderne gennemføres uddannelsesplanlægning for at styrke faglige kompetencer og give et generelt kompetenceløft, som skal afspejle udviklingen samt aktuelle og forventede behov.

Medarbejdertrivsel

I 2023 gennemførte Hedeselskabet en trivselsmåling med en svarprocent på 82 %. Vores samlede score på 7,9 er over gennemsnittet for "God arbejdslyst Indeks" (GAI=7,2), som er en samling af mere end 30.000 besvarelser på tværs af danske virksomheder.

Topscorerne er vores samarbejde med kollegaer (8,3 mod 7,6 i GAI) og vores

vurdering af ledelse (8,3 mod 6,9 i GAI). Vi er stolte af resultatet, for det er det daglige samarbejde med vores kollegaer og måden vi leder på, som er fundamentet for vores fælles succes. Vores laveste score er på punktet Balance (7,2 mod 6,9 i GAI). Selvom det er over gennemsnittet, er det et fokusområde, som vi ønsker at forbedre i 2024.

Arbejds miljø

Ulykkesfrekvensen er steget, hvilket er utilfredsstillende. Dog er de fleste skader af mindre alvorlig karakter, og størstedelen har fravær på mellem en og tre dage. Frekvensen for ulykker med fravær over fire uger er ligeledes steget i forhold til 2022, men er langt under tidligere års niveau.

I 2022 og 2023 har 97 procent af alle medarbejdere gennemført fire timers førstehjælpskursus og lært hjerte-lungeredning, brug af hjertestarter samt håndtering af både alvorlige og mindre skader. Der er på baggrund af kurset indført en regel om, at man skal have en Tourniquet (årepresse) på sig, når man bruger motorsav. Det er besluttet, at medarbejderne fremover skal på førstehjælpskursus hvert andet år.

Vi har haft fokus på positiv kommunikation om arbejds miljø, og har blandt andet indført en månedspris – arbejds miljømester, som bliver givet til en medarbejder, der har gjort en særlig indsats for arbejds miljøet. Driftscentre fejrer, når de har 100 dage uden ulykker, med besøg af en pølsevogn, herefter bliver næste mål 365 dage.

I forbindelse med ledertræningen gennemføres et modul om sikkerhed. Det er begyndt i 2023 og målet er, at den resterende del af medarbejderne gennemfører modulet i 2024.

Vi har

85 praktikanter og elever

som hver især gør os klogere, mens de selv udvikler sig

Mentorordningen er indført i hele driften, og nye medarbejdere møder i løbet af den første tid deres arbejdsmiljørepræsentant, som sikrer, at medarbejderen er introduceret til arbejdsmiljø og kender virksomhedens holdning til sikkerhed. Ordningen får ros fra nye medarbejdere. Nye funktionærer deltager i introdag, hvor de ligeledes får kendskab til arbejdsmiljø.

Det er indført, at der på alle møder skal indgå et punkt om arbejdsmiljø, så der skabes en forståelse af, at sikkerhed er en vigtig del af arbejdet.

Arbejdsmiljøgrupperne er i efteråret blevet uddannet i at gennemføre mikrokampagner, og målet i 2024 er at gennemføre to mikrokampagner i alle driftscentre, den ene landsdækkende og den anden lokalt.

Syge- og ulykkesfravær

Sygefraværet for timelønnede er steget i 2023. Det vurderes at hænge sammen

med, at efteråret har være præget af smitsomme luftvejslidelser. Sygefraværet for funktionærer er fastholdt på et lavt niveau på trods af efterårets smitsomme sygdomme. Funktionærer har mulighed for at arbejde hjemme, for eksempel ved milde symptomer, og dermed er smitterisikoen minimeret. I forlængelse af flere års arbejde med reduktion af ulykkesfravær er vi i 2023 lykkedes med at reducere vores ulykkesfravær til 0,32%, hvilket ligeledes er under vores målsætning for 2023 på 0,35%. Den meget tilfredsstillende forbedring skyldes ikke mindst medarbejdernes helhjertede dedikation til forebyggelse af ulykker. Nedenstående viser fraværsøverblikket for 2022 og 2023.

Menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder og ansvarlig leverandørstyring

Hedeselskabet støtter og respekterer beskyttelsen af internationalt erklærede menneskerettigheder og fundamentale

Vi har

0,32 %

ulykkesfravær

arbejdstagerrettigheder, herunder OECD Guidelines for Multinational Enterprises, principperne i FN's Global Compact, FN's Guiding Principles on Business and Human Rights, ILO-konventioner om børnearbejde (C138, C182), tvangsarbejde (C029, C105), ligeløn og diskrimination (C100, C111) og organisationsfrihed (C087, C098), hvilket samtidig betragtes som de væsentligste ricisi inden for menneskerettigheder. Internt sker arbejdet gennem medarbejderpolitikker og retningslinjer. Eksternt i forhold til underleverandører og samarbejdspartnere sker det via ansvarlig leverandørstyring og et samarbejdskodeks.

Hedeselskabet er en international virksomhed og følger de gældende love i forhold til arbejdstagerrettigheder i de lande, hvor vi er repræsenteret. Samtidig har Hedeselskabets medarbejdere frihed til at organisere sig. Med respekt for de forskellige nationaliteter blandt de ansatte, og at Hedeselskabet har ak-

Fokus	Målepunkt	Gruppe	Målsætning 2023	Realiseret 2023	Målsætning 2022	Realiseret 2022
Nedbringelse af Sygefravær	Sygetimer	Timelønnede	< 3,25 %	5,84 %	< 3,25 %	5,39 %
		Funktionærer	< 1,00 %	1,48 %	< 1,00 %	1,41 %
Ulykkesfravær reduceres	Ulykkesfraværstimer	Timelønnede	< 0,35 %	0,32 %	< 0,35 %	0,42 %

Note:

Sygefraværet er inkl. langtidfravær, fravær pga. kroniske lidelser og arbejdsulykker.

Sygefravær er målt i forhold til antal årsværk for funktionærer.

Ulykkesfravær er målt i forhold til antal præsterede timer.

tiviteter i lande med forskellige kulturer og arbejdsforhold, er de internationalt anerkendte menneskerettigheder integreret i medarbejderpolitikkerne.

Politikkerne og vores Code of conduct favner blandt andet trivsel, fravær, arbejdsmiljøcertificering og arbejdstagerrettigheder. Der sker løbende tilpasning og opfølgning på politikkerne, så de følger den til enhver tid gældende lovgivning og/eller vejledning. Der er nultolerance over for diskrimination eller krænkende adfærd, herunder på baggrund af køn, race, etnicitet, religiøs eller politisk orientering mv. For yderligere information omkring underrepræsenteret køn henvises til afsnit om mangfoldighed og ESG hoved- og nøgletalsoversigt på side 48.

Gennem vores politik for ansvarlig leverandørstyring og et defineret samarbejdskodeks forsøger vi kontinuerligt at sikre, at underleverandører og samarbejdspartnere overholder internationale retningslinjer om arbejdstagerrettigheder og menneskerettigheder. Hedeselskabets hovedaktiviteter er primært koncentreret i Danmark og Vesteuropa, hvor risikoen for manglende overholdelse af menneskerettigheder vurderes at være lavere end i andre dele af verden.

I 2023 har vi revideret vores Code of conduct for underleverandører, og har over for vores medarbejdere indskærpet vigtigheden af, at leverandørerne sætter sig ind i og underskriver denne. Retningslinjerne indeholder fra 2023 en forpligtelse til at redegøre for, om man som underleverandør er omfattet af eller benytter underentreprenører, der er omfattet af EU's sanktionslister.

I 2024 vil vi videreudvikle den digitale platform for styring af underleverandører.

Flotte førstepladser til skovelev fra Hedeselskabet

Skov- og naturplejeelev Marius Eg Larsen fra Hedeselskabet kunne i 2023 fjerne ikke mindre end to splinternye motorsave til sin værktøjssamling. I årets løb vandt han nemlig først konkurrencen Skills for skovbrugselever, hvor elever dystet om at være hurtigst og mest præcis med en motorsav.

Kort tid efter kom Marius igen på førstepladsen i Skovbrugsmesterskaberne for elever ved Have & Landskab 2023. Nis Griffel, også elev fra Hedeselskabet, tog en flot tredjeplads i sidste konkurrence.

Ud over skov- og naturplejeelever uddanner Hedeselskabet også anlægsgartner elever og administrative elever. Hedeselskabet videreudviklede i 2023 sit elevkoncept for at give eleverne de bedst mulige kompetencer til fremtiden.

Governance

Gennemgangen af Hedeselskabets Governance for 2023 dækker over de aktiviteter og processer, vi har iværksat for fortsat at sikre en drift, der er effektiv, transparent og ansvarlig, og i det hele taget i fuld overensstemmelse med principperne for god virksomhedsledelse.

Governanceaktiviteterne relaterer sig til vores strukturer og processer, og til vores ledelsesprincipper og -praksis, som blandt andet handler om forholdet mellem daglig ledelse, bestyrelse, medarbejdere, investorer, leverandører og andre interessenter.

Aktiviteter inden for Governance 2023

I 2023 blev Hedeselskabets retningslinjer for underleverandører udvidet med et krav om, at man redegør for, om man benytter underleverandører, der er omfattet af EU's sanktionsliste, eller om man selv er. Kravet blev også italesat internt, så der ikke er intern tvivl om underentreprenørernes accept af retningslinjerne.

Vi samlede og opdaterede i 2023 den dokumentation, der skal til for at oppebære en ekstern, uafhængig bæredygtighedsevaluering fra organisationen EcoVadis, der er en globalt anerkendt platform for vurderinger af bæredygtighed.

I 2023 tog vi de første skridt til at kunne leve op til rapporteringskravene i EU's direktiv om virksomheders bæredygtighedsrapportering, CSRD. Der er etableret en arbejdsgruppe, der skal arbejde med dobbelt væsentlighed (double materiality), altså vurdere hvordan omverdenen påvirker Hedeselskabet, men også hvordan Hedeselskabet påvirker verden omkring sig.

Der er også i 2023 blevet sat øget fokus på ledelse, herunder vores ledelsesprincipper (Tydelig rammesætning, Helhedsorienteret kundefokus, Nærvær, Selvindsigt og Udviklingsorienteret). Principperne blev blandt andet diskuteret på Hedeselskabets Lederforum i september 2023.

Der er valgt yderligere to medarbejderrepræsentanter og udpeget en ekstra ledelsesrepræsentant til Samarbejdsudvalget (SU)

Vi har

været på

Naturmødet, Folkemødet og i Guld og Grønne skove

i 2023. De ekstra repræsentanter skal sikre, at alle medarbejdere, herunder også de udenlandske er bedre repræsenteret i SU, hvor repræsentanter for ledelse og medarbejdere sammen arbejder med emner som kommunikation, dialog, trivsel, arbejdsmiljø, kollegaarrangementer og medarbejderaftaler.

Public affairs og synlighed

Hedeselskabet har i 2023 arbejdet aktivt på at synliggøre vores virke og position i offentligheden på en række debatområder, relateret til natur og biodiversitet. Vi har deltaget på Naturmødet i Hirtshals og på Folkemødet på Bornholm, hvor vi har afholdt egne debatter, deltaget i andres og delt vores indsigt med både fagpersoner og borgere. Vores tilstedeværelse har herefter affødt en deltagelse i DR's podcast Guld og grønne skove på P1 om blandt andet biodiversitet. Vores større synlighed gør, at både politikere, NGO'er og andre stakeholders efterspørger vores viden og erfaringer.

En anden vej til at give omverdenen indblik i vores virke og viden er gennem magasinet Vækst. Vi har udvidet modtagergruppen i 2023 med blandt andet flere kunder og studerende og det

Vi har

2 ekstra

medarbejderrepræsentanter i SU

fortsætter vi med i 2024. Vi har tilføjet magasinet en fast klumme med vores holdning til en aktuel politisk sag inden for den grønne omstilling, og vi har sat fart på udviklingen af en podcast, baseret på magasinets indhold.

Kortere betalingsfrister i handelstransaktioner

EU-Kommissionen præsenterede den 12. september 2023 et forslag til en ny forordning vedrørende bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner. Formålet med denne forordning er at beskytte europæiske små og mellemstore virksomheder mod krav om længere betalingsfrister fra store virksomheder. Et forslag Hedeselskabet kan bakke op om som god forretningsetik.

Forslaget til den ny forordning fastsætter en betalingsfrist i handelstransaktioner, hvorefter betalingsperioden ikke må overstige 30 kalenderdage fra datoen for modtagelse af faktura eller tilsvarende anmodning om betaling. Forordningen vil afskaffe muligheden for at aftale en længere betalingsfrist.

Hedeselskabet har gennem flere år anset det som god ordentlighed ikke at presse mindre leverandører ved at

kræve længere kredittider. Vi har dog modsat gennem flere år oplevet at blive presset af kunder med krav om længere kreditperioder.

Ved indførelse af den nye forordning vil Hedeselskabets arbejdskapital derfor blive påvirket positivt, idet vores tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser vil blive reduceret væsentligt, mens gældsforpligtelser over for leverandører af varer og tjenesteydelser ikke vil blive påvirket.

Vi anser det som et vigtigt element i vores CSR-arbejde ikke at presse vores leverandører til at skulle finansiere vores drift og ser frem til, at der kommer en generel holdningsændring blandt de større virksomheder i retning af EU-Kommissionens forordning.

Antikorruption og transparens

Hedeselskabet anser korruption og bestikkelse for at være væsentlige risici i forhold til den frie konkurrence samt en hindring for naturlig profitabel vækst. Både internationalt og nationalt risikerer Hedeselskabets medarbejdere at blive mødt med krav om betaling af bestikkelse.

På denne baggrund har Hedeselskabet en antikorrupsionspolitik, som tager udgangspunkt i nultolerance over for bestikkelse, facilitation payment (betalinger, der har til formål at sikre eller fremskynde en handling, som betaleren lovmæssigt eller på anden måde er berettiget til), returkommission og karteldannelse, og som indeholder råd og vejledninger i håndtering af interessekonflikter. I 2022 blev politikken gennemgået og opdateret. Der har i 2023 ikke været sager, der er i strid med antikorrupsionspolitikken.

Siden 2018 har Hedeselskabet haft en whistleblowerordning, der giver ansatte, samarbejdspartnere og andre eksterne personer mulighed for anonymt at kunne anmelde mistanke om uregelmæssigheder i alle dele af Hedeselskabet inden for områderne regnskabsmæssig manipulation, misbrug af aktiver samt svig, bestikkelse og korruption.

Som følge af et nyt EU whistleblowerdirektiv har ordningen siden 2021 også indeholdt punkter vedrørende

chikane, fysisk vold, trusler og seksuelle krænkelse, samt væsentlige brud på miljøregler og forurening af miljøet. Ordningen indeholder desuden et afsnit om håndtering af personfølsomme oplysninger. Der har i 2023 ikke været indberetninger, som har givet anledning til sager. Ordningen administreres af en uvildig tredjepart, hvilket sikrer anmelderens anonymitet og er med til at sikre tilliden til ordningen. Whistleblowerordningen er desuden designet, så man er sikker på, at en indberetning får den rigtige indgang i organisationen, uden om de aktører, der adresseres i indberetningen, og således ikke kompromitterer afsenderen.

Hedeselskabets ledelse arbejder ud fra at praktisere en troværdig, tydelig og transparent ledelsesstil og stræber efter en høj grad af gennemskuelse om ledelsens intentioner, virksomhedens målsætninger samt åbenhed i forhold til interne forhold og afrapporteringer. I 2024 vil Hedeselskabet fortsat øge transparensen i alle selskabets aktiviteter.

**Hedeselskabets
støtte til grønne
og værdiskabende
formål**

Hedeselskabets forening er et fagligt interessefællesskab med en bred medlemskreds, som består af en mangfoldig kombination af personer med en faglig baggrund inden for Hedeselskabets arbejdsområder, beslutningstagere, studerende og andre med interesse for natur, klima, bæredygtighed og biodiversitet. De centrale omdrejningspunkter for foreningen er faglig formidling, videndeling og dialog om emner med en samfundsmæssig betydning i forhold til at bygge en bæredygtig fremtid. Da Hedeselskabet ikke har ejere eller aktionærer, der skal modtage et udbytte, har Hedeselskabet i tråd med strategien "Naturlig Vækst" og visionen mulighed for at investere midler, viden og ressourcer i grønne og værdiskabende formål.

I lighed med 2022 uddelte Hedeselskabet via medlemspuljen i 2023 i alt 250.000 kr. til ti lokale projekter. Ud over uddelinger via medlemspuljen har Hedeselskabet traditionen tro også støttet

større initiativer og relevante udviklingsprojekter, som ligger inden for formålsparagraffen. Projekterne skal skabe værdi for samfundet med naturen som omdrejningspunkt og bidrage til at modvirke og afbøde klimaforandringer samt styrke biodiversiteten.

I mere end 157 år har Hedeselskabet indhentet og delt viden for at deltage i udvikling af vores samfund. Vi har i alle årene indhentet viden fra udlandet, og i en lang årrække har vi uddelt legater til studerende inden for vores fagområder. Via Hedeselskabets studielegat 'Hedeselskabets Grønne Fremtid' støtter vi unge studerende, der rejser ud for at hjemtage viden inden for naturpleje, klimatilpasning og bæredygtighed.

Ligesom i 2022 modtog 18 studerende i 2023 hver 12.000 kr. til studieophold i udlandet. Siden 2022 har vi uddelt legatet to gange årligt mod én gang tidligere for dermed at imødekomme de forskellige studieordninger på universiteterne.

Samlet set uddelte Hedeselskabet i 2023 i alt 2,4 mio. kr. til innovative projekter og initiativer over hele landet, jf. oversigt s. 27. Forventningerne til 2024 er, at uddelingerne vil fortsætte på et tilsvarende niveau.

2,4 mio

Samlet set uddelte Hedeselskabet i 2023 via foreningen i alt 2,4 mio. kr. til innovative projekter og initiativer over hele landet.

Verdensmålene

1
Afskaf
fattigdom

2
Stop sult

3
Sundhed
og trivsel

4
Kvalitets-
uddannelse

5
Ligestilling
mellem
kønnene

6
Rent vand og
sanitet

7
Bæredygtig
energi

8
Anstændige
jobs og
økonomisk
vækst

9
Industri,
innovation og
infrastruktur

10
Mindre
ulighed

11
Mindre
ulighed

12
Ansvarligt
forbrug og
produktion

13
Klimaindsats

14
Livet i
havet

15
Livet
på land

16
Fred, retfær-
dighed og
stærke insti-
tutioner

17
Partnerskaber
for handling

Hedeselskabets anvender FN's 17 Verdensmål som et udviklingsværktøj, der opfordrer os til at handle og sætte mål for vores påvirkning. Følgende mål har særligt relevans for vores mål og målsætninger:

Mål 12
Ansvarligt forbrug
og produktion

Målet omfatter effektiv styring af vores fælles naturressourcer, og måden hvorpå vi bortskaffer giftigt affald og forurenende stoffer. Derudover tilskynder målet industrier, virksomheder og forbrugere til at genbruge og reducere deres affald.

Hedeselskabets forretningsområde Cirkulær Bioøkonomi beskæftiger sig med formidling og dokumentation af en række restprodukter fra forsyningselskaber og virksomheder til anvendelse som foder eller gødningssubstrater til landbruget eller som energikilde til biogasanlæg. Den indvundne gas fra vores vedvarende energianlæg i Polen bliver udnyttet til produktion af strøm og varme.

Inden for forretningsområdet driver vi også et miljøcenter til modtagelse af jord, slam og have- og byggeaffald, hvor vi producerer betonklodser af noget af det indkomne materiale. Aktiviteterne understøtter, sammen med vores ejerskab i selskaber med produktion af biogas og biokompost, samfundets genanvendelse af produkter og værdiskabelse baseret på affaldsstrømme.

Mål 13 Klimaindsats

Målet handler om at begrænse stigningen af den globale gennemsnitstemperatur til 2 grader celsius over det førindustrielle niveau og helst komme under 1,5 grader samt styrke modstandsdygtighed og klimatilpasning i sårbare regioner.

Hedeselskabet både udleder og binder CO₂ i forbindelse med vores aktiviteter. Vi udleder bl.a. ved drift af maskinpark, transport i egen værdikæde, afbrænding af træ, og når de formidlede restprodukter spredes ud på marken. Omvendt binder vi CO₂, når træerne i vores egne og forvaltede skove vokser. Også i 2023 har der været en nettotilvækst i skovene, hvilket betyder, at træerne har vokset mere, end der er skovet. Derudover har det træ, der er skovet, medvirket til at fortrænge fossile energikilder i vores energisystem samt indgået i materialer til byggeri m.v., hvor træ også lagres og erstatter beton, mursten m.v., som har et højt CO₂-forbrug forbundet med produktionen.

Vores opgaver inden for klimasikring, herunder afledning af regnvand, etablering af og tømning af regnvandsbassiner og kystsikring medvirker til at afbøde effekterne af klimaændringerne. Vores klimaregnskab dokumenterer vores negative og positive påvirkning. Vi har en ambition om at reducere vores fossile emissioner med 42 % i scope 1 og 2 og med 25 % i scope 3 fra 2020 til 2030 på linje med ambitionerne i Paris-aftalen.

Mål 17 Partnerskaber for handling

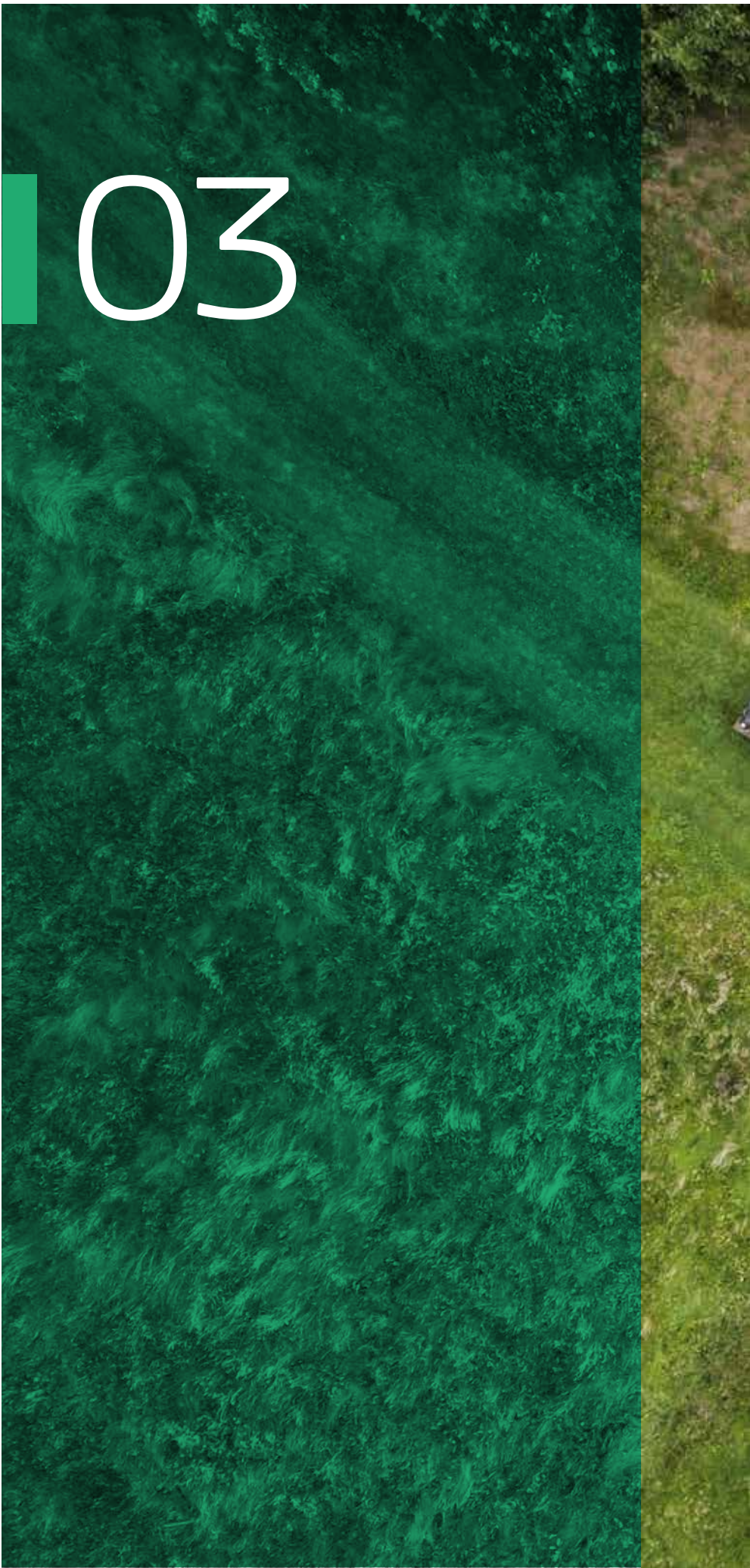
På tværs af de tre mål 12, 13 og 15 samt gennemgående for alle vores aktiviteter i regi af forretningen og foreningen er mål 17. For vi kan kun finde løsninger på de samfundsmæssige udfordringer og kriser i tætte alliancer med kunder, medarbejdere, medlemmer, den offentlige sektor, private virksomheder og forskere. Det afspejler sig også i de mange innovations-, forsknings- og udviklingssamarbejder, som vi engagerer os i.

Mål 15 Livet på land

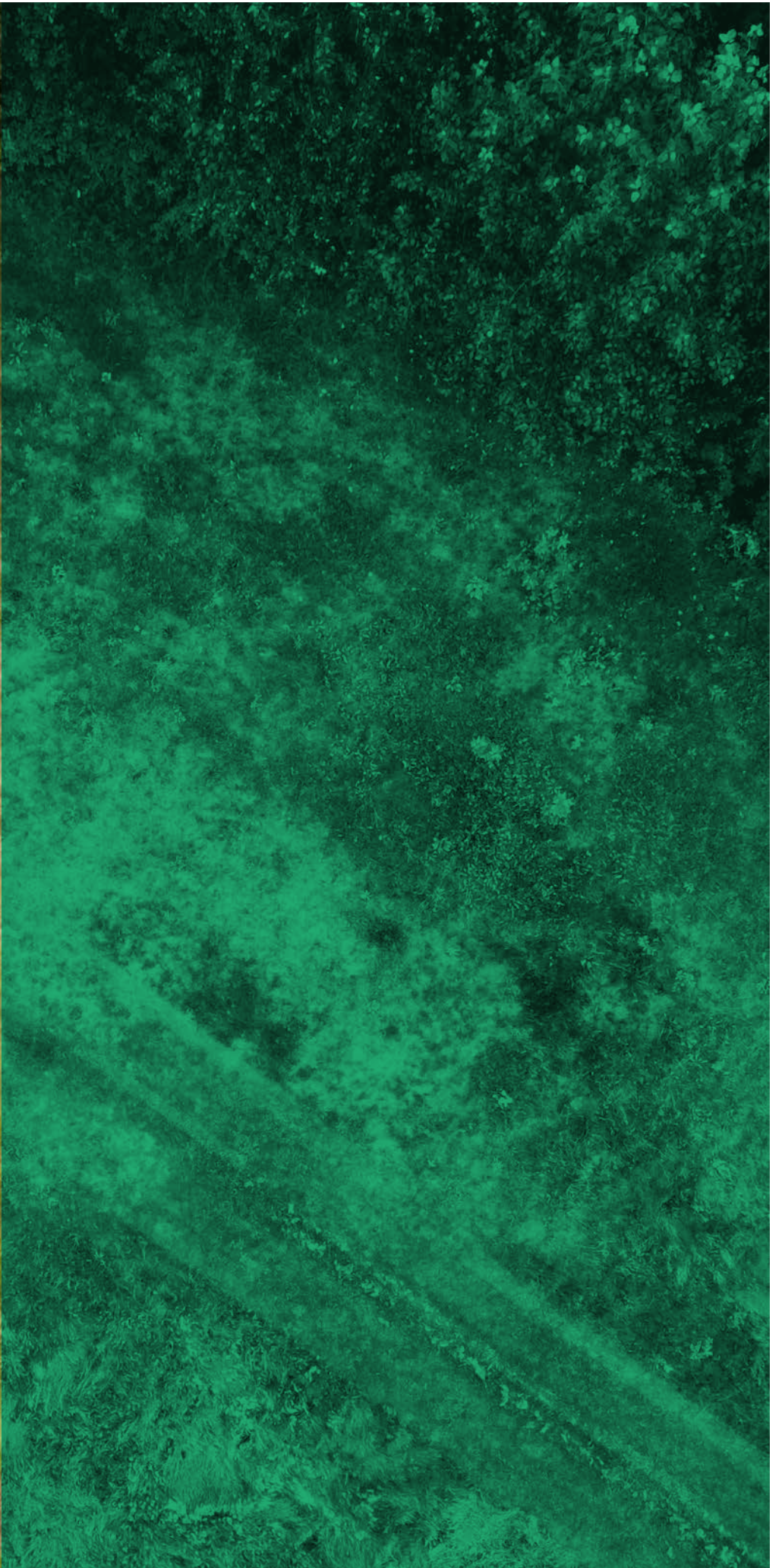
Målet fokuserer på at bevare og genoprette brugen af terrestriske økosystemer som skove, vådområder, tørre områder og bjerge inden 2030 og fremme bæredygtig forvaltning af skove og standsning af afskovning. Hedeselskabet ejer og forvalter store skovarealer og driver aktiviteter med henblik på naturgenopretning og etablering af biodiversitetsparker med tilhørende dokumentationsmulighed.

Alle Hedeselskabets egne skove er PEFC-certificerede, og flere er ligeledes FSC-certificerede. Hedeselskabet er certifikatholder for både PEFC™ og FSC® skovcertificering og certificerer skove, som vi forvalter efter kundens ønske. Hedeselskabet tester som de første i Norden FSC's nye standard for certificering af økosystemtjenester i egne plantager, hvilket omhandler opgørelse af CO₂-binding, biodiversitet, vand og rekreative formål. Desuden er den træflis, som forsyningselskaberne aftager, SBP-certificeret.

03

Regnskabsberetning

Organisation og repræsentantskab

Repræsentantskabet er Hedeselskabets øverste myndighed, og hovedparten af de 60 repræsentantskabsmedlemmer er direkte valgt af og blandt medlemmerne.

Repræsentantskabet vælger bestyrelsen, der sammen med direktionen blandt andet fastsætter den overordnede strategiske ledelse af Hedeselskabet.

REPRÆSENTANTSKABET

Pr. 31. december 2023

Valgt af Det danske Hedeselskabs medlemmer

Lone Andersen
Henrik Bach
Ulrik I. Bernhoft
Henrik Bertelsen
Alexander Gamborg
Anders Bjørnshave-Hansen
Benny Ravn Bonde
Per Bonefeld
Bolette van Ingen Bro
Peter Haydorn
Peder B. Corneliussen
Claus de Neergaard
Anders Dolmer
Lisbeth Lyck Sevel
René Kvist
Brian Thomsen
Nis Christian Vilian Raun
Peter Gæmelke
Mogens Højholt Hansen
Nicolai Hansen
Andreas Hastrup
Sune Aagot Sckerl
Lisbeth Valther

Torben Huss
Lars Hvidtfeldt
Henrik Høegh-Andersen
Jesper Høstgaard-Jensen
Jørgen Graulund Jørgensen
Jakob Lave
Emil Sølyst Hjerl
Gustav Lassen
John Nielsen
Berith Nissen
Per Olesen
Janus Skak Olufsen
Stig Pastwa
Niels Jørgen Pedersen
Henrik Petersen
Andreas Poulsen
Ulla Röttger
Birger H. Schütte
Henrik Seiger
Ejnar Thomsen
Søren Schmidt Thomsen
Carl Boisen Thøgersen
Dorrit Vanglo
Steen Neuchs Vedel
Klavs Krieger von Lowzow

Valgt af repræsentantskabet

Mai Louise Agerskov
Frants Bernstorff-Gyldensteen
Niels Hedegaard Kragh
Palle Madsen
Tina Moe
Norbert F. V. Ravnsbæk
Katherine Richardson
Jørgen Skeel

Udpeget af Landbrug & Fødevarer

Kristian Gade
Torben Hansen
Kurt Mølgård Jørgensen
Anette Klausen

Æresmedlemmer af

Det danske Hedeselskab

Christian Sørensen
Peder Thomsen
Frants Bernstorff-Gyldensteen

MEDLEMMER

REPRÆSENTANTSKAB

BESTYRELSE

DIREKTION

**GRØN
SERVICE**

**LANDSKAB
OG ANLÆG**

**CIRKULÆR
BIOØKONOMI**

SKOV

**GRØNNE
INVESTERINGER**

Bestyrelse

Pr. 31. december 2023

Jørgen Skeel

Formand for Det danske Hedeselskab siden 2019 og medlem af bestyrelsen siden 2012. Formand for Nomineringsudvalget og medlem af Risiko- og revisionsudvalget.

Særlige kompetencer inden for landbrug og skovbrug samt international indsigt i virksomheds-etablering, forretningsudvikling og virksomhedsledelse.

Køn: Mand Født: 1963
Senest genvalgt: 2023,
valgperiode udløber: 2025
Uafhængig: Ja

Intet ejerskab af aktier, optioner, warrants og lignende i fondens dattervirksomheder og/eller associerede virksomheder.

Formand for:
AKV AmbA
Donau Agro ApS
Blahova ApS

Bestyrelsesmedlem i:
Den Schimmelmanske Fond
Legater administreret af Det danske Hedeselskab
Nørreskov A/S

Janus Skak Olufsen

Medlem af bestyrelsen for Det danske Hedeselskab siden 2019 og formand for repræsentantskabet i Det danske Hedeselskab siden 2019. Formand for Medlemsudvalget og medlem af Nomineringsudvalget.

Særlige kompetencer inden for juridiske forhold herunder forenings- og fondsret, land- og skovbrug, ikke-finansielle risici. Advokat og partner i DAHL. Ejer af Quistrup Gods, Struer.

Køn: Mand Født: 1974
Senest genvalgt: 2023,
valgperiode udløber: 2024
Uafhængig: Ja

Intet ejerskab af aktier, optioner, warrants og lignende i fondens dattervirksomheder og/eller associerede virksomheder.

Formand for:
Ejner Hessel Holding A/S
Ejner Hessel A/S
Ejner Hessel Ejendoms-
selskab A/S
A/S Motortramp
Aktieselskabet Dampskibsselska-
bet Orient's Fond
Skovselskabet af 13. december
2017 A/S
JPBC A/S
Anders Lassen Fonden
Vennerslund Gods A/S
AuroCon A/S

Bestyrelsesmedlem i:
Ejendomsselskabet Amalie-
gade 49 A/S
Stensbygaard Fonden
Vibocold A/S
Legater administreret af
Det danske Hedeselskab

Dorrit Vanglo

Næstformand for Det danske Hedeselskab siden 2019 og bestyrelsesmedlem i Det danske Hedeselskab siden 2016. Formand for Risiko- og revisionsudvalget.

Særlige kompetencer inden for ledelse, forretningsudvikling og investeringsvurdering samt en indsigt i samfundsøkonomi og finansielle forhold.

Køn: Kvinde Født: 1956
Senest genvalgt: 2022,
valgperiode udløber: 2024
Uafhængig: Ja

Intet ejerskab af aktier, optioner, warrants og lignende i fondens dattervirksomheder og/eller associerede virksomheder.

Næstformand i:
Danmarks Eksport- og Investe-
ringsfond (og medlem af Kredit-
udvalget)

Bestyrelsesmedlem i:
Bikubenfonden

Lars Hvidtfeldt

Medlem af bestyrelsen for Det danske Hedeselskab siden 2022.

Særlige kompetencer inden for landbrug, fødevarer og skovdrift samt strategi, forretningsudvikling og virksomhedsledelse. Godsejer Gl. Kirstineberg Gods og CEO Kirstineberg gruppen.

Køn: Mand Født: 1966
Senest genvalgt: 2023,
valgperiode udløber: 2025
Uafhængig: Ja

Intet ejerskab af aktier, optioner, warrants og lignende i fondens dattervirksomheder og/eller associerede virksomheder.

Formand for:
Kirstineberg A/S
Seges Innovation Fond
Lolland-Falster Folketidende
Danish Quinoa Group F.M.B.A.
Granby Pack A/S
Lolland-Falster Bioenergi A/S

Bestyrelsesmedlem i:
Klimaskovfonden
Realdania
Leverandørforeningen LF-Biogas

Bolette van Ingen Bro

Bestyrelsesmedlem i Det danske Hedeselskab siden 2016. Medlem af Medlemsudvalget.

Særlige kompetencer inden for forretningsudvikling, samarbejdsmodeller, netværksdannelse og facilitering, ESG samt fødevarerproduktion og fiskeri. Ejer og direktør af Navigators, Netweavers og Danish Cluster

Køn: Kvinde Født: 1965
Senest genvalgt: 2022,
valgperiode udløber: 2024
Uafhængig: Ja

Intet ejerskab af aktier, optioner, warrants og lignende i fondens dattervirksomheder og/eller associerede virksomheder.

Formand for:
Fonden West Coast Center
Jutland

Bestyrelsesmedlem i:
Vestjysk Bank A/S (og forperson for bestyrelsens bæredygtighedsudvalg)

Jesper Eilschou Larsen

Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem i Det danske Hedeselskab siden 2023.

Køn: Mand Født: 1980
Valgt: 2023,
valgperiode udløber i 2027
Uafhængig: Ja

Intet ejerskab af aktier, optioner, warrants og lignende i fondens dattervirksomheder og/eller associerede virksomheder.

Steen Neuchs Vedel

Bestyrelsesmedlem i Det danske Hedeselskab siden 2020. Medlem af Risiko- og revisionsudvalget.

Særlige kompetencer inden for virksomhedsledelse, strategiudvikling og implementering, transport og service, entreprenør/anlæg, rådgivning, projektstyring og industri samt produktion. Direktør for I/S Vestforbrænding.

Køn: Mand Født: 1965
Valgt: 2022,
valgperiode udløber: 2024
Uafhængig: Ja

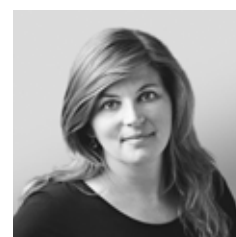
Intet ejerskab af aktier, optioner, warrants og lignende i fondens dattervirksomheder og/eller associerede virksomheder.

Næstformand for:
Afatek A/S

Bestyrelsesmedlem i:
Dansk Fjernvarme
Dansk Affaldsforening

Maria Sønderup

Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem i Det danske Hedeselskab siden 2023.

Køn: Kvinde Født: 1977
Valgt: 2023,
valgperiode udløber: 2027
Uafhængig: Ja

Intet ejerskab af aktier, optioner, warrants og lignende i fondens dattervirksomheder og/eller associerede virksomheder.

Martin Andersen

Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem i Det danske Hedeselskab siden 2023.

Køn: Mand Født: 1977
Valgt: 2023,
valgperiode udløber: 2027
Uafhængig: Ja

Intet ejerskab af aktier, optioner, warrants og lignende i fondens dattervirksomheder og/eller associerede virksomheder.

Direktion

Pr. 31. december 2023

Torben Friis Lange

Adm. direktør i Det danske Hedeselskab og HedeDanmark a/s siden 2020.

Formand for:

Enricom A/S
DDH Forest Baltic A/S
Skovselskabet Skov-Sam Holding ApS
Plantningsselskabet "Steen Blicher" A/S
SIA DDH Forest Latvia
DDH Forest Lithuania UAB
HD BioRec AB
HD Jordpark a/s
Kongenshus
K/S Jysk Detail – Østerbakken
Slaabakkegaard-fonden

Bestyrelsesmedlem i:

HedeDanmark a/s
Blå Biomasse A/S
Enricom Sp. z o.o.
Enricom Biogas Sp. z o.o.
Domislaw Biogas Sp. z o.o.
FBCD A/S
Food & Bio Cluster Denmark F.M.B.A.
Gartneri-, Land og Skovbrugets arbejdsgivere
Danish Bio Commodities A/S
DBC Invest A/S
OK A.M.B.A.
K/S Vordingborg
Legater administreret af
Det danske Hedeselskab

Direktør for:

Jysk Detail, Østerbakken
Komplementar ApS

Birgitte Haurum

Økonomidirektør i Det danske Hedeselskab og HedeDanmark a/s siden 2021.

Formand for:

HedeDanmark a/s

Bestyrelsesmedlem i:

HD Jordpark A/S
Skovselskabet Skov-Sam Holding ApS,
Plantningsselskabet "Steen Blicher" A/S
Enricom A/S
DDH Forest Baltic A/S
HD BioRec AB
SIA DDH Forest Latvia
DDH Forest Lithuania UAB
Enricom Sp. z o.o.
Enricom Biogas Sp. z o.o.
Domislaw Biogas Sp. z o.o.

Repræsentantskabsmedlem i:

Jyske Bank

Udvalg

Pr. 31. december 2023

Risiko- og Revisionsudvalg

Dorrit Vanglo (formand)
Jørgen Skeel
Steen Neuchs Vedel

Nomineringsudvalg

Jørgen Skeel (formand)
Mai Louise Agerskov
Janus Skak Olufsen

Medlemsudvalg

Janus Skak Olufsen (formand)
Bolette van Ingen Bro
John Nielsen

Ledelsespåtegning

Bestyrelsen og direktionen har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2023 for Det danske Hedeselskab.

Årsrapporten aflægges i overensstemmelse med Årsregnskabsloven.

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og moderselskabets aktiver, passiver samt finansielle stilling pr. 31. december 2023 samt af resultatet af koncernens og moderselskabets aktiviteter og koncernens pengestrømme for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2023.

Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for de forhold, beretningen omhandler.

Årsrapporten indstilles til repræsentantskabets godkendelse.

Viborg, den 3. april 2024

DIREKTION

Torben Friis Lange

Birgitte Haurum

BESTYRELSE

Jørgen Skeel
Formand

Dorrit Vanglo
Næstformand

Bolette van Ingen Bro

Lars Hvidtfeldt

Janus Skak Olufsen

Steen Neuchs Vedel

Martin Andersen

Jesper Eilschou Larsen

Maria Sønderup

Den uafhængige revisors påtegning

Til repræsentantskabet i Det danske Hedeselskab

Konklusion

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og Det danske Hedeselskabs aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2023 samt af resultatet af koncernens og Det danske Hedeselskabs aktiviteter og koncernens pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2023 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Vi har revideret koncernregnskabet og årsregnskabet for Det danske Hedeselskab for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2023, der omfatter resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis, for såvel koncernen som Det danske Hedeselskab, samt pengestrømsopgørelse for koncernen ("regnskabet").

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit Revisors ansvar for revisionen af regnskabet. Vi er uafhængige af koncernen i overensstemmelse med International Ethics Standards Board for Accountants' internationale retningslin-

jer for revisorers etiske adfærd (IESBA Code) og de yderligere etiske krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse krav og IESBA Code. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om regnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af regnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med regnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation. Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med koncernregnskabet og årsregnskabet

og er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabslovens krav. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Ledelsens ansvar for regnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et koncernregnskab og et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et regnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af regnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere koncernens og Det danske Hedeselskabs evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde regnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere koncernen eller Det danske Hedeselskab, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af regnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl,

og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som brugerne træffer på grundlag af regnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i regnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke

en konklusion om effektiviteten af koncernens og Det danske Hedeselskabs interne kontrol.

- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af regnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om koncernens og Det danske Hedeselskabs evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i regnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at koncernen og Det danske Hedeselskab ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af regnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om regnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.
- Opnår vi tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for de finansielle oplysninger for virksomhederne eller forretningsaktiviteterne i koncernen

til brug for at udtrykke en konklusion om koncernregnskabet. Vi er ansvarlige for at lede, føre tilsyn med og udføre koncernrevisionen. Vi er eneansvarlige for vores revisionskonklusion.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Aarhus, den 3. april 2024

PricewaterhouseCoopers

CVR-nr. 33 77 12 31

Claus Lindholm Jacobsen
statsautoriseret revisor
Mne23328

Henrik Berring Rasmussen
statsautoriseret revisor
Mne34157

RESULTATOPGØRELSE

Note	Koncernen		Moderselskabet		
	2023	2022	2023	2022	
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	
1	Nettoomsætning	2.298.891	2.158.830	22.360	17.342
	Ændring i lagre af færdigvarer og varer under fremstilling	2.857	2.542	0	0
2	Andre driftsindtægter	4.691	2.855	2.021	904
	Omkostninger til råvarer og tjenesteydelser	-1.470.427	-1.385.992	-5.079	-5.289
	Bruttofortjeneste	836.012	778.235	19.302	12.957
3	Andre eksterne omkostninger	-287.378	-271.419	-18.455	-20.808
4	Personaleomkostninger	-462.121	-436.457	-4.779	-5.265
	Driftsresultat	86.513	70.359	-3.932	-13.116
5	Af- og nedskrivninger	-50.033	-55.082	-402	-2.008
	Andre driftsomkostninger	-209	-224	0	0
	Dagsværdireguleringer af biologiske aktiver	24.721	49.626	11.245	17.223
	Resultat af primær drift	60.992	64.679	6.911	2.099
13	Indtægter af kapitalandele i tilknyttede virksomheder	0	0	30.040	35.405
13	Indtægter af kapitalandele i associerede virksomheder	480	-1.110	553	799
13	Indtægter af andre kapitalandele og værdipapirer	3.001	1.429	496	1.629
6	Finansielle indtægter	3.623	12.651	24.063	26.583
	Nedskrivning af finansielle aktiver	960	-1.294	0	0
7	Finansielle omkostninger	-8.518	-12.974	-4.190	-8.612
	Resultat af fortsættende aktiviteter før skat	60.538	63.381	57.873	57.903
8	Skat af årets resultat af fortsættende aktiviteter	-12.024	-10.022	-5.357	-1.343
	Årets resultat af fortsættende aktiviteter	48.514	53.359	52.516	56.560
9	Ophørte aktiviteter	4.657	4.321	0	0
	Årets resultat	53.171	57.680	52.516	56.560

BALANCE PR. 31. DECEMBER

Note	Koncernen		Moderselskabet	
	2023	2022	2023	2022
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Aktiver				
Anlægsaktiver				
Færdiggjorte udviklingsprojekter	1.435	1.761	0	0
Erhvervede patenter, licenser, varemærker og rettigheder	16.823	22.528	83	166
Goodwill	16.285	3.555	0	0
Immaterielle anlægsaktiver under udførelse	540	4.951	0	0
11 Immaterielle anlægsaktiver i alt	35.083	32.795	83	166
Grunde og bygninger	59.051	55.821	3.901	3.905
Biologiske aktiver, skove	631.674	573.134	287.466	246.045
Produktionsanlæg og maskiner	100.172	107.241	0	0
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	56.340	41.920	208	280
Materielle anlægsaktiver under udførelse	4.363	6.339	0	0
12 Materielle anlægsaktiver i alt	851.600	784.455	291.575	250.230
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	0	0	512.708	449.961
Kapitalandele i associerede virksomheder	25.435	23.720	18.444	17.891
Tilgodehavende hos associerede virksomheder	1.100	1.100	0	0
Andre værdipapirer og kapitalandele	52.309	33.373	23.283	22.787
Andre tilgodehavender	1.058	1.293	1.058	1.293
13 Finansielle anlægsaktiver i alt	79.902	59.486	555.493	491.932
Anlægsaktiver i alt	966.585	876.736	847.151	742.328
Omsætningsaktiver				
14 Varebeholdninger	208.909	167.370	0	0
Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	569.379	513.245	227	3.541
15 Igangværende arbejder for fremmed regning	28.476	57.686	0	0
16 Tilgodehavender hos tilknyttede virksomheder	0	0	5.453	4.366
Tilgodehavender hos associerede virksomheder	11.693	0	0	0
17 Andre tilgodehavender	21.040	24.417	4.604	5.101
Tilgodehavende selskabsskat	2.680	878	0	0
18 Periodeafgrænsningsposter	7.052	6.561	1.652	108
Tilgodehavender i alt	640.320	602.787	11.936	13.116
Andre værdipapirer og kapitalandele	50.576	52.156	50.576	52.156
Likvide beholdninger	71.760	93.138	408.286	413.215
Omsætningsaktiver i alt	971.565	915.451	470.798	478.487
Aktiver i alt	1.938.150	1.792.187	1.317.949	1.220.815

Note	Koncernen		Moderselskabet	
	2023	2022	2023	2022
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Passiver				
Egenkapital				
19	Grundkapital	50.000	50.000	50.000
	Reserve for opskrivninger	195.509	195.509	166.101
	Reserve for udviklingsomkostninger	1.042	1.292	0
	Dagsværdireserve for fremmed valuta	-2.323	-4.837	0
	Dagsværdireserve for værdiregulering af sikringsinstrumenter	-23	3.772	-23
	Reserve for nettoopskrivning efter den indre værdis metode	13.591	2.714	168.247
	Overført overskud	863.398	823.655	736.869
	Uddelingsramme	2.500	2.500	2.500
Selskabets egenkapital eksklusive minoritetsinteresser				
1.123.694				
Minoritetsinteresser				
29.141				
Egenkapital i alt				
1.152.835				
Hensatte forpligtelser				
20	Hensættelser til udskudt skat	28.817	22.572	20.508
21	Andre hensatte forpligtelser	28.945	37.263	1.832
Hensatte forpligtelser i alt				
57.762				
Langfristede gældsforpligtelser				
	Gæld til kreditinstitutter	190.735	142.691	160.419
	Anden gæld	22.305	6.881	0
22	Langfristede gældsforpligtelser i alt	213.040	149.572	160.419
Kortfristede gældsforpligtelser				
	Afdrag på langfristet gæld som forfalder inden for 1 år	10.833	17.529	1.291
	Kreditinstitutter	3.426	1.859	0
15	Modtagne forudbetalinger vedr. igangværende arbejder	30.975	27.339	0
	Leverandører af varer og tjenesteydelser	315.039	293.976	2.765
	Gæld til tilknyttede virksomheder	0	0	251
	Skyldig selskabsskat	882	2.425	496
23	Anden gæld	123.025	116.858	3.680
24	Periodeafgrænsningsposter	30.333	18.471	3.013
Kortfristede gældsforpligtelser i alt				
514.513				
Gældsforpligtelser i alt				
727.553				
Passiver i alt				
1.938.150				
25	Eventualforpligtelser og sikkerhedsstillelser			
26	Nærtstående parter			
29	Begivenheder efter regnskabsårets udløb			
30	Anvendt regnskabspraksis			

EGENKAPITALOPGØRELSE

	Grundkapital	Reserve for opskrivninger	Reserve for udviklingsomkostninger	Dagsværdi-reserve for fremmed valuta
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Koncernen, pr. 31. december				
Egenkapital primo	50.000	195.509	1.292	-4.837
Uddelinger	0	0	0	0
Uddelinger, retunerede	0	0	0	0
Øvrige reguleringer	0	0	0	0
Valutakursregulering udenlandske enheder	0	0	0	2.514
Dagsværdiregulering af sikringsinstrumenter	0	0	0	0
Årets resultat	0	0	-250	0
Egenkapital ultimo	50.000	195.509	1.042	-2.323

Moderselskabet, pr. 31. december				
Egenkapital primo				
Uddelinger				
Uddelinger, retunerede				
Øvrige reguleringer				
Valutakursregulering udenlandske enheder				
Dagsværdiregulering af sikringsinstrumenter				
Årets resultat				
Egenkapital ultimo				

Dagsværdi-reserve for værdi-regulering af sikrings-instrumenter	Reserve for nettoopskrivning efter den indre værdis metode	Overført overskud	Uddelings-ramme	I alt	Minoritets-interesser	Egenkapital i alt
1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
3772	2714	823.655	2.500	1.074.605	29.718	1.104.323
0	0	0	-2.382	-2.382	0	-2.382
0	0	43	0	43	0	43
0	0	193	0	193	-1.232	-1.039
0	0	0	0	2.514	0	2.514
-3.795	0	0	0	-3.795	0	-3.795
0	10.877	39.507	2.382	52.516	655	53.171
-23	13.591	863.398	2.500	1.123.694	29.141	1.152.835

Grundkapital	Reserve for opskrivninger	Dagsværdi-reserve for værdi-regulering af sikringsin-strumenter	Reserve for netto-opskrivning efter den indre værdis metode	Overført overskud	Uddelings-ramme	Egenkapital i alt
1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
50.000	166.101	3.772	134.945	717.287	2.500	1.074.605
0	0	0	0	0	-2.382	-2.382
0	0	0	0	43	0	43
0	0	0	0	193	0	193
0	0	0	2.514	0	0	2.514
0	0	-3.795	0	0	0	-3.795
0	0	0	30.788	19.346	2.382	52.516
50.000	166.101	-23	168.247	736.869	2.500	1.123.694

PENGESTRØMSOPGØRELSE

Note	2023	2022
	1000 kroner	1000 kroner
Pengestrømme fra drift		
Resultat af primær drift	60.992	64.679
Af- og nedskrivninger	50.033	55.082
Reguleringer	-22.915	-48.717
Pengestrømme fra primær drift før ændring i driftskapital	88.110	71.044
27 Ændringer i driftskapital	-21.024	-13.508
Modtagne finansielle indtægter	1.627	3.122
Betalte finansielle omkostninger	-7.198	-7.581
Pengestrømme fra ordinær drift før skat	61.515	53.077
Refunderet / betalt skat	-8.152	934
Pengestrømme fra driftsaktivitet	53.363	54.011
Pengestrømme fra investeringer		
Køb af immaterielle aktiver	-5.385	-4.238
Køb af materielle aktiver	-61.457	-70.933
Salg af materielle aktiver	9.906	9.800
Opkøb af virksomheder	-38.880	0
Køb af kapitalandele og andre værdipapirer	-16.974	-1.425
Salg af kapitalandele og andre værdipapirer	1.118	0
Modtaget udbytte fra associerede virksomheder og andre værdipapirer	0	170
Tilgodehavender hos associerede virksomheder	0	-1.100
Køb af kortfristede værdipapirer	0	-41.269
Salg af kortfristede værdipapirer	2.336	128.595
Andre finansielle tilgodehavender	236	497
Pengestrømme fra investeringsaktivitet	-109.100	20.097
Pengestrømme til finansiering		
Optagelse af langfristede gældsforpligtelser	147.585	22.171
Nedbringelse af langfristede gældsforpligtelser	-117.094	-21.804
Udbetalte uddelinger	-1.878	-2.367
Pengestrømme til finansieringsaktivitet	28.613	-2.000
Pengestrømme fra drift, investering og finansiering	-27.124	72.108
Likvider primo	91.279	21.292
Likvider i forbindelse med køb og salg af virksomhed	4.179	-2.121
28 Likvider ultimo	68.334	91.279

NOTER

	Koncernen		Moderselskabet	
	2023	2022	2023	2022
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Note 1 Nettoomsætning				
Varesalg, service- og rådgivningsydelse	2.293.114	2.155.658	11.064	10.061
Lejeindtægter	5.777	3.172	11.296	7.281
	2.298.891	2.158.830	22.360	17.342
Segmentopdeling af nettoomsætning				
Aktivitetmæssig opdeling				
Grøn Service	396.669	382.025	0	0
Landskab & Anlæg	445.702	438.259	0	0
Skov	1.251.824	1.100.593	0	0
Cirkulær Bioøkonomi	176.167	212.121	0	0
Grønne investeringer og øvrige aktiviteter	28.529	25.832	22.360	17.342
Nettoomsætning aktivitetmæssig i alt	2.298.891	2.158.830	22.360	17.342
Geografisk opdeling				
Danmark	1.868.598	1.816.076	22.360	17.342
Øvrige Skandinavien	72.403	66.953	0	0
Vesteuropa	176.504	195.520	0	0
Østeuropa	70.828	78.118	0	0
Øvrige	110.558	2.163	0	0
Nettoomsætning geografisk i alt	2.298.891	2.158.830	22.360	17.342
Note 2 Andre driftsindtægter				
Medlemsindtægter	372	369	372	369
Erstatning fra forsikringselskaber	222	250	20	0
Fortjeneste ved salg af småaktiver	466	249	0	0
Regulering af hensættelser - indtægt	40	33	0	0
Øvrige indtægter	3.591	1.954	1.629	535
	4.691	2.855	2.021	904
Note 3 Andre eksterne omkostninger				
Kontor- og administrationsomkostninger	41.294	37.555	7.923	9.941
Drift og vedligeholdelse af materiel og bygninger	97.353	95.791	9.557	8.918
Fragt af solgte varer	111.773	108.126	0	0
Øvrige eksterne omkostninger	36.958	29.947	975	1.949
	287.378	271.419	18.455	20.808
Honorar til repræsentantskabsvalgt revision				
Honorar vedrørende lovpligtig revision	765	719	224	212
Skatterådgivning	0	110	0	0
Andre ydelser	816	237	139	106

NOTER

	Koncernen		Moderselskabet	
	2023	2022	2023	2022
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Note 4 Personaleomkostninger				
Lønninger og honorarer	415.867	395.434	4.776	5.231
Pensioner og bidrag til pensionsordninger	21.903	20.442	0	0
Andre omkostninger til social sikring	10.956	10.438	0	0
Øvrige personaleomkostninger	13.395	10.143	3	34
	462.121	436.457	4.779	5.265
Antal heltidsansatte	839	912	0	0
Fortsættende aktiviteter	839	815	0	0
Ophørte aktiviteter	0	97	0	0
Løn og vederlag til direktion	9.274	8.651	1.613	2.081
Torben Friis Lange, adm. direktør	6.711	6.261	1.379	1.847
Birgitte Haurum, CFO	2.563	2.390	234	234
Vederlag til bestyrelse i moderselskabet	1.900	1.858	1.900	1.858
Jørgen Skeel, formand	590	575	590	575
Dorrit Vanglo, næstformand	190	185	190	185
Bolette van Ingen Bro, bestyrelsesmedlem	160	157	160	157
Henrik Høegh, bestyrelsesmedlem	0	50	0	50
Janus Skak Olufsen, bestyrelsesmedlem	160	157	160	157
Steen Neuchs Vedel, bestyrelsesmedlem	160	157	160	157
Lars Hvidtfeldt, bestyrelsesmedlem	160	106	160	106
Poul-Erik Nielsen, medarbejdervalgt	53	157	53	157
Karen Margrethe Jacobsen, medarbejdervalgt	53	157	53	157
Morten Kjølhede Møller, medarbejdervalgt	53	157	53	157
Jesper Eilschou, medarbejdervalgt	107	0	107	0
Maria Sønderup, medarbejdervalgt	107	0	107	0
Martin Andersen, medarbejdervalgt	107	0	107	0
Vederlag til repræsentantskab i moderselskabet	809	751	809	751

Hvert repræsentantskabsmedlem modtager repræsentantskabsvederlag på 11 tkr. årligt, repræsentantskabsformanden modtager 160 tkr. årligt.

Bestyrelsesmedlemmer, som er medlem af repræsentantskabet, modtager udover bestyrelsesvederlaget et repræsentantskabsvederlag på 11 tkr. årligt.

Repræsentantskabsmedlemmer og bestyrelsesmedlemmer modtager udover vederlag for disse hverv et særskilt vederlag for hverv i udvalg nedsat af bestyrelsen. Bestyrelsesformanden og formanden for repræsentantskabet er undtaget fra at modtage særskilt vederlag for hverv i udvalg nedsat af bestyrelsen.

NOTER

	Koncernen		Morderselskabet	
	2023	2022	2023	2022
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
<i>Note 4 (fortsat)</i>				
Vederlag til udvalgsposter, medlemsudvalg	130	126	130	126
Bolette van Ingen Bro	65	63	65	63
John Nielsen	65	63	65	63
Vederlag til udvalgsposter, risiko- og revisionsudvalg	175	170	175	170
Dorrit Vanglo, formand	110	107	110	107
Steen Neuchs Vedel	65	63	65	63
Vederlag til udvalgsposter, nomineringsudvalg	33	32	33	32
Mai Louise Agerskov	33	32	33	32
Bestyrelsesmedlemmer, som er medlem af nomineringsudvalget modtager ikke særskilt vederlag for hvervet i nomineringsudvalget.				
Note 5 Af- og nedskrivninger				
Færdiggjorte udviklingsprojekter	335	334	0	0
Erhvervede patenter, licenser, varemærker og rettigheder	10.334	12.523	83	1.420
Goodwill	3.775	9.404	0	0
Af- og nedskrivninger immaterielle anlægsaktiver	14.444	22.261	83	1.420
Grunde og bygninger	2.846	2.741	4	4
Biologiske aktiver, skove	243	238	243	237
Produktionsanlæg og maskiner	20.865	21.223	0	0
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	13.162	10.917	72	348
Af- og nedskrivninger materielle anlægsaktiver	37.116	35.119	318	589
Fortjeneste ved salg af anlægsaktiver	-1.527	-2.298	0	0
Af- og nedskrivninger i alt	50.033	55.082	402	2.008
Note 6 Finansielle indtægter				
Renter af likvide beholdninger	195	0	22.680	6.464
Renter fra tilknyttede virksomheder	0	0	134	9.426
Renter fra associerede virksomheder	225	42	0	0
Renter af tilgodehavender fra salg	512	752	0	0
Valutakursgevinster	1.240	682	220	0
Øvrige finansielle indtægter	1.451	11.175	1.029	10.693
	3.623	12.651	24.063	26.583

NOTER

	Koncernen		Moderselskabet	
	2023	2022	2023	2022
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Note 7 Finansielle omkostninger				
Renter af gæld til realkreditinstitutter	5.136	1.286	4.141	828
Renter af gæld til kreditinstitutter	1.555	3.986	0	2.317
Valutakurstab	1.320	1.463	46	71
Øvrige finansielle omkostninger	507	6.239	3	5.396
	8.518	12.974	4.190	8.612
Note 8 Skat af årets resultat				
Skat af årets resultat	7.493	2.843	2.566	-1.287
Regulering vedr. tidligere års skat	-1.750	-1.989	-1.637	-20
Årets regulering af udskudt skat	4.409	9.471	2.811	5.228
Regulering vedr. tidligere års udskudte skat	1.872	-303	1.617	-2.578
	12.024	10.022	5.357	1.343
Note 9 Ophørte aktiviteter				
Omsætning	0	11.757	0	0
Omkostninger	0	-11.763	0	0
Resultat før skat	0	-6	0	0
Skat af resultat	0	0	0	0
Resultat efter skat	0	-6	0	0
Avance ved afståelse af ophørte aktiviteter	4.657	4.327	0	0
Årets resultat efter skat af ophørte aktiviteter	4.657	4.321	0	0
Note 10 Forslag til resultatdisponering:				
Årets udmøntede uddelinger	2.382	2.214	2.382	2.214
Årets regulering af uddelingsrammen	0	286	0	286
Reserve for nettoopskrivning efter den indre værdis metode	10.877	2.714	30.788	36.266
Reserve for udviklingsomkostninger	-250	-250	0	0
Overført til senere år	39.507	51.596	19.346	17.794
Minoritetsinteressernes andel	655	1.120	0	0
Resultatdisponering i alt	53.171	57.680	52.516	56.560

NOTER

	Færdiggjorte udviklingsprojekter	Erhvervede patenter, licenser, varemærker og rettigheder	Goodwill	Immaterielle anlægsaktiver under udførsel	Immaterielle anlægsaktiver i alt
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Note 11 Immaterielle anlægsaktiver					
Hedeselskabet, koncernen					
Anskaffelsessum primo	3.682	73.734	34.298	4.951	116.665
Kursregulering	12	9	16	187	224
Årets tilgang	0	4.630	16.500	756	21.886
Årets afgang	0	-1.434	-25.650	-5.354	-32.438
Anskaffelsessum ultimo	3.694	76.939	25.164	540	106.337
Af- og nedskrivninger primo	-1.921	-51.206	-30.743	0	-83.870
Kursregulering	-3	-10	-11	0	-24
Årets afskrivning	-335	-10.334	-3.775	0	-14.444
Årets afgang	0	1.434	25.650	0	27.084
Af- og nedskrivninger ultimo	-2.259	-60.116	-8.879	0	-71.254
Bogført værdi ultimo	1.435	16.823	16.285	540	35.083

Koncernen har indregnet udviklingsprojekter vedrørende muslingeopdræt og dets virkemidler. Resultaterne fra udviklingsprojekterne er et element i specielt forretningsområdet med muslinger som virkemiddel. Fjernelse af næringsstoffer gennem muslinge-anlæg og produktion af muslingemel er fortsat et fokusområde i tæt samarbejde med samarbejdspartnere. Målingen er foretaget på baggrund af medgåede lønomkostninger tillagt indirekte produktionsomkostninger fratrukket forretningspartnerens betalinger for andel af udviklingen. Der foretages hvert år en vurdering af, om der er behov for yderligere nedskrivning udover afskrivningerne. Såfremt der er indikation på værdiforringelse, nedskrives projektet til genindvindingsværdi.

	Færdiggjorte udviklingsprojekter	Erhvervede patenter, licenser, varemærker og rettigheder	Immaterielle anlægsaktiver i alt
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Hedeselskabet, moderselskabet			
Anskaffelsessum primo	332	902	1.234
Anskaffelsessum ultimo	332	902	1.234
Af- og nedskrivninger primo	-332	-736	-1.068
Årets afskrivning	0	-83	-83
Af- og nedskrivninger ultimo	-332	-819	-1.151
Bogført værdi ultimo	0	83	83

NOTER

	Grunde og bygninger	Biologiske aktiver, skove	Produktionsanlæg og maskiner	Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	Materielle anlægsaktiver under udførelse	Materielle anlægsaktiver i alt
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Note 12 Materielle anlægsaktiver						
Hedeselskabet, koncernen						
Anskaffelsessum primo	77.267	239.502	255.169	97.217	6.339	675.494
Regulering til primo	0	0	0	213	0	213
Kursregulering	1.625	224	4.636	47	479	7.011
Årets tilgang	5.856	33.758	15.045	27.472	744	82.874
Årets afgang	-219	0	-12.603	-5.269	-638	-18.729
Overførsel	0	0	445	0	-445	0
Afgang ved virksomhedsoverdragelse	0	0	0	0	-2.116	-2.116
Anskaffelsessum ultimo	84.529	273.484	262.692	119.680	4.363	744.748
Opskrivning primo	6.916	337.900	0	0	0	344.816
Kursregulering	0	80	0	0	0	80
Årets tilgang	0	24.721	0	0	0	24.721
Opskrivning ultimo	6.916	362.701	0	0	0	369.617
Af- og nedskrivninger primo	-28.362	-4.268	-147.928	-55.297	0	-235.855
Regulering til primo	0	0	0	-213	0	-213
Kursregulering	-1.405	0	-4.561	680	0	-5.287
Årets af- og nedskrivning	-2.846	-243	-20.865	-13.162	0	-37.116
Årets afgang	219	0	10.834	4.652	0	15.705
Af- og nedskrivninger ultimo	-32.394	-4.511	-162.520	-63.340	0	-262.766
Bogført værdi ultimo	59.051	631.674	100.172	56.340	4.363	851.600
Heraf finansielt leasede aktiver	0	0	0	21.388	0	21.388

	Grunde og bygninger	Biologiske aktiver, skove	Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	Materielle anlægsaktiver i alt	
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	
Hedeselskabet, moderselskabet					
Anskaffelsessum primo		3.228	44.584	1.629	49.441
Årets tilgang		0	30.419	0	30.419
Anskaffelsessum ultimo		3.228	75.003	1.629	79.860
Opskrivning primo		688	205.728	0	206.416
Årets tilgang		0	11.245	0	11.245
Opskrivning ultimo		688	216.973	0	217.661
Af- og nedskrivninger primo		-11	-4.267	-1.349	-5.627
Årets af- og nedskrivning		-4	-243	-72	-319
Af- og nedskrivninger ultimo		-15	-4.510	-1.421	-5.946
Bogført værdi ultimo		3.901	287.466	208	291.575

NOTER

	Kapitalandele i associerede virksomheder	Tilgodehavender hos associerede virksomheder	Andre værdipapirer og kapitalandele	Andre tilgodehavender
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Note 13 Finansielle anlægsaktiver				
Hedeselskabet, koncernen				
Anskaffelsessum primo	21.006	1.100	18.514	1.293
Regulering til primo	-6.927	0	0	0
Årets tilgang	1.235	0	15.936	0
Årets afgang	-3.462	0	0	-235
Anskaffelsessum ultimo	11.852	1.100	34.450	1.058
Reguleringer primo	2.714	0	14.859	0
Regulering til primo	6.927	0	0	0
Opskrivninger	0	0	4.784	0
Af- og nedskrivninger	0	0	-1.784	0
Årets afgang	3.462	0	0	0
Andel af årets resultat efter skat	480	0	0	0
Reguleringer ultimo	13.583	0	17.859	0
Bogført værdi ultimo	25.435	1.100	52.309	1.058

Af den bogførte værdi af andre værdipapirer og kapitalandele udgør koncernens andele i 23 plantageselskaber henholdsvis 28.754 tkr. ultimo og 28.130 tkr. primo.

	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Kapitalandele i associerede virksomheder	Andre værdipapirer og kapitalandele	Andre tilgodehavender
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Hedeselskabet, moderselskabet				
Anskaffelsessum primo	328.360	4.547	7.501	1.293
Årets tilgang	30.000	0	0	0
Årets afgang	0	0	0	-235
Anskaffelsessum ultimo	358.360	4.547	7.501	1.058
Reguleringer primo	121.601	13.344	15.286	0
Opskrivninger	0	0	496	0
Reguleringer	193	0	0	0
Kursregulering	2.514	0	0	0
Andel af årets resultat efter skat	30.040	553	0	0
Reguleringer ultimo	154.348	13.897	15.782	0
Bogført værdi ultimo	512.708	18.444	23.283	1.058

Af den bogførte værdi af andre værdipapirer og kapitalandele udgør koncernens andele i 23 plantageselskaber henholdsvis 23.041 tkr. ultimo og 22.602 tkr. primo.

NOTER

Tilknyttede virksomheder	Hedeselskabets andel				
	Stemme- og ejerandel	Egen-kapital	Årets resultat	Egen-kapital	Årets resultat
	%	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
HedeDanmark A/S, Viborg	100	257.165	19.492	257.165	19.492
DDH Forest Baltic A/S, Viborg	100	72.458	2.370	72.458	2.370
Plantningsselskabet Steen Blicher A/S, Viborg	79	120.345	8.987	94.844	7.082
Enricom A/S, Viborg	100	37.770	-857	37.770	-857
Skov-Sam Holding A/S, Viborg	100	52.608	1.953	52.608	1.953
				514.845	30.040
Koncernintern avance/tab				-2.137	0
Moderselskabets andel i tilknyttede virksomheder i alt				512.708	30.040

Associerede virksomheder	Hedeselskabets andel				
	Stemme- og ejerandel	Egen-kapital	Årets resultat	Egen-kapital	Årets resultat
	%	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Dover Plantage ApS, Dover	24	3.530	98	848	24
Hundsbæk Plantage ApS, Vejen	22	15.129	282	3.307	62
Velling Plantage ApS, Ringkøbing	20	5.781	96	1.156	19
Østvendssyssel Plantageselskab ApS, Gandrup	28	11.507	407	3.275	116
Aktieselskabet Stilde Plantage, Vejen	20	48.531	-197	9.629	311
Anpartsselskabet Sønderholm Plantage, Nibe	34	678	63	229	21
Moderselskabets andel i associerede virksomheder i alt				18.444	553
Compsoil A/S, Hobro	20	1.097	-2.829	258	-43
Aktieselskabet Stilde Plantage, Vejen	12	48.531	-197	5.713	185
Enricom Biogas Sp. z o.o., Polen	50	-881	-2.310	1.020	-215
Koncernens andel i associerede virksomheder i alt				25.435	480

NOTER

	Koncernen		Moderselskabet	
	2023	2022	2023	2022
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Note 14 Varebeholdninger				
Råvarer og hjælpematerialer	3.915	3.036	0	0
Varer under fremstilling	25.688	22.831	0	0
Fremstillede færdigvarer og handelsvarer	172.310	138.131	0	0
Forudbetalinger for varer	6.996	3.372	0	0
	208.909	167.370	0	0
Note 15 Igangværende arbejder for fremmed regning				
Salgsværdi	406.265	688.201	0	0
Acontofaktureringer	-408.764	-657.854	0	0
	-2.499	30.347	0	0
Indregnet således i balancen:				
Igangværende arbejder for fremmed regning, aktiver	28.476	57.686	0	0
Modtagne forudbetalinger vedr. igangv. arbejder, passiver	-30.975	-27.339	0	0
	-2.499	30.347	0	0
Note 16 Tilgodehavende hos tilknyttede virksomheder				
Forfald 0 - 1 år	0	0	5.453	4.366
Note 17 Andre tilgodehavender				
Tilgodehavender hos administrerede skove	7.145	6.616	0	0
Tilgodehavende moms	55	2.422	0	587
Øvrige tilgodehavender	13.840	15.379	4.604	4.514
	21.040	24.417	4.604	5.101
Note 18 Periodeafgrænsningsposter				
Periodeafgrænsningsposter består hovedsageligt af forudbetalte omkostninger vedrørende husleje, forsikringspræmier, abonnementer og kontingenter.				
Note 19 Grundkapital				
Bevægelser i grundkapital seneste 5 år:				
Grundkapital primo 2019			50.000	50.000
Grundkapital ultimo 2023			50.000	50.000

NOTER

	Koncernen		Moderselskabet	
	2023	2022	2023	2022
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Note 20 Udskudt skat				
Udskudt skat hviler på følgende poster:				
Immaterielle anlægsaktiver	-3.885	-5.479	18	37
Materielle anlægsaktiver	24.000	27.187	19.156	16.318
Varebeholdninger	-215	-45	0	0
Igangværende arbejder for fremmed regning	19.109	14.857	0	0
Tilgodehavender	-559	-510	0	0
Hensatte forpligtelser	-772	-3.150	1.353	-264
Gældsforpligtelser	-5.037	-2.222	-19	-11
Overført overskud	2.458	2.177	0	0
Fremførbart underskud	-6.282	-10.243	0	0
	28.817	22.572	20.508	16.080
Saldo primo	22.573	13.365	16.080	13.430
Regulering til primo	1.872	-303	1.617	-2.578
Tilgang som følge af køb/salg af virksomheder	-74	0	0	0
Kursregulering	37	39	0	0
Årets regulering medtaget i resultatopgørelsen	4.409	9.471	2.811	5.228
Saldo ultimo	28.817	22.572	20.508	16.080
Indregnet således i balancen:				
Hensættelser til udskudt skat	28.817	22.572	20.508	16.080
	28.817	22.572	20.508	16.080

NOTER

	Koncernen		Moderselskabet	
	2023	2022	2023	2022
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Note 21 Andre hensatte forpligtelser				
Koncernen har givet indeståelser og stillet garantier vedrørende forretningsaktiviteter samt frasolgte aktiviteter og aktiver. Andre hensatte forpligtelser er opgjort på baggrund af tidligere erfaringer og den forventede udvikling vedrørende de enkelte indeståelser og garantier.				
Saldo primo	37.263	55.706	3.421	2.921
Hensatte forpligtelser i året	0	5.503	0	500
Tilbageførte og betalte hensættelser i året	-8.318	-23.946	-1.589	0
Saldo ultimo	28.945	37.263	1.832	3.421
0-1 år	22.057	15.261	0	0
1-5 år	6.098	21.212	1.832	3.421
> 5 år	790	790	0	0
	28.945	37.263	1.832	3.421
Hensættelse til erstatningskrav og reklamationer	19.001	19.624	0	0
Diverse hensættelser	9.944	17.639	1.832	3.421
	28.945	37.263	1.832	3.421

NOTER

	Koncernen		Moderselskabet	
	2023	2022	2023	2022
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Note 22 Langfristede gældsforpligtelser				
Gæld til kreditinstitutter:				
0-1 år	6.238	15.979	1.291	11.506
1-5 år	19.138	54.026	5.835	36.375
> 5 år	171.597	88.665	154.584	70.604
	196.973	158.670	161.710	118.485
Anden langfristet gæld:				
0-1 år	4.595	1.550	0	0
1-5 år	21.858	5.907	0	0
> 5 år	447	974	0	0
	26.900	8.431	0	0
Indregnet således i balancen:				
Langfristede gældsforpligtelser	213.040	149.572	160.419	106.979
Kortfristede gældsforpligtelser	10.833	17.529	1.291	11.506
	223.873	167.101	161.710	118.485
Koncernen afdækker renterisici ved hjælp af renteswaps, hvorved variable rentebetalinger omlægges til faste rentebetalinger.				
Renteswaps:				
Beregningsmæssig hovedstol	106.605	110.480	106.605	110.480
Værdiregulering indregnet i resultatopgørelsen	0	9.530	0	9.530
Værdiregulering indregnet på egenkapitalen	-4.865	13.290	-4.865	13.290
Dagsværdi	4.358	9.223	4.358	9.223
Restløbetid (opgjort i måneder)	48-156	60-168	48-156	60-168
Note 23 Anden gæld				
Gæld til administrerede skove	47.515	44.883	0	0
Skyldige lønrelaterede poster	62.194	50.514	0	0
Skyldig moms	7.586	15.884	276	0
Skyldig vedrørende uddelinger til foreningsformål	2.691	2.230	2.691	2.230
Øvrige skyldige beløb	3.039	3.347	713	970
	123.025	116.858	3.680	3.200
Note 24 Periodeafgrænsningsposter				
Periodeafgrænsningsposter består af modtagne forudbetalinger vedrørende indtægter i de efterfølgende år, hvor ydelserne endnu ikke er leveret.				

NOTER

Note 25 Eventualforpligtelser og sikkerhedsstillelser

Sikkerhedsstillelser

Koncernen har til sikkerhed for 182,9 mio. kr. (2022: 60,6 mio. kr.) af gælden til kreditinstitutter stillet pant i grunde og bygninger samt biologiske anlægsaktiver med en bogført værdi ultimo 2023 på 343,7 mio. kr. (2022: 253,0 mio. kr.). Hedeselskabet har til sikkerhed for 161,7 mio. kr. (2022: 38,5 mio. kr.) af gælden til kreditinstitutter stillet pant i biologiske anlægsaktiver med en bogført værdi ultimo 2023 på 250,1 mio. kr. (2022: 164,2 mio. kr.).

Den tilknyttede virksomhed Blå Biomasse A/S har udstedt ejerpantebreve på i alt 15,7 mio. kr. (2022: 15,7 mio. kr.), der giver pant i materielle anlægsaktiver med en regnskabsmæssig værdi på 10,6 mio. kr. (2022: 11,2 mio. kr.). Ejerpantebrevene er deponeret til sikkerhed for gæld til finansierings- og kreditinstitutter.

Den tilknyttede virksomhed Blå Biomasse A/S har til sikkerhed for gæld til kreditinstitutter på 16,6 mio. kr. (2022: 19,1 mio.kr.) givet virksomhedspant på 15 mio.kr. omfattende goodwill, domænenavne og rettigheder, driftsmateriel og inventar, varebeholdninger samt tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser. Den samlede regnskabsmæssige værdi af omfattede aktiver udgør 17,2 mio. kr. (2022: 20,9 mio. kr.).

Den tilknyttede virksomhed HD BioRec AB har afgivet virksomhedspant på 1,3 mio.kr. (2022: 1,3 mio. kr.) over for kreditinstitutter. Den samlede regnskabsmæssige værdi af omfattede aktiver udgør 15,9 mio.kr. (2022: 18,9 mio.kr.). Der er pr. statusdagen indestående i kreditinstitutter i den tilknyttede virksomhed HD BioRec AB.

Eventualforpligtelser

Koncernen har påtaget sig leje- og leasingforpligtelser med en løbetid på mellem 1 måned og 6 år. Den samlede leje- og leasingforpligtigelse udgør 64,0 mio.kr. (2022: 60,2 mio.kr.). Tilknyttede virksomheder har over for Hedeselskabet påtaget sig leje- og leasingforpligtelser med en løbetid på 6 måneder. Den samlede forpligtigelse udgør 4,2 mio.kr. (2022: 4,0 mio.kr.). Hedeselskabet har påtaget sig leje- og leasingforpligtelser med en løbetid på mellem 1 og 4 år. Den samlede leje- og leasingforpligtigelse udgør 25,8 mio.kr. (2022: 24,9 mio.kr.).

Den tilknyttede virksomhed Blå Biomasse A/S har modtaget offentlige tilskud på i alt 2,7 mio.kr., som kan kræves tilbagebetalt, hvis der inden for en periode på 3 år efter projektets afslutning er opnået et nettoprovenu på det pågældende projekt.

Koncernens kreditinstitutter og forsikringssselskaber har afgivet arbejdsgarantier for igangværende arbejder på 70,8 mio. kr. (2022: 78,9 mio.kr.).

Hedeselskabet hæfter for koncernens samlede kreditrammer over for kreditinstitutter.

Koncernens danske selskaber indgår i en dansk sambeskatning med HedeDanmark a/s som administrationsselskab. Koncernens danske selskaber hæfter derfor fra og med regnskabsåret 2013 solidarisk for indkomstskatter mv. for de sambeskattede selskaber og fra og med 1. juli 2012 ligeledes solidarisk for eventuelle forpligtelser til at indeholde kildeskatter på renter, royalties og udbytter for disse selskaber. Hæftelsen udgør dog i begge tilfælde højst et beløb svarende til den andel af kapitalen i de danske selskaber, der ejes af Hedeselskabet som det ultimative moderselskab. Det danske Hedeselskab indgår ikke i denne danske sambeskatning, idet Hedeselskabet er en forening med status som erhvervsdrivende fond.

Verserende sager

Det er ledelsens vurdering, at eventuelle negative udfald af verserende sager ikke vil have væsentlig indflydelse på koncernens økonomiske stilling.

NOTER

Note 26 Nærtstående parter

Hedeselskabets nærtstående parter omfatter:

Bestemmende indflydelse:

Bestyrelse og direktion.

Samhandlen med nærtstående parter foregår primært inden for skov- og landskabsaktiviteterne og finder sted på markedsmæssige vilkår.

Hedeselskabet har i 2023 haft følgende transaktioner med nærtstående parter:

	Bestyrelse	Direktion	I alt
	1000 kroner	1000 kroner	1000 kroner
Salg af varer og tjenesteydelser	1.662	26	1.688
Køb af varer og tjenesteydelser	3.932	0	3.932
Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	3	0	3
Leverandører af varer og tjenesteydelser	339	0	339

Øvrige nærtstående parter:

Selskaber kontrolleret af Hedeselskabet.

Alle transaktioner med øvrige nærtstående parter foregår på markedsmæssige vilkår.

	2023	2022
	1000 kroner	1000 kroner
Note 27 Ændringer i driftskapital		
Forskydning i varebeholdninger	-24.849	-63.736
Forskydning i tilgodehavender	-12.737	-27.105
Forskydning i leverandørgæld og anden gæld	16.562	77.333
	-21.024	-13.508
Note 28 Likvider		
Likvide beholdninger	71.760	93.138
Kreditinstitutter	-3.426	-1.859
	68.334	91.279

Note 29 Begivenheder efter regnskabsårets udløb

Der er efter statusdagen ikke indtruffet afgørende hændelser, som har betydning for vurderingen af årsrapporten.

ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

Note 30

Årsrapporten for 2023 for Hedeselskabet er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser for store klasse C-virksomheder. Årsrapporten er aflagt i danske kroner.

Årsregnskabet er aflagt efter samme regnskabspraksis som sidste år.

Generelt om indregning og måling

Aktiver indregnes i balancen, når det som følge af en tidligere begivenhed er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde koncernen, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når koncernen som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå koncernen, og forpligtelsernes værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til kostpris. Efterfølgende måles aktiver og forpligtelser som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor.

Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige tab og risici, der fremkommer, inden årsrapporten aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

I resultatopgørelsen indregnes indtægter, i takt med at de indtjenes, herunder indregnes værdireguleringer af finansielle aktiver og forpligtelser, der måles til dagsværdi. Omkostninger, herunder afskrivninger, nedskrivninger og hensatte forpligtelser samt tilbageførsler som følge af ændrede regnskabsmæssige skøn af beløb, der tidligere har været indregnet i resultatopgørelsen indregnes med de beløb, der vedrører regnskabsåret.

Koncernregnskabet

Koncernregnskabet omfatter modervirksomheden og de virksomheder (dattervirksomheder), som kontrolleres af modervirksomheden.

Modervirksomheden anses for at have kontrol, når den direkte eller indirekte ejer mere end 50% af stemmerettighederne eller på anden måde kan udøve eller faktisk udøver bestemmende indflydelse.

Virksomheder, hvori koncernen direkte eller indirekte besidder mellem 20% og 50% af stemmerettighederne og udøver betydelig, men ikke bestemmende indflydelse, betragtes som associerede virksomheder.

Konsolideringsprincipper

Koncernregnskabet udarbejdes på grundlag af regnskaber for modervirksomheden og dens dattervirksomheder. Udarbejdelse af koncernregnskabet sker ved sammenlægning af regnskabsposter af ensartet karakter. Ved konsolideringen foretages eliminering af koncerninterne indtægter og omkostninger, interne mellemværender og udbytter samt fortjenester og tab ved transaktioner mellem de konsoliderede virksomheder. De regnskaber, der anvendes til brug for konsolideringen, udarbejdes i overensstemmelse med koncernens regnskabspraksis.

I koncernregnskabet indregnes dattervirksomhedernes regnskabsposter 100%. Minoritetsinteressernes forholdsmæssige andel af resultatet præsenteres som en særskilt post i ledelsens forslag til resultatdisponering og deres andel af dattervirksomhedernes nettoaktiver præsenteres som en særskilt post under koncernens egenkapital.

Kapitalandele i dattervirksomheder udlignes med den forholdsmæssige andel af dattervirksomhedernes nettoaktiver på overtagelsestidspunktet opgjort til dagsværdi.

Virksomhedssammenslutninger

Nyerhvervede eller nystiftede virksomheder indregnes i koncernregnskabet fra henholdsvis overtagelsestidspunktet og stiftelsestidspunktet.

Ved køb af nye virksomheder anvendes overtagelsesmetoden, hvorefter de nytilkøbte virksomheders identificerbare aktiver og forpligtelser måles til dagsværdi på overtagelsestidspunktet. Der hensættes alene til dækning af omkostninger ved omstruktureringer i den erhvervede virksomhed i det omfang, de er besluttet i den erhvervede virksomhed inden overtagelsen. Der tages hensyn til skatteeffekten af de foretagne omvurderinger.

Positive forskelsbeløb (goodwill) mellem kostprisen for den erhvervede kapitalandel og dagsværdien af de overtagne aktiver og forpligtelser indregnes under immaterielle anlægsaktiver og afskrives systematisk over resultatopgørelsen efter en individuel vurdering af brugstiden. Hvis der ikke kan skønnes en pålidelig brugstid, fastsættes denne til 10 år. Negative forskelsbeløb (negativ goodwill), der modsvarer en forventet ugunstig udvikling i de pågældende virksomheder, indregnes i resultatopgørelsen.

ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

Ophørte aktiviteter

Ophørte aktiviteter er væsentlige forretningsområder eller geografiske områder, som enten er solgt eller i henhold til en samlet plan er bestemt for salg. Aktiver klassificeres som "bestemt for salg", når deres regnskabsmæssige værdi forventes at blive genindvundet gennem et salg inden for 12 måneder i henhold til en formel plan frem for gennem fortsat anvendelse.

Resultatet af ophørte aktiviteter præsenteres som en særskilt post i resultatopgørelsen bestående af driftsresultat efter skat for den pågældende aktivitet og eventuelle gevinster eller tab ved salg af aktiver tilknyttet aktiviteten.

Aktiver tilknyttet ophørte aktiviteter præsenteres i balancen som en særskilt post som omsætningsaktiver. Forpligtelser direkte tilknyttet til ophørte aktiviteter præsenteres som en særskilt post under kortfristede gældsforpligtelser.

Ved præsentation af resultat, aktiver og forpligtelser for ophørte aktiviteter er sammenligningstal for seneste regnskabsår tilpasset i overensstemmelse med effekten af de i indeværende regnskabsår indregnede ophørte aktiviteter. I 5-årsoversigten med hoved- og nøgletal, som præsenteres i tilknytning til ledelsesberetningen, er sammenligningstal for perioden 2019 - 2020 ikke tilpasset.

Omregning af fremmed valuta

Transaktioner i fremmed valuta omregnes ved første indregning til transaktionsdagens kurs. Valutakursdifferencer, der opstår mellem transaktionsdagens kurs og kursen på betalingsdagen, indregnes i resultatopgørelsen under finansielle indtægter/omkostninger.

Tilgodehavender, gældsforpligtelser og andre monetære poster i fremmed valuta, som ikke er afregnet på balancedagen, omregnes til balancedagens valutakurs. Valutakursdifferencer, der opstår mellem transaktionsdagens kurs og kursen på betalingsdagen og balancedagen, indregnes i resultatopgørelsen som finansielle poster.

Materielle og immaterielle anlægsaktiver, varebeholdninger og andre ikke-monetære aktiver, der er købt i fremmed valuta, omregnes til historiske kurser.

Ved indregning af udenlandske dattervirksomheder og associerede virksomheder, der er selvstændige enheder, omregnes resultatopgørelsen til gennemsnitlige valutakurser for månederne, som ikke afviger væsentligt fra transaktionsdagens kurser. Balanceposterne omregnes til balancedagens valutakurser. Kursdifferencer, der opstår ved omregning af udenlandske tilknyttede virksomheders egenkapital ved årets begyndelse til balancedagens valutakurser samt ved omregning af resultatopgørelser fra gennemsnitskurser til balancedagens valutakurser, indregnes direkte i egenkapitalen.

Kursregulering af mellemværende med selvstændige udenlandske tilknyttede virksomheder, der anses for en del af den samlede investering i den tilknyttede virksomhed, indregnes direkte i egenkapitalen.

Afledte finansielle instrumenter

Afledte finansielle instrumenter indregnes første gang i balancen til kostpris og efterfølgende til dagsværdi. Positive og negative dagsværdier af afledte finansielle instrumenter indgår i andre tilgodehavender henholdsvis anden gæld.

Ændringer i dagsværdien af afledte finansielle instrumenter, der er klassificeret som og opfylder betingelserne for sikring af dagsværdien af et indregnet aktiv eller en indregnet forpligtelse, indregnes i resultatopgørelsen sammen med ændringer i værdien af det sikrede aktiv eller den sikrede forpligtelse.

Ændringer i dagsværdien af afledte finansielle instrumenter, der er klassificeret som og opfylder betingelserne for sikring af fremtidige transaktioner, indregnes direkte på egenkapitalen. Når de sikrede transaktioner realiseres, indregnes de akkumulerede ændringer som en del af kostprisen for de pågældende regnskabsposter.

RESULTATOPGØRELSEN

Nettoomsætning

Omsætning af handelsvarer og fremstillede færdigvarer indregnes i resultatopgørelsen, når levering og risikoovergang til køber har fundet sted, hvilket svarer til fakturerings tidspunktet. Nettoomsætning indregnes eksklusive moms, afgifter og rabatter i forbindelse med salget og måles til salgsværdien af det fastsatte vederlag.

Service- og rådgivningsydelser indregnes i nettoomsætningen i takt med, at ydelserne udføres, hvorved nettoomsætningen svarer til salgsværdien af årets udførte arbejder (produktionsmetoden).

ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

Ændring i lagre af færdigvarer og varer under fremstilling

Ændring i lagre af færdigvarer og varer under fremstilling omfatter regnskabsårets formindskelser eller forøgelse af lagre af færdigvarer og varer under fremstilling. I posten indgår sædvanlige nedskrivninger af de pågældende lagerbeholdninger. Ændringer i råvarelagre indgår i posten omkostninger til råvarer og hjælpematerialer.

Andre driftsindtægter

Andre driftsindtægter indeholder regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til virksomhedens hovedaktiviteter.

Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer

Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer omfatter regnskabsårets forbrug af råvarer og hjælpematerialer efter regulering for forskydning i beholdninger af disse varer mv. fra primo til ultimo. I posten indgår eventuelt svind og sædvanlige nedskrivninger af de pågældende lagerbeholdninger.

Andre eksterne omkostninger

Andre eksterne omkostninger omfatter omkostninger, der vedrører virksomhedens primære aktiviteter, herunder lokaleomkostninger, kontorholdsomkostninger, salgsfremmende omkostninger mv. I posten indgår endvidere nedskrivninger af tilgodehavender indregnet under omsætningsaktiver.

Personaleomkostninger

Personaleomkostninger omfatter løn og gager samt sociale omkostninger, pensioner mv. til selskabets personale.

Af- og nedskrivninger

Af- og nedskrivninger af materielle og immaterielle anlægsaktiver består af regnskabsårets af- og nedskrivninger opgjort ud fra henholdsvis de fastsatte restværdier og brugstider for de enkelte aktiver og gennemførte nedskrivningstest og af gevinster og tab ved salg af materielle samt immaterielle anlægsaktiver.

Andre driftsomkostninger

Andre driftsomkostninger indeholder regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til koncernens hovedaktiviteter.

Resultat efter skat af kapitalandele i tilknyttede virksomheder

Indtægter af kapitalandele i tilknyttede virksomheder omfatter den forholdsmæssige andel af de enkelte virksomheders resultat efter fuld eliminering af interne avancer og tab og fradrag af afskrivning på goodwill.

Resultat efter skat af kapitalandele i associerede virksomheder

Indtægter af kapitalandele i associerede virksomheder omfatter den forholdsmæssige andel af de enkelte associerede virksomheders resultat efter forholdsmæssig eliminering af interne avancer og tab.

Indtægter af andre finansielle anlægsaktiver

Indtægter af andre finansielle anlægsaktiver, omfatter dagsværdireguleringer af unoterede kapitalandele, der ikke er kapitalandele i tilknyttede eller associerede virksomheder.

Finansielle indtægter

Finansielle indtægter indeholder renteindtægter og kursgevinster vedrørende værdipapirer, gæld og transaktioner i fremmed valuta, amortisering af finansielle aktiver og forpligtelser samt godtgørelser under aconto-skatteordningen mv.

Finansielle omkostninger

Finansielle omkostninger indeholder renteomkostninger, kurstab vedrørende værdipapirer, gæld og transaktioner i fremmed valuta, amortisering af finansielle aktiver og forpligtelser samt tillæg under aconto-skatteordningen mv.

Skat

Det danske Hedeselskab er som følge af en status som erhvervsdrivende fond ikke sambeskattet med de tilknyttede virksomheder. Til gengæld er dets tilknyttede danske virksomheder omfattet af reglerne om tvungen sambeskatning. HedeDanmark a/s er administrationselskab for sambeskatningen og afregner som følge heraf alle betalinger af selskabsskat med skattemyndighederne.

Årets skat, der består af årets aktuelle skat og forskydning i udskudt skat, indregnes i resultatopgørelsen med den del, der kan henføres til årets resultat, og direkte i egenkapitalen med den del, der kan henføres til posteringer direkte på egenkapitalen.

ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

BALANCEN

Goodwill

Goodwill er positive forskelsbeløb mellem kostpris og brugsværdien af overtagne aktiver og forpligtelser i virksomhedsovertagelsen.

Goodwill afskrives lineært over den vurderede brugstid, der fastlægges på baggrund af ledelsens erfaringer inden for de enkelte forretningsområder. Brugstiderne er fastlagt ud fra en vurdering af i hvilket omfang, der er tale om strategisk erhvervede virksomheder med en stærk markedsposition og langsigtet indtjeningsprofil, og i hvilket omfang goodwillbeløbet inkluderer tidsbegrænsede immaterielle ressourcer, som det ikke har været muligt at udskille og indregne som særskilte aktiver. Hvis brugstiden ikke kan skønnes pålideligt, fastsættes den til 10 år. Brugstiderne revurderes årligt. De anvendte afskrivningsperioder udgør 5-15 år.

Goodwill nedskrives til genindvindingsværdi, hvis denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Immaterielle rettigheder mv.

Immaterielle rettigheder mv. omfatter igangværende og færdiggjorte udviklingsprojekter med tilknyttede immaterielle rettigheder, erhvervede immaterielle rettigheder og forudbetalinger for immaterielle anlægsaktiver.

Udviklingsprojekter vedrørende produkter og processer, der er klart definerede og identificerbare, hvor den tekniske udnyttelsesgrad, tilstrækkelige ressourcer og et potentielt fremtidigt marked eller udviklingsmulighed i virksomheden kan påvises, og hvor det er hensigten at fremstille, markedsføre eller anvende det pågældende produkt eller den pågældende proces, indregnes som immaterielle anlægsaktiver. Øvrige udviklingsomkostninger indregnes i resultatopgørelsen, efterhånden som omkostningerne afholdes. Ved indregning af udviklingsprojekter som immaterielle anlægsaktiver bindes et beløb svarende til de afholdte omkostninger på egenkapitalen under reserve for udviklingsomkostninger, der nedbringes i takt med af- og nedskrivninger på udviklingsprojekterne.

Kostprisen for udviklingsprojekter omfatter omkostninger, herunder gager og afskrivninger, der direkte og indirekte kan henføres til udviklingsprojekterne.

Færdiggjorte udviklingsprojekter afskrives lineært over den forventede brugstid, der fastsættes ud fra en konkret vurdering af det enkelte udviklingsprojekt. Såfremt brugstiden ikke kan skønnes pålideligt, fastsættes den til 10 år. For udviklingsprojekter, der er beskyttet af immaterielle rettigheder, udgør den maksimale afskrivningsperiode restløbetiden for de pågældende rettigheder. De anvendte afskrivningsperioder udgør 3-15 år.

Erhvervede immaterielle rettigheder måles til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Patenter afskrives lineært over den resterende patentperiode, og licenser afskrives lineært over aftaleperioden.

Immaterielle rettigheder mv. nedskrives til genindvindingsværdien, såfremt denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Materielle anlægsaktiver

Grunde og bygninger, lossepladsanlæg, indretning af lejede lokaler, produktionsanlæg og maskiner samt andre anlæg, driftsmateriel og inventar måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger. Der afskrives ikke på grunde. Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen, omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen og omkostninger til klargøring af aktivet indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug. For finansielt leasede aktiver udgør kostprisen den laveste værdi af dagsværdien af aktivet og nutidsværdien af de fremtidige leasingydelse.

Afskrivningsgrundlaget er kostpris med fradrag af forventet restværdi efter afsluttet brugstid. Der foretages lineære afskrivninger baseret på følgende vurdering af aktivernes forventede brugstider:

Bygninger	30 - 50 år
Indretning af lejede lokaler	6 - 15 år
Produktionsanlæg og maskiner	3 - 10 år
Lossepladsgasanlæg	3 - 25 år
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	2 - 10 år

For indretning af lejede lokaler og aktiver omfattet af finansielle leasingaftaler udgør afskrivningsperioden maksimalt aftaleperioden. Forventede brugstider og restværdier revurderes årligt.

Materielle anlægsaktiver nedskrives til genindvindingsværdien, såfremt denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Skove, biologiske anlægsaktiver

Skove, som indregnes og opgøres under biologiske anlægsaktiver omfatter skove og naturejendomme med tilhørende grunde. Skove måles ved første indregning til kostpris, der for købte aktiver består af købsprisen tillagt eventuelle direkte tilknyttede anskaffelsesomkostninger.

ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

Efter første indregning måles de biologiske anlægsaktiver til dagsværdi, der repræsenterer det beløb, som aktiverne vurderes at ville kunne sælges for til en uafhængig køber. De opgjorte dagsværdier baseres på foretagne vurderinger, som sker under hensyntagen til de senest konstaterede salgsværdier på markeder for tilsvarende aktiver. Regulering af dagsværdier foretages i resultatopgørelsen under regnskabsposten "Dagsværdireguleringer af biologiske aktiver".

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder indregnes og måles i modervirksomhedens regnskab efter den indre værdis metode (equity-metoden). Dette indebærer, at kapitalandelene måles til den forholdsmæssige andel af virksomhedernes regnskabsmæssige indre værdi med tillæg af uafskrevet goodwill og med fradrag eller tillæg af urealiserede koncerninterne fortjenester og tab.

Nettoopskrivningen af kapitalandele i tilknyttede virksomheder overføres i forbindelse med resultatdisponeringen til reserve for nettoopskrivning efter den indre værdis metode under egenkapitalen.

Goodwill opgøres som forskellen mellem kostprisen for kapitalandelene og dagsværdien af den forholdsmæssige andel af de overtagne aktiver og forpligtelser. Goodwill afskrives lineært over den vurderede brugstid, der fastlægges på baggrund af ledelsens erfaringer inden for de enkelte forretningsområder. Brugstiderne er fastlagt ud fra en vurdering af i hvilket omfang, at der er tale om strategisk erhvervede virksomheder med en stærk markedsposition og langsigtet indtjeningsprofil og i hvilket omfang goodwillbeløbet inkluderer tidsbegrænsede immaterielle ressourcer, som det ikke har været muligt at udskille og indregne som særskilte aktiver. Hvis brugstiden ikke kan skønnes pålideligt, fastsættes den til 10 år. Brugstiderne revurderes årligt. De anvendte afskrivningsperioder udgør 5-20 år. Kapitalandele i tilknyttede virksomheder nedskrives til genindvindingsværdi, hvis denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Kapitalandele i associerede virksomheder

Kapitalandele i associerede virksomheder indregnes og måles efter den indre værdis metode (equity-metoden). Dette indebærer, at kapitalandelene måles til den forholdsmæssige andel af virksomhedernes regnskabsmæssige indre værdi med tillæg af uafskrevet goodwill og med fradrag eller tillæg af urealiserede koncerninterne fortjenester og tab.

Associerede virksomheder med negativ regnskabsmæssig indre værdi måles til 0 kr. Et eventuelt tilgodehavende hos disse virksomheder nedskrives til nettorealiseringsværdi ud fra en konkret vurdering. Såfremt modervirksomheden har en retlig eller faktisk forpligtelse til at dække den pågældende associerede virksomheds forpligtelser og det er sandsynligt, at denne forpligtelse vil blive aktualiseret, indregnes en hensat forpligtelse målt til nutidsværdien af de omkostninger, det skønnes nødvendigt at afholde for at afvikle forpligtelsen.

Nettoopskrivningen af kapitalandele i associerede virksomheder overføres i forbindelse med resultatdisponeringen til reserve for nettoopskrivning efter den indre værdis metode under egenkapitalen.

Goodwill opgøres som forskellen mellem kostprisen for kapitalandelene og dagsværdien af den forholdsmæssige andel af de overtagne aktiver og forpligtelser. Goodwill afskrives lineært over den vurderede brugstid, der fastsættes på baggrund af ledelsens erfaringer inden for de enkelte forretningsområder. Brugstiderne er fastlagt ud fra en vurdering af i hvilket omfang, at der er tale om strategisk erhvervede virksomheder med en stærk markedsposition og langsigtet indtjeningsprofil og i hvilket omfang goodwillbeløbet inkluderer tidsbegrænsede immaterielle ressourcer, som det ikke har været muligt at udskille og indregne som særskilte aktiver. Hvis brugstiden ikke kan skønnes pålideligt, fastsættes den til 10 år. Brugstiderne revurderes årligt. De anvendte afskrivningsperioder udgør 5-15 år.

Kapitalandele i associerede virksomheder nedskrives til genindvindingsværdi, hvis denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Andre værdipapirer og kapitalandele

Andre værdipapirer og kapitalandele omfatter unoterede kapitalandele, der måles til dagsværdi.

Dagsværdien opgøres som den regnskabsmæssige indre værdi, idet alle væsentlige aktiver og forpligtelser i de unoterede selskabers regnskaber værdiansættes til dagsværdi. Ændringer i dagsværdien indregnes i resultatopgørelsen under indtægter af andre kapitalandele og værdipapirer.

Unoterede kapitalandele nedskrives til eventuel lavere nettorealiseringsværdi.

Varebeholdninger

Råvarer, hjælpematerialer og handelsvarer værdiansættes til kostpris, opgjort efter FIFO-metoden (først ind - først ud), eller nettorealiseringsværdi, hvor denne er lavere. Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen med tillæg af hjemtagelsesomkostninger.

Fremstillede varer og varer under fremstilling værdiansættes til kostpris, opgjort efter FIFO-metoden (først ind - først ud), eller nettorealiseringsværdi, hvor denne er lavere. Kostprisen for fremstillede varer og varer under fremstilling omfatter omkostninger til råvarer, hjælpematerialer og direkte løn samt indirekte produktionsomkostninger.

ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

Indirekte produktionsomkostninger omfatter indirekte materialer og løn, omkostninger til vedligeholdelse af og af- og nedskrivninger på de i produktionsprocessen benyttede maskiner, bygninger og udstyr samt omkostninger til produktionsadministration og ledelse.

Finansieringsomkostninger indregnes ikke i kostprisen.

Nettorealisationseværdi for varebeholdninger opgøres som forventet salgspris med fradrag af færdiggørelsesomkostninger og omkostninger, der skal afholdes for at effektuere salget.

Biologiske omsætningsaktiver indregnet under varebeholdninger, der omfatter levende planter, måles til kostpris, eller nettorealisationseværdi, hvor denne er lavere.

Kostprisen omfatter omkostninger til råvarer, hjælpematerialer og direkte løn samt indirekte produktionsomkostninger.

Nettorealisationseværdi for biologiske omsætningsaktiver opgøres som forventet salgspris med fradrag af omkostninger til færdiggørelse og omkostninger, der skal afholdes for at effektuere salget.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominel værdi, med fradrag af nedskrivninger til imødegåelse af forventede tab.

Igangværende arbejder for fremmed regning

Igangværende arbejder for fremmed regning måles til salgsværdien af det på balancedagen udførte arbejde.

Salgsværdien måles på baggrund af færdiggørelsesgraden på balancedagen og de samlede forventede indtægter på det enkelte igangværende arbejde. Færdiggørelsesgraden beregnes normalt som forholdet mellem det faktiske ressourceforbrug og det totale budgetterede ressourceforbrug. For enkelte ydelser, hvor ressourceforbruget ikke kan anvendes som grundlag, er der i stedet benyttet forholdet mellem afsluttede delaktiviteter og de samlede delaktiviteter for den enkelte ydelse.

Såfremt salgsværdien af et igangværende arbejde ikke kan opgøres pålideligt, måles salgsværdien til de medgåede omkostninger eller til nettorealisationseværdien, hvis denne er lavere.

Det enkelte igangværende arbejde indregnes i balancen under tilgodehavender eller gældsforpligtelser, afhængigt af om nettoværdien, der er opgjort som salgsværdien med fradrag af aconto-faktureringer, er positiv eller negativ.

Finansieringsomkostninger vedrørende ydelser medregnes ikke i værdien af igangværende arbejder.

Omkostninger i forbindelse med salgs- og tilbudsarbejde til opnåelse af kontrakter udgiftsføres i resultatopgørelsen under andre eksterne omkostninger i det regnskabsår, hvori omkostningerne afholdes.

Tilgodehavende selskabsskat og skyldig selskabsskat

Aktuelle skatteforpligtelser eller tilgodehavende selskabsskat indregnes i balancen opgjort som beregnet skat af årets skattepligtige indkomst reguleret for betalt acontoskat.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter indregnet under aktiver omfatter afholdte omkostninger, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til kostpris.

Andre værdipapirer og kapitalandele

Andre værdipapirer og kapitalandele der indregnes under omsætningsaktiver, omfatter børsnoterede værdipapirer, som måles til kostpris på afregningsdagen. Efterfølgende måling sker dagsværdi på balancedagen. Realiserede kursgevinster og -tab indregnes i resultatopgørelsen under finansielle poster.

Likvide beholdninger

Likvide beholdninger omfatter kontante beholdninger og bankindeståender.

Udskudt skat

Udskudt skat indregnes af alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssig og skattemæssig værdi af aktiver og forpligtelser, hvor den skattemæssige værdi af aktiverne opgøres med udgangspunkt i den planlagte anvendelse af det enkelte aktiv.

ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

Udskudte skatteaktiver, herunder skatteværdien af fremførselsberettigede skattemæssige underskud, indregnes med den værdi, hvortil de forventes at blive anvendt, enten ved modregning i udskudte skatteforpligtelser eller som nettoskatteaktiver.

Andre hensatte forpligtelser

Andre hensatte forpligtelser indregnes, når koncernen som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at indfrielsen af forpligtelsen vil medføre et forbrug af koncernens økonomiske ressourcer.

Andre hensatte forpligtelser indregnes og måles som det bedste skøn over de omkostninger, der er nødvendige for på balancedagen at afvikle forpligtelserne. Hensatte forpligtelser med forventet forfaldstid ud over et år fra balancedagen måles til tilbagediskonteret værdi.

Finansielle gældforpligtelser

Gæld til realkreditinstitutter i form af prioritetsgæld og gæld til kreditinstitutter i form af bankgæld måles på tidspunktet for låneoptagelse til kostpris, svarende til det modtagne provenu efter fradrag af afholdte transaktionsomkostninger.

Efterfølgende måles gæld til realkreditinstitutter og kreditinstitutter til amortiseret kostpris. Dette betyder, at forskellen mellem provenuet ved lånoptagelsen og den nominelle værdi, der skal tilbagebetales, indregnes i resultatopgørelsen over låneperioden som en finansiel omkostning ved anvendelse af den effektive rentes metode.

Finansielle leasingforpligtelser

Leasingforpligtelser vedrørende finansielt leasede aktiver indregnes i balancen som gældforpligtelser og måles på tidspunktet for indgåelse af kontrakten til nutidsværdien af de fremtidige leasingydelser. Efter første indregning måles leasingforpligtelserne til amortiseret kostpris. Forskellen mellem nutidsværdien og den nominelle værdi af leasingydelserne indregnes i resultatopgørelsen over kontrakternes løbetid som en finansiel omkostning.

Leasingydelse vedrørende operationelle leasingaftaler indregnes lineært i resultatopgørelsen over leasingperioden.

Modtagne forudbetalinger for kunder

Modtagne forudbetalinger fra kunder omfatter beløb, der er modtaget fra kunder forud for leveringstidspunktet.

Andre finansielle forpligtelser

Andre finansielle forpligtelser måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominal værdi.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter indregnet under forpligtelser omfatter modtagne indtægter til resultatføring i efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til kostpris.

Pengestrømsopgørelse

Pengestrømsopgørelsen for koncernen opstilles efter den indirekte metode med udgangspunkt i årets resultat.

Pengestrømsopgørelsen viser likviditet fra driften, investeringer, finansiering og årets forskydning i likviditet samt likvider ved årets begyndelse og slutning. Der er ikke udarbejdet særskilt pengestrømsopgørelse for moderselskabet, da denne er indeholdt i pengestrømsopgørelsen for koncernen.

Likviditetsvirkningen af køb og salg af virksomheder vises separat under pengestrømme vedrørende investeringsaktiviteter. I pengestrømsopgørelsen indregnes pengestrømme vedrørende købte virksomheder fra anskaffelsestidspunktet, og pengestrømme vedrørende solgte virksomheder indregnes frem til salgstidspunktet.

Pengestrømme fra driften opgøres som årets resultat reguleret for ikke-kontante driftsposter og ændring i driftskapital.

Pengestrømme fra investeringer omfatter køb og salg af immaterielle, materielle og finansielle anlægsaktiver.

Pengestrømme fra finansiering omfatter optagelse og afdrag på langfristet og kortfristet gæld til finansierings- og kreditinstitutter samt foretagne uddelinger.

Likvider omfatter likvide beholdninger samt den andel af kortfristet gæld til kreditinstitutter, der samlet set indgår som en del af koncernens løbende likviditetsstyring.

Segmentoplysninger

Der gives oplysninger på forretningsområder (Primært segment) og geografiske markeder (Sekundært segment). Segmentoplysninger følger koncernens regnskabspraksis og interne økonomistyring. De sekundære segmentoplysninger gives på baggrund af kundernes placering.

ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

Nøgletal

De i hoved- og nøgletaloversigten anførte nøgletal er beregnet således:

Før skat margin (EBT-margin) = Koncernens rentabilitet =

$$\frac{\text{Resultat før skat} \times 100}{\text{Nettoomsætning}}$$

Afkastningsgrad =

Det afkast, som koncernen genererer af de operative aktiver =

$$\frac{\text{Resultat af primær drift tillagt af- og nedskrivninger på goodwill (EBITA)} \times 100}{\text{Operative aktiver ultimo}}$$

Soliditetsgrad =

Koncernens egenkapitalandel ud af den samlede balancesum =

$$\frac{\text{Egenkapital ultimo} \times 100}{\text{Passiver i alt ultimo}}$$

Egenkapitalens forrentning =

Koncernens forrentning af den kapital, som er investeret i koncernen =

$$\frac{\text{Årets resultat (efter skat)} \times 100}{\text{Koncernens gennemsnitlige egenkapital}}$$

Gearing =

Koncernens nettorentebærende gæld målt i forhold til EBITDA =

$$\frac{\text{Nettorentebærende gæld}}{\text{EBITDA}}$$

EBITDA (Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortisation) er defineret som resultat af primær drift tillagt af- og nedskrivninger.

EBITA (Earnings Before Interest, Tax and Amortisation) er defineret som resultat af primær drift tillagt årets af- og nedskrivninger på goodwill.

Operative aktiver er aktiver i alt fratrukket likvide beholdninger samt andre rentebærende aktiver målt ultimo regnskabsåret.

ANVENDT ESG-REGNSKABSPRAKSIS

Note 31

Vi har udarbejdet vores ESG-nøgletal med inspiration fra Erhvervsstyrelsens vejledning til ESG-nøgletal i årsrapporten samt ESG-vejledningen udgivet af Finansforeningen, FSR og Nasdaq Copenhagen.

Løbende forbedringer af datakvaliteten og væsentlighed

Der foretages løbende korrektioner og opdateringer af ESG-nøgletal og opgørelsesmetoder herfor. Der vil dermed løbende ske en forbedring af datakvaliteten for at sikre den mest retvisende rapportering ud fra vores aktuelle viden. Uoverensstemmelser mellem denne årsrapport og nøgletal i tidligere rapporteringer vil derfor være at forvente, da vi i takt med forbedringen af datakvaliteten og ny viden også vil tilrette bagudrettet. Dette er for at sikre den mest transparente og sammenlignelige rapportering ud fra de til enhver tid gældende retningslinjer og viden.

Dette understøttes samtidig af, at Hedeselskabet følger anbefalingerne i Science Based Target Initiative vedrørende omgørelse af klimaregnskabet. Det betyder, at ved signifikante ændringer skal klimaregnskabet beregnes på ny. Signifikante ændringer er defineret som en ændring på mere end 5 % af det samlede regnskab, hvilket eksempelvis kan foranlediges af tilkøb eller frasalg af aktiviteter eller som følge af ændrede opgørelsesmetoder.

Hedeselskabet har desuden valgt at sætte et væsentlighedskrav på 1 % af det samlede scope 1, 2 og 3. Det betyder dermed, at alle udledningsskilder, der vurderes til at overstige dette krav, er inkluderet i klimaregnskabet.

Afgrænsning

For at sikre en høj kvalitet i data har Hedeselskabet valgt at anvende metoden operationel kontrol. Det betyder, at alle aktiviteter, hvor Hedeselskabet har operationel autoritet til at implementere strategiske tiltag, er inkluderet.

Regnskabsperiode

ESG-regnskabsperioden følger perioden for det finansielle regnskab, der følger kalenderåret fra 1. januar til 31. december. Medarbejderdata er generelt opgjort ultimo året.

CO₂-regnskabet

Vores klimaregnskab følger metoden defineret i Greenhouse Gas Protocol – Corporate Standard Revised Edition med supplement fra Greenhouse Gas Protocol Land Sector and Removal Guidance (GHGL) (september draft). I denne opdaterede version af GHGL tillades det, under visse forudsætninger, at virksomheder indregner removal effekter (omdannelse af atmosfærisk CO₂ til lagring i landbaserede, produktbaserede eller teknologiske kulstofpuljer) inden for scopes. Indregningsmetoden er "stock-change"-metoden, så det er selve årets ændrede lagerbinding i en kulstofpulje, der indregnes inden for scope.

GHGL Scope 1

Direkte klimapåvirkninger i forbindelse med udledning fra anvendelse af fossile brændstoffer til værktøj, køretøjer og øvrigt driftsmateriel, hvilket hovedsageligt opgøres på baggrund af volumen i henhold til brændstofkort ganget med emissionsfaktorer for de respektive brændstoftyper. Endvidere indgår opvarmning af egne bygninger opgjort på baggrund af volumen fordelt på henholdsvis olie og gas ganget med de respektive emissionsfaktorer. Endelig indgår ligeledes emissioner fra anvendelse af handelsgødning på egne jorde, kølemiddellækage i køleanlæg og kraftvarmeproduktion. Slutteligt fradrages ændringerne i kulstofpuljer i egne skove i både Danmark og udlandet, hvilket blandt andet sker på baggrund af beregningsmetoder udviklet internt i Hedeselskabet.

GHGL Scope 2

Indirekte klimapåvirkninger i forbindelse med udledning fra anvendelse af el og fjernvarme i benyttede bygninger, hvilket blandt andet sker på baggrund af omregning fra kroner til volumen ved hjælp af gennemsnitspriser og refusioner af elafgifter. Det volumenopgjorte forbrug ganges med emissionsfaktorer fra Energinet og Energistyrelsen.

GHGL Scope 3

De øvrige indirekte klimapåvirkninger placeret under scope 3 kan opdeles i underkategorier fra 1 til 15. Der foretages imidlertid alene rapportering på underkategorier, hvor kategorien vurderes at være relevant for Hedeselskabets forretningsområder, og hvor datagrundlaget vurderes at være tilstrækkeligt for en retvisende rapportering, hvorfor underkategorier ikke vil være repræsenteret i nedenstående.

Kategori 1: Købte varer og services

De indirekte klimapåvirkninger fra købte varer og services omfatter hovedsageligt køb af entreprenørydelser samt forbrug af varer i forbindelse med udførelse af vores aktiviteter i Hedeselskabet, herunder eksempelvis hegnsmateriale, cement, salt, kemi, planter og andre træprodukter mv. Der er hovedsageligt tale om data opgjort på baggrund af forbrug i kroner ganget med relevante emissionsfaktorer, dog anvendes volumenbaserede data i de tilfælde, hvor datagrundlaget vurderes at være validt.

ANVENDT ESG-REGNSKABSPRAKSIS

Kategori 2: Kapitalvarer

De indirekte klimapåvirkninger fra køb af kapitalvarer omfatter køb af driftsmateriel til anvendelse i forbindelse med udførelse af vores aktiviteter i Hedeselskabet. Der er hovedsageligt tale om data opgjort på baggrund af forbrug i kroner ganget med relevante emissionsfaktorer.

Kategori 3: Energirelaterede poster

De indirekte klimapåvirkninger fra energirelaterede poster omfatter well-to-tank poster i alle kategorier opgjort i brændstofmængder/energimængder i både scope 1, 2 og 3. Således medtages forbrug af alle poster vedrørende anvendelse af fossile brændstoffer, olie og gas under scope 1 samt alle poster under scope 2. Fra scope 3 indgår poster vedrørende maskinel service og transport. Det vurderes, at det altovervejende energirelaterede forbrug er diesel, hvorfor der anvendes emissionsfaktorer i relation til dette.

Kategori 4: Opstrøms transport

De indirekte klimapåvirkninger fra opstrøms transport omfatter hovedsageligt vej- og skibstransport af flis, råtræ, juletræer og recirkuleringsprodukter både fra egenproduktion og fra direkte videresalg. Der tages udgangspunkt i volumenbaserede data i form af kørtte kilometer, hvor disse kan opgøres eller estimeres pålideligt, hvor der samtidigt tages højde for tomme kørsler. Herefter anvendes relevante emissionsfaktorer.

Kategori 6: Forretningsrejser

De indirekte klimapåvirkninger fra forretningsrejser omfatter kørsel opgjort i kilometer på baggrund af udbetalt kørselsgodtgørelse, hvilket ganges med emissionsfaktorer for en gennemsnitlig bil. Ved anvendelse af omkostninger til fly, færge, tog mv. foretages der en estimeret omkostningsfordeling ganget med forbrugsbaserede emissionsfaktorer.

Kategori 7: Medarbejderpendling

De indirekte klimapåvirkninger fra medarbejderpendling opgøres på baggrund af interne vurderinger af antal arbejdsdage på kontoret og offentligt tilgængelige gennemsnitlige pendlerafstandsopgørelser på regionsniveau. Disse data ganges med emissionsfaktorer for en gennemsnitlig bil.

Kategori 9: Nedstrøms transport

De indirekte klimapåvirkninger fra nedstrøms transport omfatter distribution af solgte produkter, herunder transport af træ solgt på rod i Baltikum samt kunders transport af juletræer. Der tages for træ solgt på rod udgangspunkt i kendte danske forhold med et tillæg for at kompensere for de geografisk længere afstande i Baltikum sammenlignet med Danmark. For kunders transport af juletræer tages der udgangspunkt i LCA-analyser for kundetransport pr. juletræ ganget med emissionsfaktorer for en gennemsnitlig bil.

Kategori 10: Forarbejdning af solgte produkter

De indirekte klimapåvirkninger fra forarbejdning af solgte produkter omfatter hovedsageligt skovarbejde vedrørende træ solgt på rod og metanudslip i forbindelse med biogasproduktion. Der tages for skovarbejde vedrørende træ solgt på rod udgangspunkt i den samlede volumen af træ solgt på rod i Baltikum tillagt en intern vurdering af brændstofforbrug til skovning og udkørsel ud fra kendte niveauer, hvilket herefter ganges med emissionsfaktorer for diesel. Ud fra den beregnede biogasproduktion er metanandelen internt vurderet og omregnet til en samlet vægt af produceret metan, hvorefter lækageandelen vurderes på baggrund af ENS-analyser ganget med emissionsfaktorer for metan.

Kategori 11: Brugen af solgte produkter

De indirekte klimapåvirkninger fra brugen af solgte produkter omfatter blandt andet kundernes brug af solgt kunstgødning, biogødning, afbrænding af træprodukter, afbrænding af slamprodukter, metan fra kvæg i relation til foderleverancer. Opgørelsen heraf ske på baggrund af interne datakilder, interne vurderinger og nogle tilfælde LCA-analyser. Ydermere omfatter de indirekte klimapåvirkninger fra brugen af solgte produkter ligeledes et fradrag for ændringerne i kulstofpuljer i fastforvaltede skove i både Danmark og udlandet, hvilket blandt andet sker på baggrund af beregningsmetoder udviklet internt i Hedeselskabet.

Uden for scope

Rapportering af gross biogenic land CO₂-removals separat og uden for scopes er krævet, jf. retningslinjer under Land Sector and Removal Guidance. Endvidere gives der, jf. samme retningslinjer, mulighed for en frivillig rapportering af substitution og undgåede emissioner. Klimapåvirkninger uden for scope opdeles i underkategorier for at skabe et mere transparent billede af posterne.

Kategori 1: Gross biogenic land CO₂-removals – bruttotilvækst

De indirekte klimapåvirkninger fra bruttotilvækst omfatter bruttotilvækst i egne skove og fastforvaltede skov. Bruttotilvæksten beregnet i skovene er baseret på modelopgørelser af bruttotilvæksten i grene, stammer og rødder baseret på artsspecifikke biomasseligninger. Tilvæksten opgøres og omregnes derefter til CO₂ efter interne modeller, som fremadrettet løbende vil blive kvalitetssikret yderligere i takt med, at der opbygges mere viden på området.

ANVENDT ESG-REGNSKABSPRAKSIS

Kategori 2: Gross biogenic land CO₂-emissions – dødt organisk materiale og biogødning

De indirekte klimapåvirkninger fra dødt organisk materiale og biogødning omfatter CO₂-udledning fra dødt organisk materiale i egne og fastforvaltede skove samt biogen CO₂ udlagt ved biogødning. Dødt organisk materiale monitoreres ikke, hvorfor andelen af tilgang i dødt organisk materiale er estimeret internt med afsæt i en fast konverteringsfaktor (procentsats) i relation til nettohugsten under bark. For udbragt biogødning er mængderne kendte, hvorfor det er muligt at anvende disse data som grundlag for beregningerne. Der foretages en omregning til CO₂ på baggrund af blandt andet stikprøvevis opgørelse af tørstofindholdet i de respektive produkter.

Kategori 3: Gross biogenic product CO₂-emissions – anvendelse af træprodukter og biogasprocesser

De indirekte klimapåvirkninger fra anvendelse af træprodukter og biogasprocesser omfatter biogen CO₂-udledning i forbindelse med afbrænding af træ og anvendelse af træprodukter i industrien, mens CO₂-udledning i forbindelse med biogasprocesser omfatter produktion af biogas, hvor Hedeselskabet er leverandør, samt produktion af kraftvarme i Polen og afbrænding af biogas i Danmark. For alle posterne gælder det, at datagrundlaget er interne mængdedata, mens konverteringsfaktorerne er både eksterne kilder og interne kilder, hvor der ikke vurderes at være anvendelige og brugbare eksterne kilder.

Kategori 5: Substitution og undgåede emissioner

De indirekte klimapåvirkninger fra substitution og undgåede emissioner er et frivilligt område, som Hedeselskabet har valgt at rapportere på for at give et retvisende og konservativt billede af selskabets klimaindflydelse samt understøtte og give incitament til at øge substitutionsværdien af virksomhedens produkter. Indregningen vurderes dermed at give et mere nuanceret billede af selskabets samlede klimapåvirkning, da anvendelsen af træ for eksempel kan være et alternativ til kul ved varmeproduktion eller beton ved byggeri. Substitution omfatter således blandt andet effekterne af energiproduktion og anvendelse af træprodukter, foderprodukter samt slamgødningsprodukter. Undgåede emissioner er fra vådlægning af lavbundslande. Konverteringsfaktorerne kommer hovedsageligt fra eksterne kilder og studier, mens interne vurderinger og studier alene anvendes i tilfælde af manglende eksterne kilder og studier.

Yderligere informationer ved klimarapportering

For en uddybende beskrivelse af beregninger, metoder, afgrænsninger og antagelser, som er foretaget for at estimere Hedeselskabets klimapåvirkning, henvises til regnskabsmanuel til Hedeselskabets klimaregnskab, som offentliggøres sammen med det seneste klimaregnskab på <https://www.hedeselskabet.dk/baeredygtighed/klimaregnskab>

Sociale- og ledelsesdata

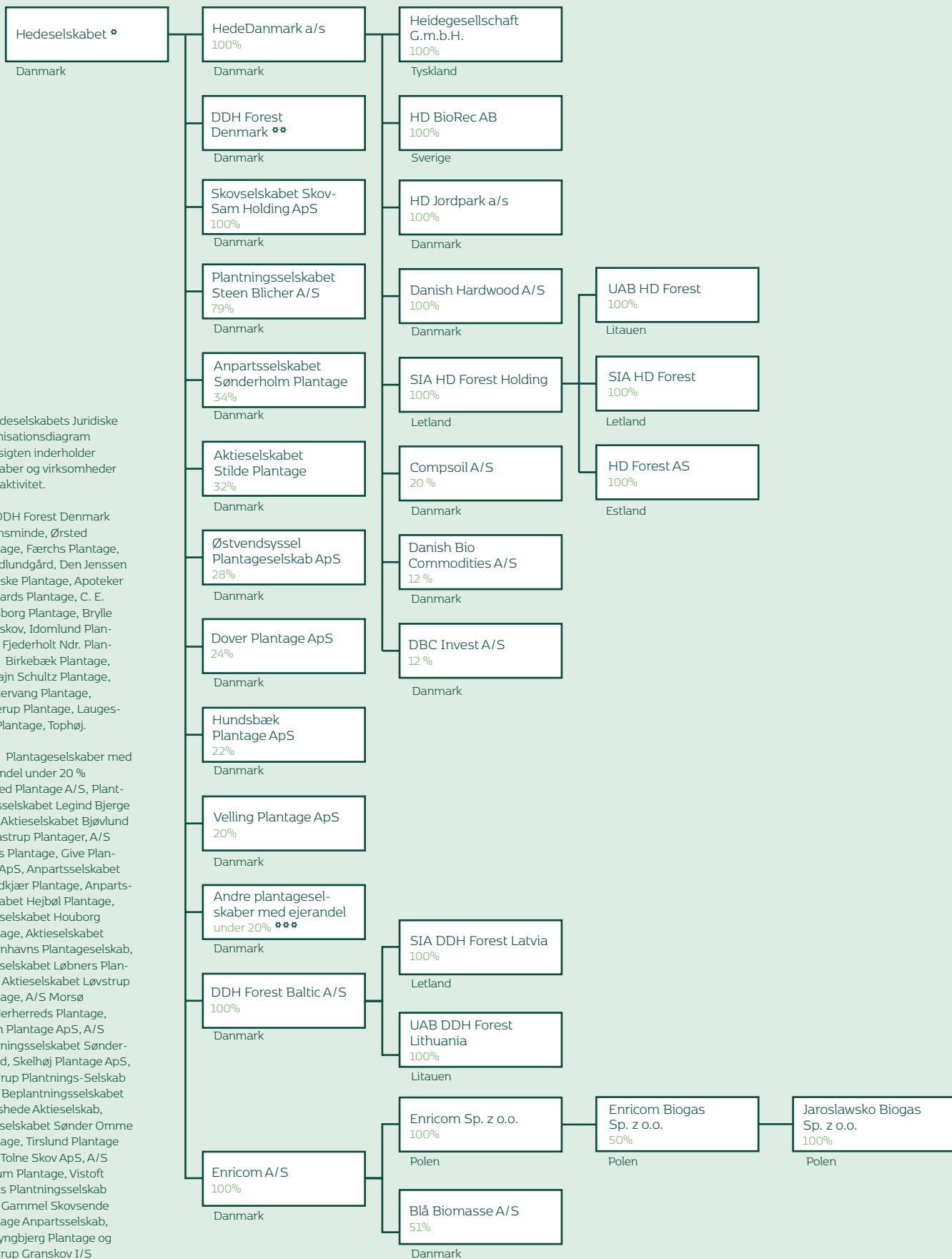
De sociale- og ledelsesdata er baseret på data fra BI-rapporter fra økonomisystemet samt udtræk fra lønsystemet. Headcounts er opgjort ud fra antal medarbejdere, som Hedeselskabet udbetalte løn til ved årets udgang. Antal elever, lærlinge og praktikanter samt antal medarbejdere ansat på §56, i fleksjob, med løntilskud eller på mentorvilkår er opgjort som værende antal i løbet af året.

Data vedr. kønsdiversitet er udregnet i overensstemmelse med Erhvervsstyrelsens vejledning for Måltal og politik for den kønsmæssige sammensætning af ledelsen og for rapportering herom.

Tilstedeværelse på bestyrelsesmøder er opgjort ud fra angivelse i referater fra bestyrelsesmøder, hvori det er angivet, hvem der har været til stede på møderne.

Medianlønnen er beregnet efter formelen i ESG-vejledningen udgivet af Finansforeningen, FSR og Nasdaq Copenhagen og er baseret på CEO compensation/Median medarbejderlønnen inkl. elever, lærlinge og praktikanter opgjort på baggrund af AM-pligtig indkomst for danske medarbejdere pr. indkomstår.

JURIDISK ORGANISATIONS DIAGRAM

Foto

4-5 Vejen Store Vandmølle © Christian Agerskov Munk; 6-7 Den Jenssen-Buchske Plantage © Bendix; 9 Solrød Strand © Lasse Emil Mortensen; 10 Solrød Strand © Esben Holmager Hansen; 14-15 Brylle Vandskov © Peter Clausen; 21 Sønder vold Naturpark i Fredericia © Christian Agerskov Munk; 22-23 Første spadestik i Solars klimaskov © Christian Agerskov Munk; 28 Randers Fjord Stenrev ved Udbyhøj Havn © Christian Agerskov Munk; 32-33 © iStock; 34-35 Nedfældning af biogødning © Christian Agerskov Munk; 36-37 Blåmuslinger ved Moesgaard Strand © Christian Agerskov Munk; 40 Den Jenssen-Buchske Plantage © Bendix; 42 Grøn Service i Vejle © Christian Agerskov Munk; 44-45 Udlægning af ålegrus i København © Kristian Barfred Bajer; 46-47 Den Jenssen-Buchske Plantage © Bendix; 49 Biodiversitetsparken © Christian Agerskov Munk; 50 Vejen Store Vandmølle © Hedeselskabet; 52 Mose-harlekin/Hørbylunde Bakker © Mads Flinterup; 55 © iStock; 56 Den Jenssen-Buchske Plantage © Bendix; 59 Skovbrugsmesterskaberne for elever © Christian Agerskov Munk; 60 Tudse i Den Jenssen-Buchske Plantager © Christian Agerskov Munk; 62 Skovforvaltning i Tyskland © Christian Agerskov Munk; 64-65 Den Jenssen-Buchske Plantage © Bendix; 70-71 Klipning af stier i naturområder i Ikast-Brandø Kommune © Christian Agerskov Munk; 80 Veteraniseringsdag i Fruens Bøge ved Næstved © Christian Agerskov Munk; 113 Skovforvaltning i Tyskland © Christian Agerskov Munk.

Det danske Hedeselskab

Klostermarken 12
8800 Viborg

Tlf.: 87 28 11 33

E-mail: info@hedeselskabet.dk

www.hedeselskabet.dk

CVR-nr. 42 34 46 13

Stiftet 28. marts 1866

Hjemsted: Viborg

Revisor

PricewaterhouseCoopers

Jens. Chr. Skous Vej 1

8000 Aarhus C

Årsmøde

Årsmøde 2024 afholdes

den 29. april 2024

HEDESELSKABET

Grøn innovation siden 1866